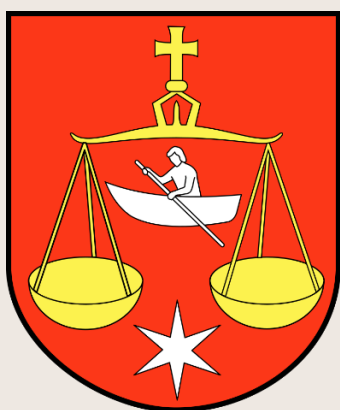

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030

Firlej, maj 2026 r.

Spis treści

WPROWADZENIE.....	4
Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu.....	5
1. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	6
1.1. Powiązania z dokumentami na poziomie krajowym i regionalnym	6
1.2. Powiązania z dokumentami na poziomie ponadlokalnym i lokalnym	11
2. Diagnoza gminy i określenie obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji w gminie	14
2.1. Potrzeby rozwojowe i potencjał Gminy Firlej.....	14
2.2. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego	16
2.2.1. Wyróżnione obszary porównawcze	17
2.2.2. Dobór wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej.....	19
2.3. Wynik diagnozy – sfera społeczna	24
2.4. Podsumowanie diagnozy.....	55
2.5. Wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji.....	57
3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	62
3.1. Obszar Rewitalizacji Firlej	62
3.2. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wynikająca z konsultacji społecznych	68
3.3. Potencjały obszaru rewitalizacji i ich wzajemne powiązania	72
3.4. Obszar rewitalizacji – tereny zalewowe	76
4. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	77
5. Cele i kierunki działań w ramach procesu rewitalizacji	78
6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	80
6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	80
6.2. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	95
7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz podmiotami i ich działaniami realizowanymi na obszarze rewitalizacji	96
7.1. Komplementarność przestrzenna	97
7.2. Komplementarność problemowa	97
7.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	99
7.4. Komplementarność międzyokresowa	99
7.5. Komplementarność źródeł finansowania	100
8. Zarządzanie wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji	103
8.1. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz harmonogram ich wdrażania	103

8.2. System zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji	104
8.3. Koszty zarządzania realizacją Programu	106
9. System monitoringu, oceny skuteczności i wprowadzania modyfikacji do Gminnego Programu Rewitalizacji.....	106
9.1. Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR	106
9.2. Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR.....	114
9.3. Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	115
9.4. Aktualizacja GPR	115
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji.....	116
10.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji.....	116
10.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji	121
11. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	125
12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	126
12.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji	126
12.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	126
12.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	126
12.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.....	126
12.3. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących praw lokatorów.....	127
13. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	127
Spis tabel:	127
Spis map:.....	128

WPROWADZENIE

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji pod pojęciem rewitalizacji należy rozumieć: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez działania kompleksowe (...) integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji”.

Takimi zasadami kierowano się również opracowując Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Firlej 2025-2030.

Program został przygotowany i opracowany zgodnie z wymogami określonymi w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. W rozdziale pierwszym opisano powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Część druga Programu ma charakter diagnostyczny i opiera się na streszczeniu sytuacji społecznej gminy, a także sytuacji w innych sferach wymienionych w ustawie. Następnie przeprowadzono szczegółową analizę sytuacji, pozwalającą na określenie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji – poszczególne dane analizowano już na poziomie wyodrębnionych miejscowości wiejskich gminy objętych Obszarem Rewitalizacji.

Część trzecia ma charakter projektowy i odnosi się do kształtu procesu rewitalizacji w gminie. Przede wszystkim wskazano wizję obszarów rewitalizacji po przeprowadzeniu tego procesu, a także cele i kierunki działań.

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zgłoszone przez podmioty z terenu gminy zostały uporządkowane w ramach dwóch list – przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających.

Następnie opisano mechanizmy zapewnienia komplementarności tych przedsięwzięć. Ostatnim elementem tej części był opis procesu partycypacji społecznej, który przeprowadzono na etapie opracowywania dokumentu, jak również zaproponowano możliwe formy włączania lokalnej społeczności na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Chodzi o utrzymanie zainteresowania mieszkańców realizowanymi przedsięwzięciami, bowiem bez współpracy z lokalną społecznością nie uda się osiągnąć pozytywnych efektów, zwłaszcza w wymiarze społecznym.

Ostatnia część dokumentu odnosi się do zarządzania wdrażaniem procesu Rewitalizacji. W sposób zbiorczy przedstawiono tu szacunkowe ramy finansowe zaproponowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych, a także harmonogram ich realizacji. Następnie opisano system zarządzania realizacją Programu, monitoringu, oceny skuteczności oraz wprowadzania zmian do niniejszego dokumentu.

GPR spełnia wymogi uspołecznienia wynikające z rozdz. 2 ustawy o rewitalizacji – procedury konsultacyjne prowadzono na każdym etapie prac, zgodnie z zasadami określonymi w art. 6 ww. ustawy.

Jednocześnie GPR wpisuje się w wymogi sformułowane względem strategii terytorialnych, o których mowa w art. 29 ust. 1 rozporządzenia ogólnego dla polityki spójności na lata 2021-2027 oraz art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021- 2027 (tzw. ustawa wdrożeniowa).

Spełnienie przez GPR wymogów uwarunkowań polityki spójności UE umożliwia ubieganie się o dofinansowanie na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Zapisy GPR uwzględniają także wymogi wynikające z „Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”, które formułują specyficzne cechy programów rewitalizacji, konieczne do wypracowania w nowych dokumentach.

Struktura GPR zawiera w sobie zarówno elementy obligatoryjne wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, jak i zagadnienia wymagane od strategii Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT), o których

mowa w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej.

Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez **interesariuszy** (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Obszar może zostać wskazany jako **obszar zdegradowany**, jeśli znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- ✓ **gospodarczych** (w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw),
- ✓ **środowiskowych** (w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- ✓ **przestrzenno-funkcjonalnych** (w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych),
- ✓ **technicznych** (w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów),

Natomiast **interesariuszami rewitalizacji** są w szczególności:

art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz pozostali mieszkańcy gminy,
- właściciele nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,
- podmioty prowadzące na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki organizacyjne Gminy Firlej,
- organy władzy publicznej,
- podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa,

oraz art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej, w tym:

- partnerzy społeczno-gospodarczy,

- podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie,
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska,
- podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Definicja rewitalizacji podkreśla kilka istotnych zagadnień i wyzwań związanych z procesem wychodzenia ze stanu kryzysowego obszaru kryzysowego. Po pierwsze proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, tj. w taki sposób, który nie tylko rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy, ale także w sposób pozwalający na wykorzystanie mocnych stron nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Takie kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą. Po drugie, proces rewitalizacji powinien być ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty. Kluczowe dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, a tym samym wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji powinien być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze gminy, zarówno w sferze terytorialnej, ale przede wszystkim w sferze kategorii problemów. Ostateczny wybór obszarów do rewitalizacji powinien być wyborem najefektywniejszej ścieżki działań, w kontekście oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień/obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy.

Po trzecie, istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dąży się, aby działania, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy.

Program Rewitalizacji

- ✓ inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r. poz. 1153 z ew. późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.
- ✓ Gminny Program Rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 poz. 278 z ew. późn. zm.).

1. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Firlej 2025-2030 został poddany analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi w skali makro i mikro. Zwrócić uwagę, należy na to, iż proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu i kraju.

1.1. Powiązania z dokumentami na poziomie krajowym i regionalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym:

1. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r.

Cele i zadania:

- ✓ Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
- ✓ Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
- ✓ Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy
- ✓ Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów
- ✓ Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe
- ✓ Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania
- ✓ Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
- ✓ Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli
- ✓ Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne- dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw
- ✓ Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego
- ✓ Cyfrowe państwo usługowe
- ✓ Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne
- ✓ Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe

Gminny Program Rewitalizacji jest spójny z celem głównym i celami strategicznymi Strategii, poprzez planowe interwencje w zakresie rozwoju kapitału społecznego, w tym zwiększenia poziomu partycypacji społecznej. Wyznaczone cele rewitalizacji dla Gminy Firlej wpisują się we wszystkie wyżej przytoczone cele. Prowadzą one do zwiększenia konkurencyjności obszaru poprzez określenie jego funkcji gospodarczej opartej na rozwijających się specjalizacjach, przy wykorzystaniu występujących lokalnych zasobach. Ponadto poprzez integrację działań, cele wpływają na zwiększenie spójności terytorialnej w układzie regionalnym i krajowym, w szczególności zapewniając możliwość trwałego rozwoju ekonomicznego na terenach marginalizowanych.

2. Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- ✓ rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji
- ✓ rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej
- ✓ rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną

Minimalizacja występowania zjawiska wykluczenia społecznego stanowi jedno z głównych założeń

Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Firlej 2025-2030. Celem przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest wspieranie włączenia społecznego, integracji i aktywizacji oraz ograniczenie występowania problemów społecznych, w tym ubóstwa i bezrobocia.

3. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności

Dokument ten, określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Jego założeniem jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju.

Cele i zadania:

Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki:

- ✓ Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji
- ✓ Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym
- ✓ Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki
- ✓ Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki
- ✓ Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”
- ✓ Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
- ✓ Równoważenia potencjałów rozwojowych regionów:
- ✓ Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
- ✓ Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego
- ✓ Efektywność i sprawność państwa:
- ✓ Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej
- ✓ Wzrost społecznego kapitału rozwoju

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030 zakłada zapewnienie rozwoju poprzez wzmacnianie i wspieranie istniejącego kapitału oraz wykorzystywanie potencjałów obszaru rewitalizacji.

4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) jest dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. i jest on w pełni komplementarny do zapisów SOR w wymiarze terytorialnym.

KSRR przewiduje realizację trzech głównych celów:

- Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk publicznych.

W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, Gminny Program Rewitalizacji Gminy Firlej na lata 2023–2030 wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami szczegółowymi:

- 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych;
- 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów;
- 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego;
- 2.2. Wsparcie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym;
- 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie

lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym;

▪ 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

Samo opracowanie i wdrażanie zapisów GPR jest już spójne z założeniami KSRR 2030, w myśl celu 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych. Rewitalizacja jako proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, wykorzystywana jest do zapewnienia spójności terytorialnej i wyrównywania szans obszarów borykających się z problemami rozwojowymi.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mają na celu ograniczenie występowania zjawiska wykluczenia społecznego oraz niwelowanie nierówności pomiędzy obszarem rewitalizacji a innymi częściami gminy w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym:

1. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Cel strategiczny 2: Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych

Cele operacyjne:

- ✓ Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej
- ✓ Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych)
- ✓ Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
- ✓ Ochrona walorów środowiska

Cel strategiczny 3: Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu

Cele operacyjne:

- ✓ Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii
- ✓ Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw
- ✓ Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej
- ✓ Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu

Cel strategiczny 4: Wzmacnianie kapitału społecznego

Cele operacyjne:

- ✓ Rozwijanie kapitału ludzkiego
- ✓ Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych
- ✓ Włączenie i integracja społeczna
- ✓ Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
- ✓ Bezpieczeństwo publiczne
- ✓ Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Wśród założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030 znajduje się wyrównywanie potencjałów społecznych, gospodarczych czy infrastrukturalnych pomiędzy obszarem rewitalizacji a innymi terenami gminy oraz wzrost kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców dotkniętych zjawiskiem wykluczenia społecznego. Wpłynie to na podniesienie poziomu spójności całego województwa jako składowej większej liczby poszczególnych części, w aspektach związanych z gospodarką, zatrudnieniem oraz jakością życia mieszkańców.

2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Cele i zasady zagospodarowania przestrzennego:

Osadnictwo i infrastruktura społeczna

Cele szczegółowe:

- ✓ Poprawa dostępu do usług publicznych i infrastruktury społecznej.
- ✓ Rozwój usług i sieci ośrodków pomocy społecznej wynikającej z rosnącej liczby seniorów

Środowisko przyrodnicze

Cele szczegółowe:

- ✓ Harmonijne zagospodarowanie przestrzeni krajobrazowej
- ✓ Utrzymanie walorów obszarów wyróżniających się szczególnymi cechami przyrodniczymi i krajobrazowymi
- ✓ Przywrócenie walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszarom zdegradowanym i o zniekształconych stosunkach ekologicznych.

Środowisko kulturowe

Cele szczegółowe:

- ✓ Identyfikacja, zachowanie i ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego oraz różnorodności krajobrazu kulturowego.
- ✓ Zachowanie przed zatarciem specyfiki kulturowej ukształtowanych historycznie struktur przestrzennych.
- ✓ Zachowanie i wzbogacanie zasobów dóbr kultury współczesnej.
- ✓ Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego

Gospodarka

Cele szczegółowe:

- ✓ Rozwój potencjału społeczno-ekonomicznego węzłów i ośrodków gospodarczych.
- ✓ Wykorzystywanie endogenicznych potencjałów i rozwój specjalizacji regionalnych.
- ✓ Zrównoważone wykorzystanie potencjałów rozwojowych tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym i zasobach naturalnych przestrzeni województwa.
- ✓ Dywersyfikacja działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.
- ✓ Zwiększenie konkurencyjności gospodarki rybackiej opartej na wysokiej jakości produktach akwakultury.
- ✓ Rozwój infrastruktury turystycznej.
- ✓ Zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej obszarów i terenów rekreacyjnych.
- ✓ Wzmocnienie oferty zatrudnienia i usług (publicznych i komercyjnych) w miastach z uwzględnieniem potrzeb obsługi okolicznych terenów wiejskich

Realizacja założeń GPR przyczyni się do realizacji ww. zamysłów poprzez realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu m.in. kształtowanie przestrzeni publicznej oraz podnoszenie poziomu jakości życia mieszkańców przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów.

3. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA LUBELSKIEGO 2021-2027

W związku z założeniami strategicznymi oraz w odpowiedzi na wyzwania, za cel główny Programu przyjęto: Wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu, sprzyjające zintegrowanemu, zrównoważonemu i inteligentnemu rozwojowi województwa lubelskiego, ukierunkowanemu na wysoką jakość życia i bezpieczeństwo jego mieszkańców.

Zostanie on osiągnięty przez interwencje w ramach 11 Priorytetów obejmujących 5 CP pakietu legislacyjnego UE.

Priorytet XI Rozwój zrównoważony terytorialnie

2.1.11.1. Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu

rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich.

Opis interwencji - rodzaje planowanych działań, typów projektów:

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych realizowana na podstawie GPR - Inwestycje będą obejmowały kompleksowe działania mające na celu przeciwdziałanie degradacji przestrzeni zurbanizowanej i zjawiskom kryzysowym, pobudzanie rozwoju i zmian jakościowych poprzez wzrost aktywności społecznej i gospodarczej. Inwestycje te będą obejmowały m.in. adaptację budynków do celów społecznych, kulturalnych, itp. wraz z możliwością zagospodarowania terenu funkcjonalnie związanego z obiektem, uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni na cele publiczne, kulturalne, turystyczne, itp., dostosowanie przestrzeni publicznych do nowych funkcji, wsparcie infrastrukturalne przedsiębiorstw społecznych.

Przedstawione zestawienie wskazuje na silne powiązanie pomiędzy celami strategicznymi Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Firlej 2025-2030 a krajowymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi. W wielu przytoczonych dokumentach odnaleźć można priorytety i cele strategiczne związane poprawą dostępu do usług publicznych i infrastruktury społecznej, rozwojem i efektywnym wykorzystaniem potencjału kulturowego oraz wykorzystywaniem endogenicznych potencjałów i rozwojem specjalizacji regionalnych. W kierunkach działań zaproponowanych w GPR znajdują się odpowiednie zapisy mające za zadanie realizację tego celu.

1.2. Powiązania z dokumentami na poziomie ponadlokalnym i lokalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie ponadlokalnym:

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021 -2027

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027 jest wyrazem komplementarnego i zintegrowanego planowania społecznego, którego celem jest identyfikacja i ukazanie problemów społecznych występujących w powiecie oraz podjęcie próby wskazania metod ich rozwiązania, zgodnie z możliwościami, wynikającymi z zadań nałożonych na samorząd powiatowy.

Wdrażanie strategii opierać się będzie na realizacji 4 celów strategicznych: I. Opieka nad dzieckiem i rodziną, w tym nad rodzinami zastępczymi w powiecie lubartowskim. II. Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w powiecie lubartowskim. III. Przeciwdziałanie powstawaniu zjawiska bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego w powiecie lubartowskim. IV. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej w powiecie lubartowskim.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpisywać będą się w założenia Strategii w zakresie aktywizacji społecznej osób wykluczonych (zwłaszcza seniorów i osób niepełnosprawnych), oraz ograniczenie występowania problemów społecznych, w tym ubóstwa i bezrobocia.

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym (Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy)

1. Strategia Rozwoju Gminy Firlej na lata 2015-2025

Celem ogólnym Strategii Rozwoju Gminy Firlej jest: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY FIRLEJ POPRZEC PODNIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW. Cele strategiczne:

Cel strategiczny 1: Rozwój infrastruktury gospodarczej zaspokajającej potrzeby mieszkańców.

Cele operacyjne:

Cel 1.1. Poprawa warunków i stopnia dostępności komunikacyjnej

Cel 1.2. Rozwój infrastruktury społecznej

Cel 1.3. Regulacja gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy

Cel 1.4. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska

Cel 1.5. Rozwijanie społeczeństwa informacyjnego

Cel strategiczny 2: Wzrost atrakcyjności Gminy Firlej dla mieszkańców i inwestorów

Cele operacyjne:

Cel 2.1. Rozwój turystyki na obszarach wiejskich

Cel 2.2. Propagowanie walorów turystycznych i ochrona dziedzictwa historyczno-kulturowego

Cel 2.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego

Cel 2.4. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości

Cel 2.5. Wdrożenie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Firlej

Cel strategiczny 3: Rozwój kapitału ludzkiego z wykorzystaniem wiedzy i infrastruktury

Cele operacyjne:

Cel 3.1. Rozwój systemu edukacji

Cel 3.2. Włączenie społeczne i wspieranie inicjatyw społecznych

Cel 3.3. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego

Cel 3.4. Wspieranie systemu pomocy społecznej

Cel 3.5. Rozwój oferty czasu wolnego

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą się wpisywać w założenia Strategii Rozwoju w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju usług z zakresu turystyki i rekreacji, wsparcia działań z zakresu pomocy społecznej oraz wzrostu aktywności kulturalnej, oświatowej i sportowej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez realizację działań mających na celu pobudzenie i umożliwienie rozwoju społeczno-gospodarczego.

2. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2025

Cele strategiczne:

- Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i uzależnieniom oraz zapobieganie ich skutkom
- Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży
- Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym
- Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego

Działania realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030 mają na celu zapobieganie i minimalizację występowania problemów społecznych oraz zjawiska wykluczenia społecznego, w tym wykluczenia osób niepełnosprawnych, seniorów i osób chorych. Ponadto realizowane przedsięwzięcia będą miały na celu integrację, aktywizację oraz podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

3. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY FIRLEJ

Studium określa podstawowe kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy. Zasady zrównoważonego rozwoju, ładu przestrzennego oraz nadrzędności interesu publicznego nad interesami indywidualnymi były fundamentem dla określenia głównych założeń studium. Zgodnie z zapisami studium Wiodącym celem rozwoju gminy Firlej powinno być osiągnięcie większych korzyści ekonomicznych z położenia i atrakcyjności turystycznej oraz jej związków funkcjonalnych z regionem rekreacyjnym doliny Wieprza, przy jednoczesnym zachowaniu zrównoważonej struktury przestrzennej pomiędzy terenami przeznaczonymi pod zainwestowanie, a terenami otwartymi. Rozwój gminy Firlej

powinien opierać się na strategii ekorozwoju.

Generalnie gmina winna poprawić swoją pozycję pod względem ekonomicznym, kulturalnym, społeczno-administracyjnym i rekreacyjnym, zaś mieszkańcy gminy winni uzyskać korzystniejsze warunki życia w sferze materialnej i pozamaterialnej. Podstawą ugruntowania lepszej pozycji gminy w regionie i kraju powinno być:

- 1) uporządkowanie (modernizacja), przekształcenie i rozbudowa bazy ekonomicznej w funkcji rolniczej, turystyce i drobnej przedsiębiorczości, dla których gmina ma predyspozycje naturalne i szanse rozwoju,
- 2) wzbogacenie zestawu funkcji usługowych i rozwoju biznesu, szczególnie w sferach obsługi komunikacji, produkcyjno-handlowej oraz gastronomii i rzemiosła,
- 3) podniesienie standardów zamieszkiwania poprzez poprawę stanu technicznego i sanitarnego istniejącej zabudowy zagrodowej oraz rozwój budownictwa mieszkaniowego z zapleczem gospodarczym dla potrzeb nowych gospodarstw domowych,
- 4) zorganizowanie zaplecza materialnego dla komunikacji tranzytowej w ciągu drogi ekspresowej S 19 (MOP-y, zaplecze hotelowo gastronomiczne obsługiwane przez lokalny układ komunikacyjny, w szerszej perspektywie tworzenia pasma wzmożonej aktywności i stref przedsiębiorczości rozmieszczonych w obszarach wzdłuż przywołanej drogi,
- 5) stworzenie bazy obsługi turystycznej i rekreacyjnej, podbudowanej strategią marketingową i ofertową rozwoju marki agroturystycznego produktu turystycznego oraz rozszerzeniem bazy osadnictwa letniskowego,
- 6) usprawnienie układu drogowego w szczególności powiązań drogi ekspresowej z lokalnym układem drogowym gminy i ośrodka Firlej,
- 7) wzmocnienie i uatrakcyjnienie tożsamości miejscowości wiejskich w obszarze gminy, umożliwiające wyeksponowanie zasobów zabytkowych i krajobrazu kulturowego.

Gminny Program Rewitalizacji jest kolejnym dokumentem strategicznym, który jest powiązany ze Studium zarówno pod względem uwarunkowań jak również kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie planując w GPR przedsięwzięcia, których realizacja wpłynie na zaspokojenie potrzeb interesariuszy w obszarze rewitalizacji i przyczyni się do niwelacji zidentyfikowanych problemów Program wskazuje zmiany niezbędne do wprowadzenia w Studium (jeżeli są wymagane).

Studium tworzy silne merytoryczne podstawy dla realizacji kierunków działań wskazanych w GPR. Dotyczy to m.in. poprawy dostępności mieszkańców do obiektów dysponujących funkcjami kulturowo-edukacyjnymi, turystycznymi, społecznymi czy gospodarczymi. W tych warunkach Studium wykazuje pełną komplementarność z Gminnym Programem Rewitalizacji i stanowi odpowiednią bazę dla programowania i realizacji ujętych w nim przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Natomiast opracowywany w przyszłości plan ogólny gminny, który zgodnie ze zmianą ustawy o planowaniu zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2023 poz.1688) ma zastąpić dokument studium, powinien uwzględnić ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji, tak aby umożliwić realizację procesu rewitalizacji, w tym przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na poziomie lokalnym widać zbieżność pomiędzy zaproponowanymi w GPR celami i kierunkami działań, a postulatami w lokalnych dokumentach planistycznych. Cele w obrębie sfery środowiskowej zaproponowane w GPR są również zgodne z podstawowymi kierunkami rozwoju zawartymi w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Firlej.

2. Diagnoza gminy i określenie obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji w gminie

2.1. Potrzeby rozwojowe i potencjał Gminy Firlej

Gmina Firlej jest jedną z 213 gmin województwa lubelskiego, położoną na Wysoczyźnie Lubartowskiej. Jest położona w północnej części województwa lubelskiego w kierunku północnym od Lublina. Gmina graniczy z 5 gminami, a od zachodu z gminą Michów, od północy z gminą Kock, od wschodu z gminą Ostrówek, od południa z gminami Lubartów i Kamionka.

Gmina usytuowana jest w odległości ok. 40-55 km od stolicy województwa miasta Lublin - ośrodka administracyjno-usługowego, znajdując się w strefie pośredniego oddziaływania miasta. Najbliższym ośrodkiem miejskim dla gminy jest miasto Lubartów skupiające usługi publiczne i komercyjne. Gmina Firlej zajmuje powierzchnię 126,5 km², ma kształt owalny. Sieć osadnicza liczy 20 miejscowości. Gmina znajduje się w środkowej części powiatu lubartowskiego, zajmuje 9,8 % jego powierzchni oraz obejmuje ok. 6,8 % ludności powiatu. Stanowi 0,5 % powierzchni województwa lubelskiego oraz 0,3 % ludności województwa. Pod względem gęstości zaludnienia należy do obszarów o niższych wskaźnikach.

Siedzibą gminy jest osada Firlej, leżąca nad Jeziorem Firlej. Zarówno jezioro Firlej, jak i oddalone o 1 km jezioro Kunów, usytuowane są w bruździe dolinnej dawnego biegu Wieprza.

W skład Gminy Firlej wchodzi 20 sołectw:

1. Baran
2. Bykowszczyzna
3. Czerwonka Poleśna
4. Czerwonka - Gozdów
5. Firlej
6. Kunów
7. Łukówiec
8. Majdan Sobolewski
9. Nowy Antonin
10. Pożarów
11. Przypisówka
12. Serock
13. Sobolew
14. Sobolew-Kolonia
15. Stary Antonin
16. Sułoszyn
17. Wola Skromowska
18. Wólka Mieczysławska
19. Wólka Rozwadowska
20. Zagrody Łukowieckie

Gmina Firlej położona jest na obszarze o wysokich walorach krajobrazowo-turystycznych. Znajdują się tu dwa jeziora: Firlej (91,3 ha) i Kunów (117,5 ha), a także kompleksy leśne. Znaczna część gminy (ok. 43,5% powierzchni) objęta jest Obszarem Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza” oraz specjalnym obszarem ochrony Natura 2000 „Dolny Wieprz”.

Gmina Firlej i cały powiat lubartowski są dobrze skomunikowane zarówno pod względem dróg samochodowych, jak i turystycznych szlaków pieszych i rowerowych. Przez teren gminy Firlej przebiega ważna droga krajowa nr 19, która łączy Lublin z północnymi regionami Polski (droga krajowa DK-19

Rzeszów – Lublin – Białystok) i jest planowana do rozbudowy do standardu drogi ekspresowej S19. W północnej części gminy (od granicy z Gminą Kock do węzła Bykowszczyzna) droga ma status drogi ekspresowej.

Oprócz tego gmina posiada rozbudowaną sieć dróg powiatowych i lokalnych, które łączą poszczególne miejscowości z Lubartowem, Kamionką, Kockiem i innymi ośrodkami.

Powiat lubartowski dysponuje rozbudowaną siecią dróg wojewódzkich (nr 808, 809) oraz dobrze utrzymanymi drogami powiatowymi i gminnymi, które zapewniają sprawną komunikację lokalną i regionalną. Transport publiczny obejmuje przystanki autobusowe przy głównych trasach, co umożliwia połączenia z większymi miastami, takimi jak Lublin czy Lubartów. Dzięki temu zarówno mieszkańcy, jak i turyści mają dostęp do dobrze rozwiniętej infrastruktury komunikacyjnej, która sprzyja rozwojowi turystyki i codziennemu funkcjonowaniu regionu.

W zakresie turystyki, powiat lubartowski oferuje liczne szlaki piesze i rowerowe, które przebiegają przez malownicze tereny Wysoczyzny Lubartowskiej i nad jeziorami Firlej oraz Kunów. Popularny jest łatwy szlak pieszy Firlej – Kunów o długości około 7 km, prowadzący nad dzikie i malownicze jezioro Kunów, cenione przez wędkarzy i fotografów. Innym ciekawym szlakiem jest trasa z Firleja przez Budy i Sobolew do Kamionki i Lubartowa, która pozwala zwiedzić m.in. Muzeum Pałac Zamoyskich w Kozłówce oraz Pałac Sanguszków w Lubartowie. W powiecie funkcjonuje także Szlak Partyzancki o długości 77 km, prowadzący przez wiele miejsc pamięci i zabytków, łączący Rąblów, Markuszów, Kozłówkę, Lubartów, Serniki i Ostrów Lubelski.

Szlak imienia generała Kleeberga to kolejna trasa o znaczeniu historycznym i turystycznym.

Gmina Firlej charakteryzuje się rozproszoną strukturą osadniczą oraz zróżnicowanym układem funkcjonalno-przestrzennym. Wiejski charakter gminy, rozproszenie zabudowy oraz potrzeba zapewnienia mieszkańcom równego dostępu do usług publicznych powodują, że szczególnego znaczenia nabiera wzmacnianie lokalnych funkcji usługowych, społecznych i integracyjnych. Istotnym wyzwaniem pozostaje także poprawa spójności przestrzennej gminy oraz lepsze powiązanie działań infrastrukturalnych z celami społecznymi i gospodarczymi.

Gmina dysponuje zróżnicowanym potencjałem endogenicznym, obejmującym rozwój funkcji rolniczo-usługowych, lokalną mikroprzedsiębiorczość, zasoby środowiskowo-krajobrazowe oraz ośrodek gminny pełniący funkcje centrotwórcze i usług publicznych. Potencjały te mogą skutecznie wspierać procesy rozwojowe i rewitalizacyjne, pod warunkiem ich powiązania z podnoszeniem jakości przestrzeni publicznych, poprawą dostępności usług oraz wzmacnianiem kapitału społecznego. Szczególnego znaczenia nabiera tu rozwój oferty dla mieszkańców w zakresie edukacji, kultury, ochrony zdrowia, integracji społecznej i aktywizacji środowisk lokalnych.

Do najważniejszych potrzeb rozwojowych Gminy Firlej należy zaliczyć przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom demograficznym, w tym rosnącemu udziałowi osób starszych, a także ograniczanie nierówności w dostępie do usług publicznych i infrastruktury społecznej. Wymaga to zarówno inwestycji w obiekty użyteczności publicznej, jak i realizacji działań „miękkich”, ukierunkowanych na aktywizację mieszkańców, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz rozwój usług senioralnych, prorodzinnych i zdrowotnych. Instytucje edukacji, kultury, zdrowia oraz organizacje społeczne powinny być traktowane jako podstawowe ogniwa integracji lokalnej i budowania odporności społecznej gminy.

Lokalna gospodarka gminy opiera się przede wszystkim na drobnej przedsiębiorczości, usługach oraz funkcjach związanych z obsługą rolnictwa i codziennych potrzeb mieszkańców. W związku z tym jednym z priorytetów powinno być wzmacnianie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, w tym poprawa jakości infrastruktury technicznej, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Zasadne jest również wspieranie lokalnych funkcji społeczno-gospodarczych poprzez

adaptację obiektów i przestrzeni dla nowych usług, aktywności lokalnych i krótkich łańcuchów dostaw. Znaczącym atutem Gminy Firlej są walory przyrodniczo-krajobrazowe, które mogą stanowić podstawę rozwoju rekreacji, edukacji środowiskowej oraz działań służących poprawie jakości życia mieszkańców. Jednocześnie nadal widoczne jest niewystarczające wykorzystanie tych zasobów na potrzeby turystyki, rekreacji i budowania lokalnej marki miejsca. Odpowiedzią na te wyzwania powinny być działania związane z porządkowaniem i zazielenianiem przestrzeni, ochroną ładu przestrzennego, rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury, małej retencji oraz wzmacnianiem bioróżnorodności.

Ważnym kierunkiem rozwoju Gminy Firlej powinno być również zwiększanie efektywności energetycznej zasobu publicznego oraz wdrażanie odnawialnych źródeł energii w obiektach i przestrzeniach służących mieszkańcom. Działania te pozwolą ograniczać koszty eksploatacji, poprawiać jakość środowiska oraz zwiększać trwałość i odporność usług publicznych na zmiany klimatyczne i presję ekonomiczną. Z punktu widzenia długofalowego rozwoju gminy konieczne jest traktowanie inwestycji infrastrukturalnych, środowiskowych i społecznych jako wzajemnie powiązanego pakietu przedsięwzięć.

Kapitał ludzki Gminy Firlej wymaga systematycznego wzmacniania poprzez poszerzanie dostępu do usług zdrowotnych, społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, zwłaszcza dla seniorów, rodzin oraz osób zagrożonych wykluczeniem. Istotne jest tworzenie dostępnych, zintegrowanych i funkcjonalnych przestrzeni sprzyjających aktywności mieszkańców, budowaniu więzi sąsiedzkich oraz rozwijaniu oferty spędzania czasu wolnego. W sferze przestrzennej i mobilności priorytetem powinno być porządkowanie terenów publicznych, poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz rozwój bezpiecznych powiązań pieszych i rowerowych.

Całość działań rozwojowych powinna być zarządzana w sposób komplementarny, z uwzględnieniem łączenia przedsięwzięć inwestycyjnych z działaniami społecznymi i aktywizacyjnymi. Taki model pozwoli skuteczniej wykorzystywać środki zewnętrzne, w tym fundusze europejskie i krajowe, a jednocześnie osiągać trwałe rezultaty społeczne, gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne. W perspektywie realizacji GPR oraz strategii rozwoju gminy kluczowe będzie zatem budowanie spójnego systemu projektów odpowiadających na realne potrzeby mieszkańców i wykorzystujących lokalne potencjały rozwojowe.

2.2. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030 jest dokumentem strategicznym i operacyjnym o charakterze lokalnym.

Z uwagi na charakter dokumentu, obszar objęty rewitalizacją winien być wyodrębniony w sposób szczegółowy w oparciu o wybrane wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

Obszar, który zostanie poddany rewitalizacji powinien zostać wyodrębniony w sposób szczegółowy, w oparciu o katalog wskaźników odnoszących się do sytuacji społeczno-gospodarczej jednostki. Przyjęta w niniejszym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji zakładała w głównej mierze oparcie się mierzalnych zmiennych dotyczących sytuacji społecznej (z zakresu demografii, kapitału społecznego, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej i rynku pracy), gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej na danym obszarze.

Obszar zdegradowany, a następnie obszar rewitalizacji zostały wyznaczone w oparciu o zaproponowany katalog wskaźników, które odnoszą się do pięciu sfer wskazanych w ustawie o rewitalizacji – społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W trakcie wyznaczania obszarów kryzysowych i obszaru rewitalizacji zdecydowano się po pierwsze na wybór takich wskaźników, które są dostępne na poziomie gminy i obszarów analizy. Po drugie istotnym dla wyboru kryteriów był element

pozwalający na obiektywizację danych, ich przeliczenie i odniesienie do realnych problemów gminy. Po trzecie wreszcie, wybrano wskaźniki, które stosunkowo łatwo można gromadzić i których wartości można porównywać w kolejnych latach. Metodologia przyjęta na potrzeby niniejszej diagnozy opierała się na szczegółowych, w większości mierzalnych, ilościowych zmiennych, analizowanych w podziale na wskazane sfery.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Obszar można uznać za zdegradowany w przypadku współwystępowania minimum jednego problemu ze sfery społecznej oraz problemów z pozostałych sfer.

Uznanie danego zjawiska za stan kryzysowy ma miejsce, jeśli dane negatywne zjawisko charakteryzuje się wartością wskaźników je oceniających, przekraczających średnią wartość notowaną w skali gminy. Istotne jest także obiektywne stwierdzenie, czy dane zjawisko ma charakter zjawiska kryzysowego (np. poprzez odniesienie poziomu zjawiska do średnich notowanych na innych poziomach statystycznych).

Pierwszy etap opracowania diagnozy opierał się na analizie danych zastanych, tzw. analizie desk research, polegającej na zebraniu materiałów z różnych źródeł, a następnie przeanalizowaniu ich pod kątem rzetelności, jakości oraz przydatności na dalszym etapie opracowywania diagnozy. Po wyselekcjonowaniu materiałów, nastąpiła właściwa analiza desk research, która obejmowała dokumenty, opracowania oraz sprawozdania

i dane, uznane jako istotne w procesie badawczym.

W trakcie opracowywania diagnozy obszaru zdegradowanego, zastosowano dwa podejścia, które bazowały na analizie danych zastanych: statystyczne i przestrzenne. W ujęciu statystycznym dane zostały zgromadzone,

a następnie poddane analizie oraz przetworzone na potrzeby niniejszego opracowania. Natomiast, w ujęciu przestrzennym dane zostały odniesione do przyjętych obszarów porównawczych.

Opracowane dane zwizualizowano, przedstawiając je za pomocą kartogramów. Kolejny etap polegał na opracowaniu wskaźnika degradacji w sferze społecznej.

Delimitacja obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji obejmowała następujące etapy:

- 1) Podzielenie terenu Gminy Firlej na mniejsze jednostki – sołectwa.
- 2) Wybór kryteriów delimitacji.
- 3) Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach (badanie ilościowe) – pozwoliło to na wskazanie obszarów o szczególnym nasileniu i koncentracji problemów w sferze społecznej.
- 4) Przeprowadzenie analizy obszarów porównawczych pod kątem występowania problemów w sferze: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno- funkcjonalnej i technicznej. Uzyskane wyniki stanowiły podstawę do wyłonienia obszaru, który zostanie poddany rewitalizacji.
- 5) Zidentyfikowanie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni – maksymalnie 20% powierzchni gminy – oraz ludności – maksymalnie 30% wszystkich zamieszkujących Gminę Firlej.

2.2.1. Wyróżnione obszary porównawcze

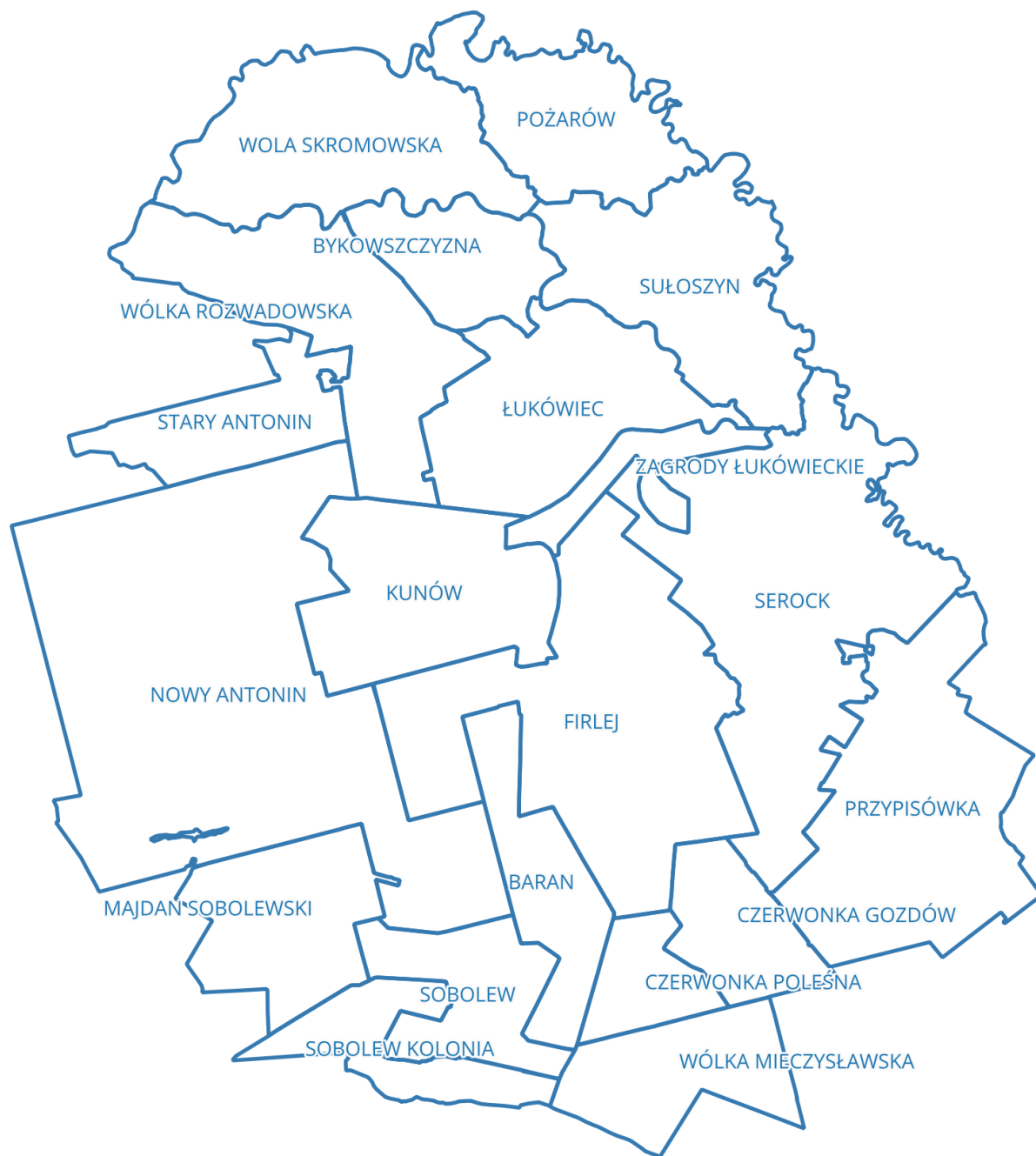
Na wstępnym etapie prac diagnostycznych zaproponowano, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe dokonać podziału gminy na sołectwa/ miejscowości. Założono wstępnie, że działania rewitalizacyjne powinny rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzenie i funkcjonalnie, dlatego też przy tworzeniu stref próbowano zachować podział gminy na takie obszary.

Tabela 1 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji

Jednostki porównawcze	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni [%]	Ludność [os]	Udział ludności [%]
<i>Baran</i>	358,468	2,83%	114	2,00%
<i>Bykowszczyzna</i>	311,637	2,46%	132	2,31%
<i>Czerwonka Poleśna</i>	187,013	1,48%	46	0,81%
<i>Czerwonka - Gozdów</i>	277,207	2,19%	173	3,03%
<i>Firlej</i>	1248,72	9,87%	1202	21,08%
<i>Kunów</i>	631,415	4,99%	340	5,96%
<i>Łukowiec</i>	655,418	5,18%	401	7,03%
<i>Majdan Sobolewski</i>	455,760	3,60%	101	1,77%
<i>Nowy Antonin</i>	2139,519	16,91%	357	6,26%
<i>Pożarów</i>	474,506	3,75%	145	2,54%
<i>Przypisówka</i>	952,264	7,52%	503	8,82%
<i>Serock</i>	1286,937	10,17%	469	8,23%
<i>Sobolew</i>	341,895	2,70%	214	3,75%
<i>Sobolew-Kolonia</i>	375,674	2,97%	165	2,89%
<i>Stary Antonin</i>	332,146	2,62%	154	2,70%
<i>Sułszyn</i>	698,957	5,52%	271	4,75%
<i>Wola Skromowska</i>	740,857	5,85%	469	8,23%
<i>Wólka Mieczysławska</i>	375,674	2,97%	133	2,33%
<i>Wólka Rozwadowska</i>	723,610	5,72%	148	2,60%

Źródło: opracowanie własne

Mapa 1 Podział gminy na obszary porównawcze

Źródło: opracowanie własne

2.2.2. Dobór wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Ze względu na charakter gminy i występujące w niej zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę każdej ze sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji. Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru zmiennych zaprezentowanych w poniższej tabeli.

Tabela 2 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego

Lp.	Kategoria	Wskaźnik	Opis
1.	SFERA SPOŁECZNA	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w 2021 r. [%]	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS - Narodowy Spis Powszechny 2021. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
2.		Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS - Narodowy Spis Powszechny 2021. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
3.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z wykluczeniem społecznym.
4.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największym odsetkiem społeczności lokalnej korzystającej ze wsparcia socjalnego z powodu niespełnienia minimalnych kryteriów dochodowych.
5.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największym odsetkiem społeczności lokalnej korzystającej z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Pokazuje skalę problemu bezrobocia jako przyczyny korzystania z pomocy społecznej w danej społeczności.

6.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największym odsetkiem społeczności lokalnej korzystającej z pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę. Pozwala ocenić skalę problemów zdrowotnych w danej gminie oraz ich wpływ na sytuację socjalną mieszkańców.
7.		Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwałe bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.
8.		Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwałe bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.
9.		Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców informuje o skali i charakterze bezrobocia w danej społeczności oraz o poziomie zabezpieczenia socjalnego osób pozostających bez pracy.
10.		Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych miejscowościach przyjęto liczbę przestępstw i

			wykroczeń przeliczeniu na 100 mieszkańców.
11.		„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych sołectwach przyjęto oraz ilość założonych „niebieskich kart” oraz interwencji domowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców.
12.		Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Firlej.
13.		Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego – wskaźnik określa zaangażowanie lokalnych społeczności w pozyskiwanie środków w ramach funduszu społecznego. Dane pozyskano z Urzędu Gminy Firlej.
14.	SFERA GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: poziom aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Do obliczenia poziomu wzrostu aktywności gospodarczej posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych/miejscowościach. Źródło danych: Urząd Gminy Firlej, rejestr CEIDG.
15.		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: poziomu aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Do obliczenia kondycji lokalnych przedsiębiorstw j posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w poszczególnych/miejscowościach. Źródło danych: Urząd Gminy Firlej, rejestr CEIDG.
16.	SFERA ŚRODOWISKOWA	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Wskaźnik dotyczący ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz edukację ekologiczną, a także zapewnienie bezpieczeństwa i podwyższenia jakości środowiska życia mieszkańców Gminy Firlej.

17.		Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach	Wskaźnik świadczący o skali problemu środowiskowego i zdrowotnego – im wyższa masa azbestu pozostającego do usunięcia, tym większe zagrożenie dla mieszkańców i środowiska naturalnego w danej miejscowości. Wskaźnik obrazuje zaawansowanie procesu usuwania azbestu – niska wartość wskaźnika świadczy o skutecznej realizacji programu usuwania azbestu, natomiast wysoka wskazuje na konieczność intensyfikacji działań w przyszłości, potrzebach inwestycyjnych i planistycznych – miejscowości z dużą ilością azbestu wymagają priorytetowego traktowania podczas planowania kolejnych etapów programu usuwania wyrobów zawierających azbest. Źródło danych: Urząd Gminy Firlej
18.		Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji	Wskaźnik budynków użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji określa liczbę obiektów publicznych (np. szkół, urzędów, ośrodków zdrowia), które nie spełniają aktualnych standardów efektywności energetycznej i wymagają modernizacji w celu ograniczenia strat ciepła, poprawy komfortu użytkowania oraz zmniejszenia kosztów eksploatacyjnych. Pokazuje skalę potrzeb inwestycyjnych w infrastrukturę publiczną z punktu widzenia efektywności energetycznej. Pozwala na ocenę stanu technicznego zasobów publicznych. Źródło danych: Urząd Gminy Firlej
19.	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNA	Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic w skali od 0 – niedostateczna do 3 – zadowalająca. Źródło: badania własne na podstawie danych UG Firlej
20.	SFERA TECHNICZNA	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)	Wskaźnik opisujący poziom wyposażenia poszczególnych sołectw w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa), jest źródłem danych dla oceny stopnia degradacji. Źródło danych: Urząd Gminy Firlej.

Źródło: opracowanie własne

2.3. Wynik diagnozy – sfera społeczna

Zaproponowany katalog wskaźników wybrany do analizy sfery społecznej, pozwolił na pokazanie stanu oraz zawansowania i wielkości problemów społecznych w poszczególnych obszarach, które wyodrębniono w gminie. Wykorzystanie wskaźników pozwoliło na zaprezentowanie poziomu natężenia negatywnych zjawisk społecznych, za pomocą syntetycznego wskaźnika degradacji. Do analizy sfery społecznej wykorzystano dane ilościowe, które pozyskano z Urzędu Gminy Firlej, Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie, Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju, Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie.

Wskaźniki wymagają odpowiedniej standaryzacji. Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych obszarach/sołectwach opracowano porównywalny wskaźnik. W pierwszym etapie powinno się znormalizować poszczególne zjawiska kryzysowe. Czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe według wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_j}$$

gdzie:

t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

$\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j ,

S_j – odchylenie standardowe wskaźnika j

Wartości wskaźników po normalizacji umożliwiają dalsze wyliczenia. W następnym etapie należy określić, czy dany wskaźnik jest stymulantą, czy destymulantą, tzn. czy wysokie wartości wskaźnika powodują rozwój danej jednostki, czy też prowadzą do kryzysu.

Jeżeli wśród wskaźników znajdzie się stymulanta, uzyskane wartości należy przekształcić zgodnie ze wzorem:

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

W przypadku, gdy dany wskaźnik jest destymulantą, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiamy bez zmian.

Ostatnim etapem jest wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, który będzie sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego będzie świadczyć, czy dane pole podstawowe znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz zjawisk społecznych. Aby uzyskać wartość wskaźnika syntetycznego należy posłużyć się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk

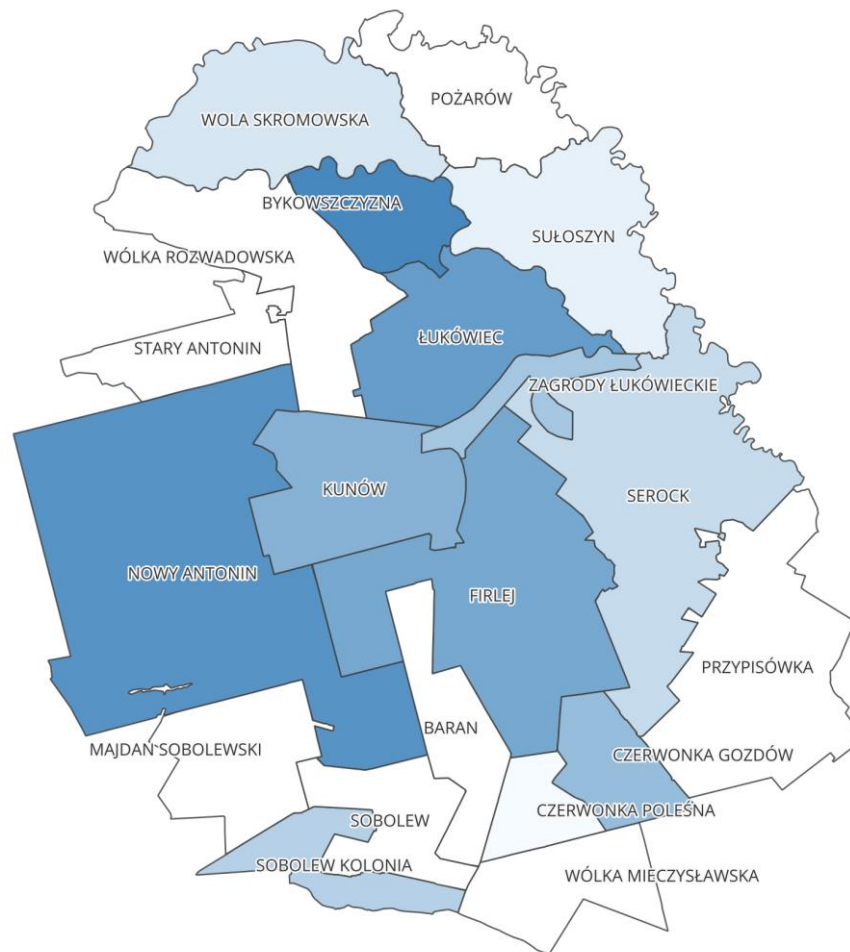
n – liczba wskaźników (cech)

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

Sfera społeczna:

Tabela 3 Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w 2021 r. [%]

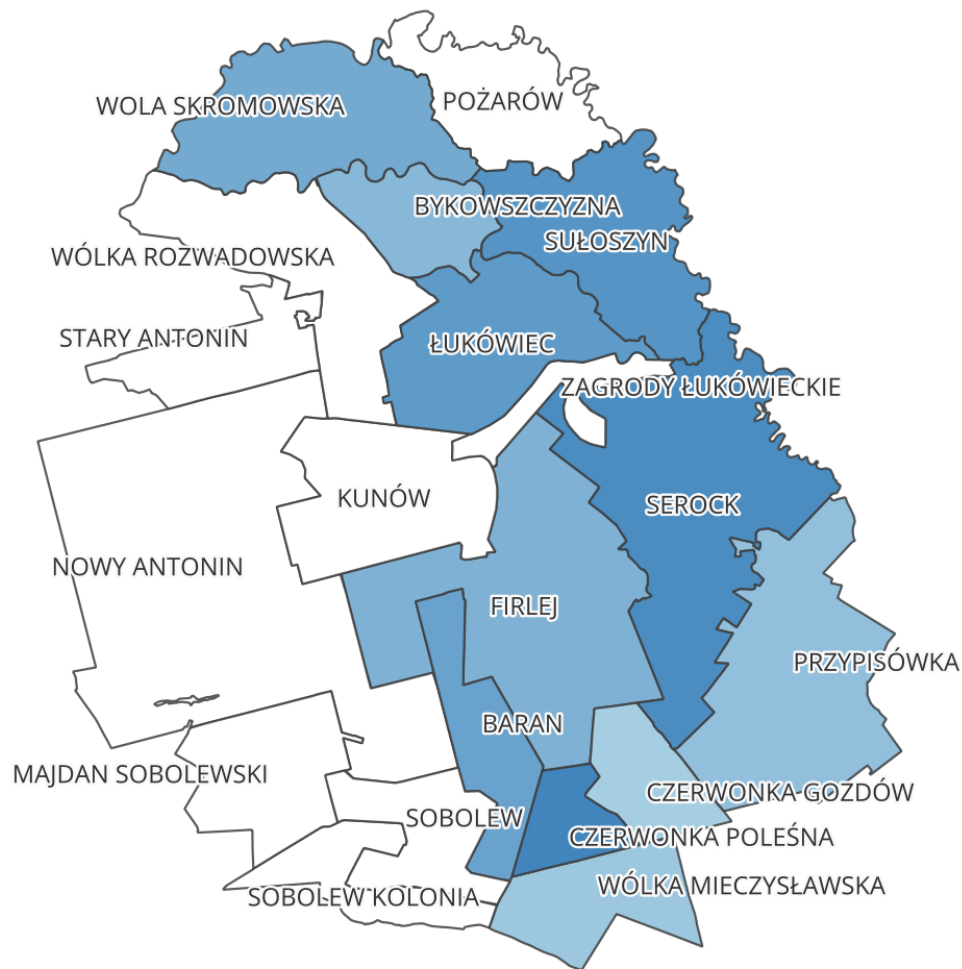
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	20,51
Bykowszczyzna	19,33
Czerwonka Poleśna	13,33
Czerwonka - Gozdów	17,79
Firlej	18,72
Kunów	18,52
Łukowiec	19,03
Majdan Sobolewski	30
Nowy Antonin	19,26
Pożarów	20,67
Przypisówka	22,24
Serock	16,87
Sobolew	24,52
Sobolew-Kolonia	17,68
Stary Antonin	22,36
Sułoszyn	14,84
Wola Skromowska	15,73
Wólka Mieczysławska	21,48
Wólka Rozwadowska	21,43
Zagrody Łukowieckie	17,77
Średnia	19,60

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 4 Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]

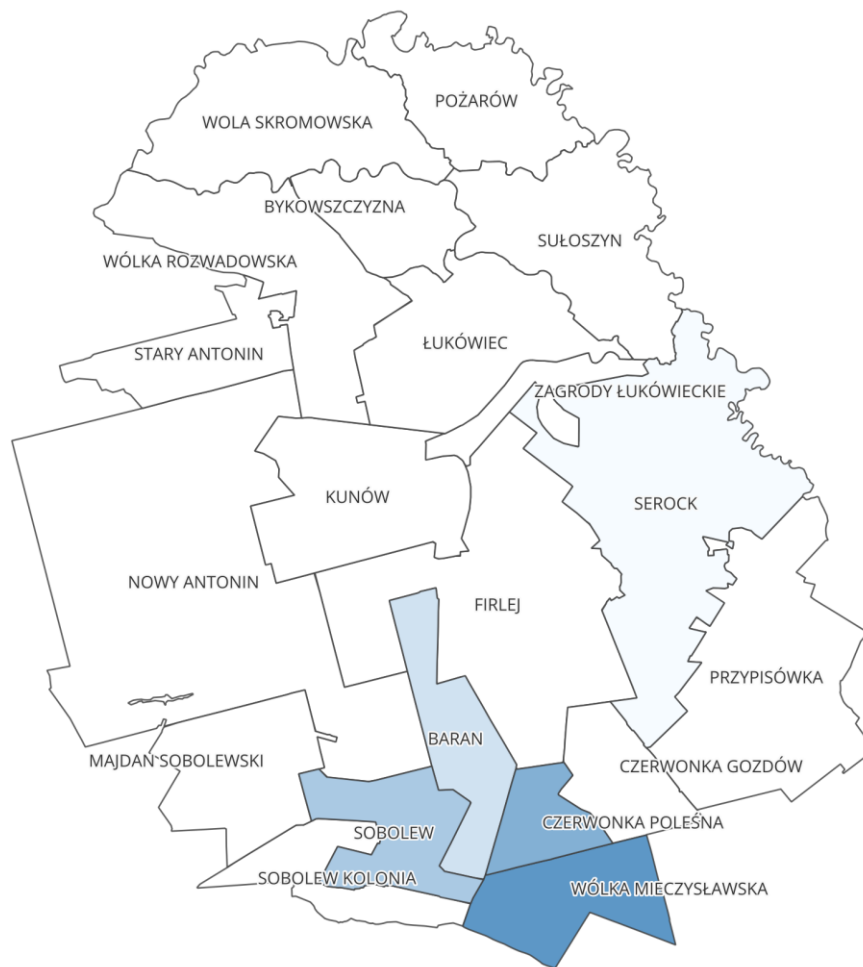
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	23,08
Bykowszczyzna	22
Czerwonka Poleśna	28,89
Czerwonka - Gozdów	21,47
Firlej	22,01
Kunów	20,99
Łukówiec	23,2
Majdan Sobolewski	19,09
Nowy Antonin	20,96
Pożarów	18,67
Przypisówka	21,84
Serock	25,5
Sobolew	20,19
Sobolew-Kolonia	20,12
Stary Antonin	13,04
Sułoszyn	23,67
Wola Skromowska	22,63
Wólka Mieczysławska	21,48
Wólka Rozwadowska	17,14
Zagrody Łukowieckie	21,32
Średnia	21,36

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

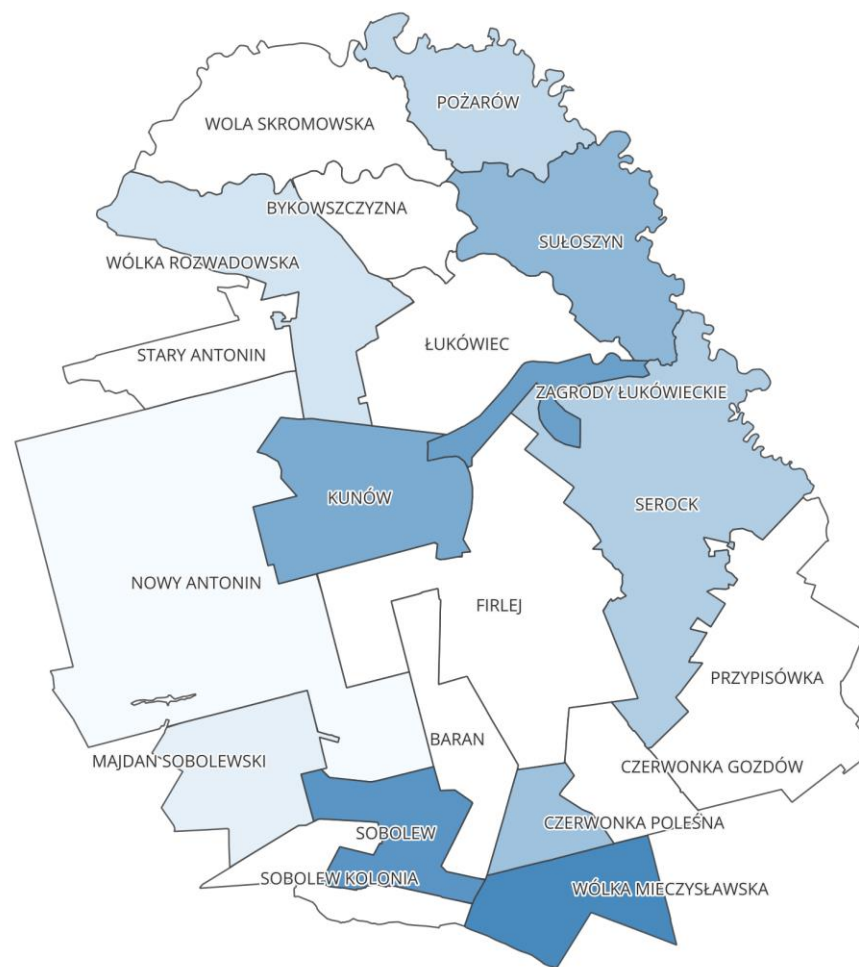
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	16,67
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	21,74
Czerwonka - Gozdów	1,16
Firlej	4,83
Kunów	6,47
Łukówiec	3,49
Majdan Sobolewski	3,96
Nowy Antonin	6,16
Pożarów	7,59
Przypisówka	2,78
Serock	9,81
Sobolew	21,5
Sobolew-Kolonia	7,88
Stary Antonin	1,3
Sułoszyn	7,75
Wola Skromowska	4,69
Wólka Mieczysławska	24,06
Wólka Rozwadowska	3,38
Zagrody Łukowieckie	6,67
Średnia	8,09

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju

Tabela 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców

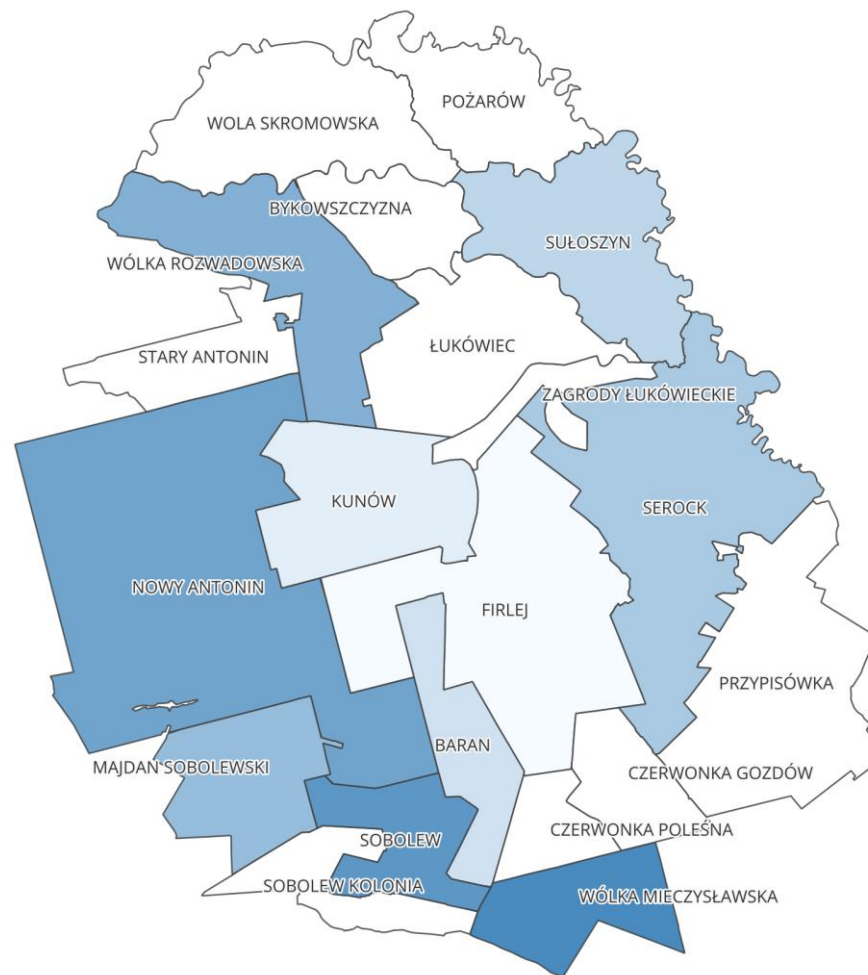
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	1,75
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	2,17
Czerwonka - Gozdów	1,16
Firlej	1,58
Kunów	2,35
Łukówiec	1
Majdan Sobolewski	1,98
Nowy Antonin	1,96
Pożarów	2,07
Przypisówka	0,6
Serock	2,13
Sobolew	3,74
Sobolew-Kolonia	0,61
Stary Antonin	0,65
Sułoszyn	2,21
Wola Skromowska	1,28
Wólka Mieczysławska	3,76
Wólka Rozwadowska	2,03
Zagrody Łukowieckie	2,42
Średnia	1,77

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju

Tabela 7 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców

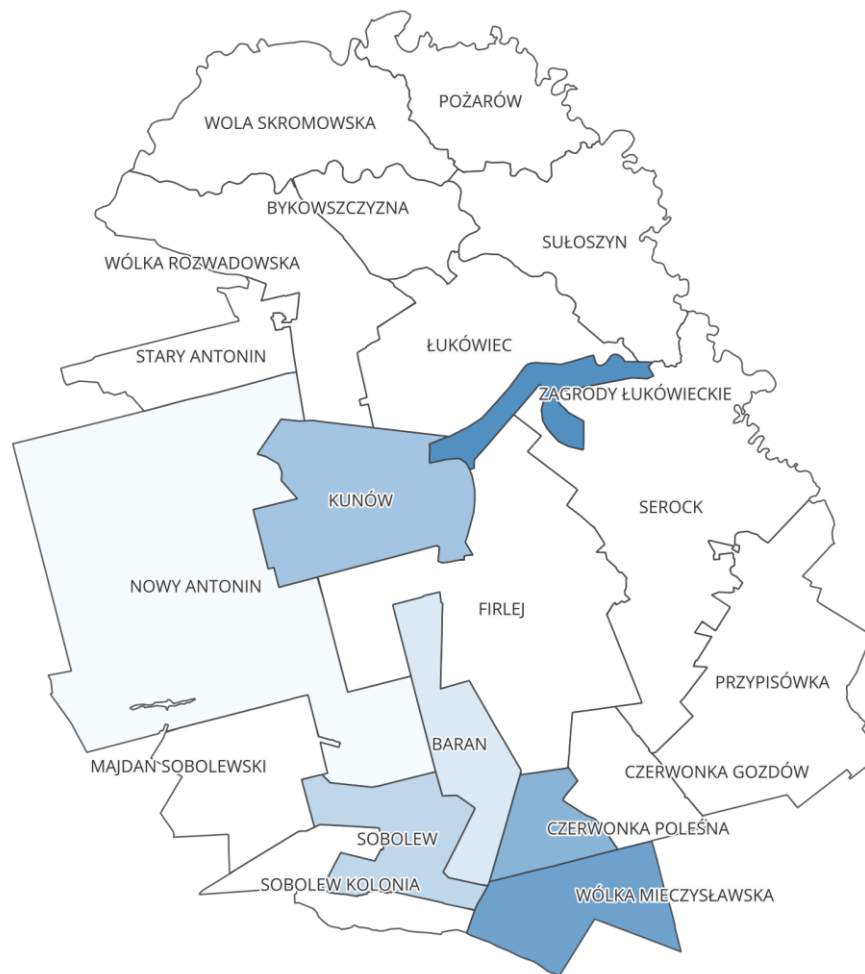
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	1,75
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	0
Czerwonka - Gozdów	0
Firlej	1,41
Kunów	1,47
Łukówiec	1,25
Majdan Sobolewski	1,98
Nowy Antonin	2,24
Pożarów	1,38
Przypisówka	0,4
Serock	1,92
Sobolew	2,34
Sobolew-Kolonia	0,61
Stary Antonin	0,65
Sułoszyn	1,85
Wola Skromowska	1,07
Wólka Mieczysławska	4,51
Wólka Rozwadowska	2,03
Zagrody Łukowieckie	1,21
Średnia	1,40

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju

Tabela 8 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę na 100 mieszkańców

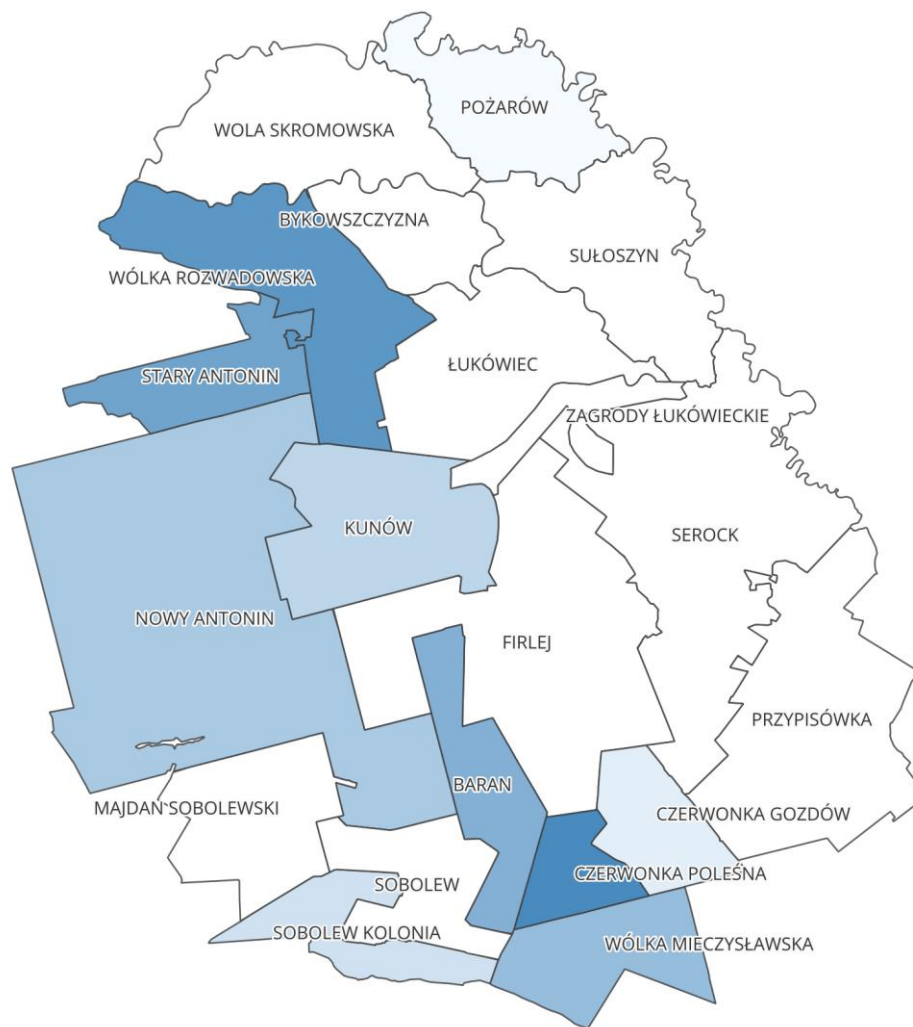
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0,88
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	2,17
Czerwonka - Gozdów	0,58
Firlej	0,5
Kunów	1,47
Łukówiec	0,75
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	0,84
Pożarów	0
Przypisówka	0,6
Serock	0,43
Sobolew	1,4
Sobolew-Kolonia	0
Stary Antonin	0
Sułoszyn	0,74
Wola Skromowska	0,21
Wólka Mieczysławska	2,26
Wólka Rozwadowska	0
Zagrody Łukowieckie	2,42
Średnia	0,76

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju

Tabela 9 Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

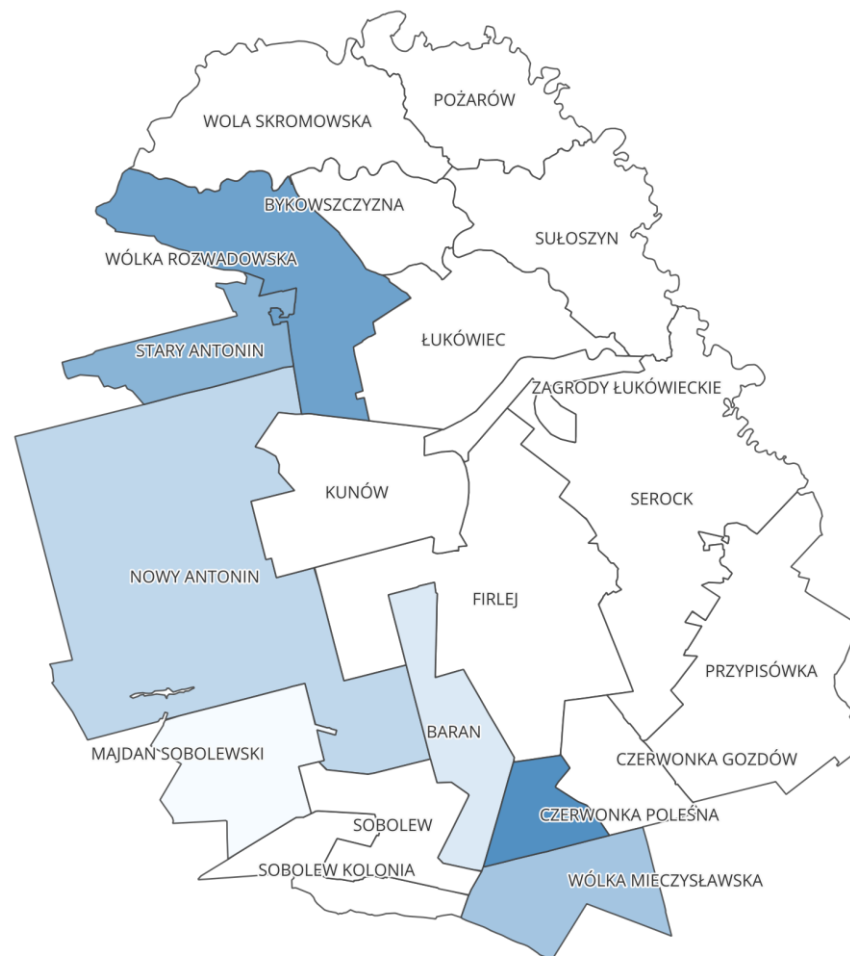
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	8,77
Bykowszczyzna	1,52
Czerwonka Poleśna	10,87
Czerwonka - Gozdów	6,36
Firlej	4,99
Kunów	6,76
Łukówiec	2,49
Majdan Sobolewski	5,94
Nowy Antonin	7,28
Pożarów	6,21
Przypisówka	4,37
Serock	5,76
Sobolew	4,67
Sobolew-Kolonia	6,67
Stary Antonin	9,74
Sułoszyn	5,17
Wola Skromowska	3,84
Wólka Mieczysławska	7,52
Wólka Rozwadowska	10,81
Zagrody Łukowieckie	1,82
Średnia	6,08

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Tabela 10 Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców

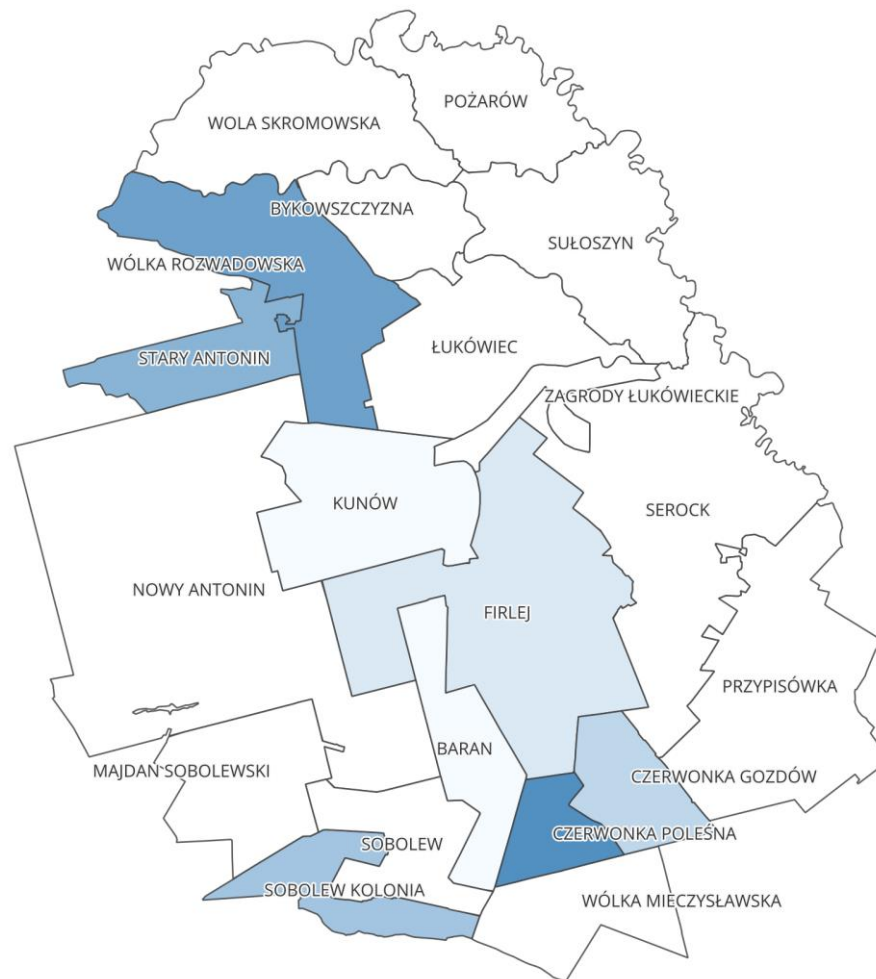
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	5,26
Bykowszczyzna	0,76
Czerwonka Poleśna	8,7
Czerwonka - Gozdów	2,89
Firlej	3,74
Kunów	3,82
Łukówiec	1,5
Majdan Sobolewski	4,95
Nowy Antonin	6,16
Pożarów	4,14
Przypisówka	3,18
Serock	4,26
Sobolew	2,8
Sobolew-Kolonia	3,64
Stary Antonin	7,79
Sułoszyn	3,69
Wola Skromowska	2,77
Wólka Mieczysławska	6,77
Wólka Rozwadowska	8,11
Zagrody Łukowieckie	1,82
Średnia	4,34

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Tabela 11 Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0,88
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	2,17
Czerwonka - Gozdów	1,16
Firlej	0,92
Kunów	0,88
Łukówiec	0,25
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	0
Pożarów	0,69
Przypisówka	0,4
Serock	0,43
Sobolew	0,47
Sobolew-Kolonia	1,82
Stary Antonin	1,95
Sułoszyn	0,74
Wola Skromowska	0,64
Wólka Mieczysławska	0
Wólka Rozwadowska	2,03
Zagrody Łukowieckie	0
Średnia	0,77

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Tabela 12 Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców

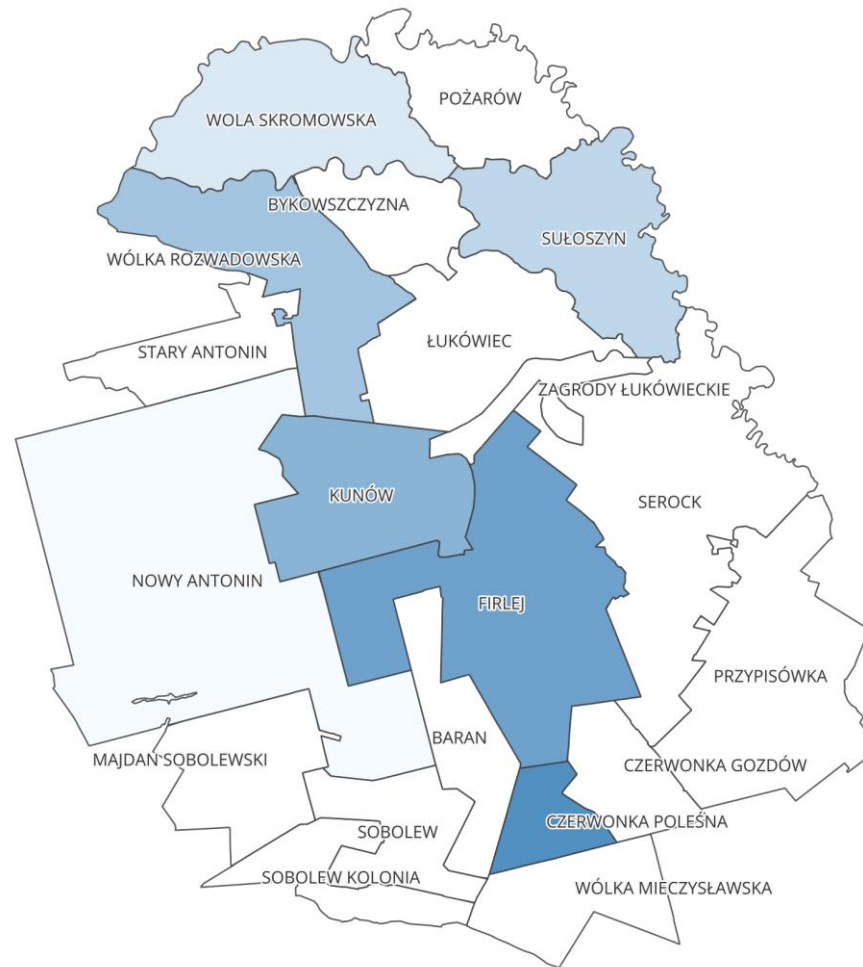
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	0
Czerwonka - Gozdów	0,58
Firlej	0,67
Kunów	0,59
Łukówiec	0,25
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	1,4
Pożarów	1,38
Przypisówka	0,4
Serock	0,43
Sobolew	0,47
Sobolew-Kolonia	0
Stary Antonin	0
Sułoszyn	0,74
Wola Skromowska	0,64
Wólka Mieczysławska	0,75
Wólka Rozwadowska	0
Zagrody Łukowieckie	0
Średnia	0,41

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Firlej oraz BDL GUS

Tabela 13 Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców

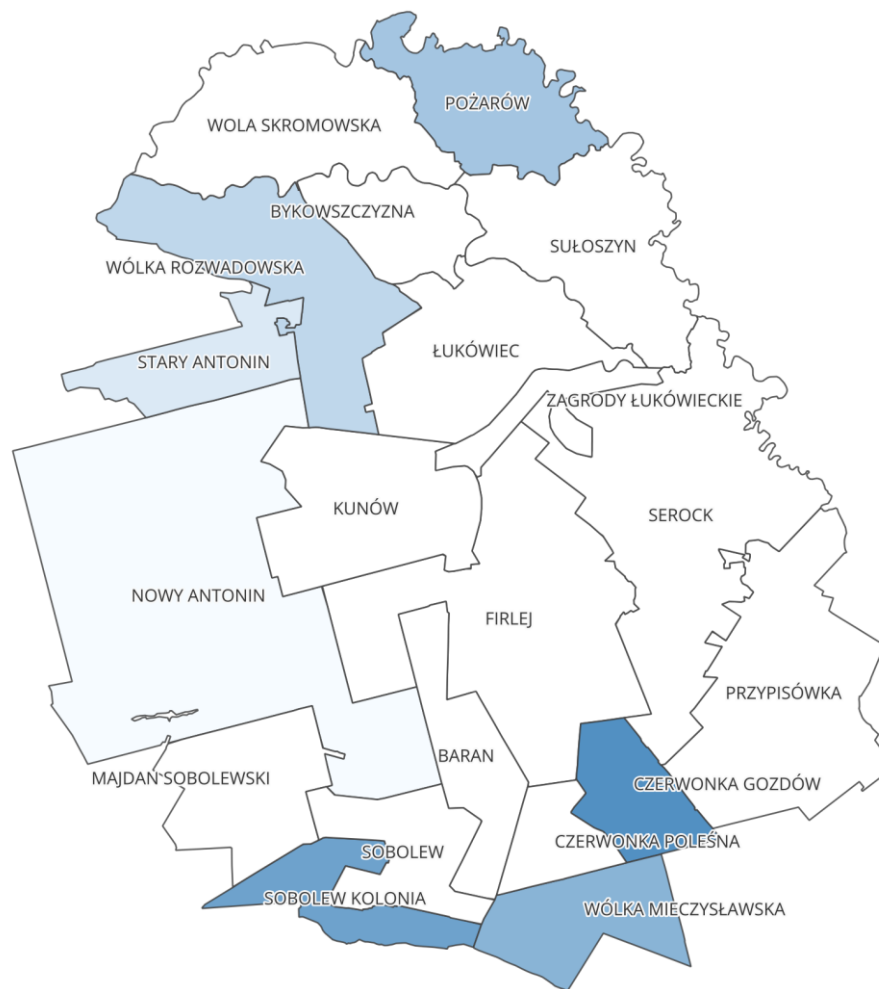
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	3,51
Bykowszczyzna	3,03
Czerwonka Poleśna	10,87
Czerwonka - Gozdów	2,89
Firlej	9,73
Kunów	8,82
Łukówiec	2,99
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	4,2
Pożarów	0
Przypisówka	1,59
Serock	3,62
Sobolew	3,74
Sobolew-Kolonia	3,64
Stary Antonin	0
Sułoszyn	5,9
Wola Skromowska	4,26
Wólka Mieczysławska	3,76
Wólka Rozwadowska	6,76
Zagrody Łukowieckie	0,61
Średnia	4,00

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie

Tabela 14 „Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców

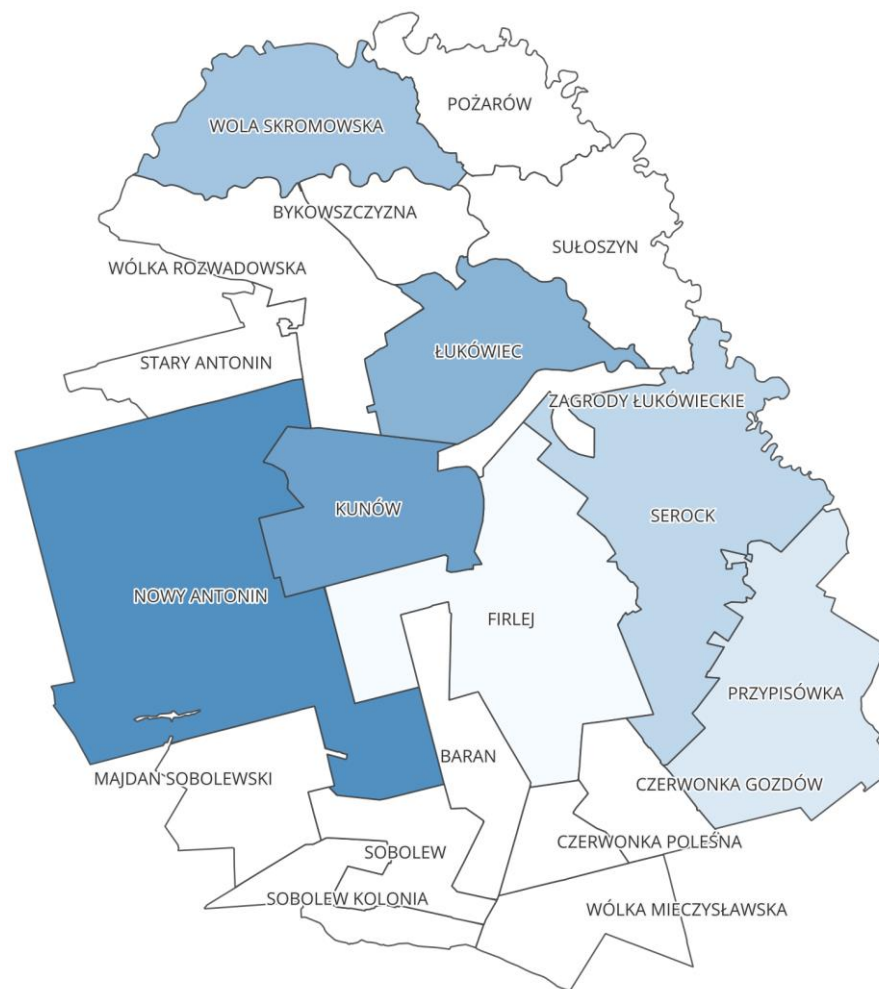
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	0
Czerwonka - Gozdów	3,47
Firlej	0,42
Kunów	0,29
Łukówiec	0,25
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	0,56
Pożarów	0,69
Przypisówka	0,4
Serock	0,21
Sobolew	0
Sobolew-Kolonia	1,21
Stary Antonin	0,65
Sułoszyn	0,37
Wola Skromowska	0,21
Wólka Mieczysławska	0,75
Wólka Rozwadowska	0,68
Zagrody Łukowieckie	0,53
Średnia	0,53

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie

Tabela 15 Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	157,09
Bykowszczyzna	148,24
Czerwonka Poleśna	0
Czerwonka - Gozdów	121,05
Firlej	48,88
Kunów	91,54
Łukówiec	90,50
Majdan Sobolewski	174,22
Nowy Antonin	91,88
Pożarów	138,88
Przypisówka	71,95
Serock	83,00
Sobolew	114,74
Sobolew-Kolonia	129,46
Stary Antonin	135,97
Sułoszyn	104,80
Wola Skromowska	84,81
Wólka Mieczysławska	148,23
Wólka Rozwadowska	125,99
Zagrody Łukowieckie	132,32
Średnia	109,68

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Firlej oraz BDL GUS

Tabela 16 Wartości wskaźników dla sfery społecznej

	Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwłą lub ciężką chorobę na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023
	Baran	20,51	23,08	16,67	1,75	1,75	0,88	8,77	0,88	5,26	3,51	0	0	157,09
	Bykowszczyzna	19,33	22	0	0	0	0	1,52	0	0,76	3,03	0	0	148,24
	Czerwona Poleśna	13,33	28,89	21,74	2,17	0	2,17	10,87	2,17	8,7	10,87	0	0	0
	Czerwona - Gozdów	17,79	21,47	1,16	1,16	0	0,58	6,36	1,16	2,89	2,89	3,47	0,58	121,05
	Firlej	18,72	22,01	4,83	1,58	1,41	0,5	4,99	0,92	3,74	9,73	0,42	0,67	48,88
	Kunów	18,52	20,99	6,47	2,35	1,47	1,47	6,76	0,88	3,82	8,82	0,29	0,59	91,54
	Łukówiec	19,03	23,2	3,49	1	1,25	0,75	2,49	0,25	1,5	2,99	0,25	0,25	90,50
	Majdan Sobolewski	30	19,09	3,96	1,98	1,98	0	5,94	0	4,95	0	0	0	174,22
	Nowy Antonin	19,26	20,96	6,16	1,96	2,24	0,84	7,28	0	6,16	4,2	0,56	1,4	91,88
	Pożarów	20,67	18,67	7,59	2,07	1,38	0	6,21	0,69	4,14	0	0,69	1,38	138,88
	Przypisówka	22,24	21,84	2,78	0,6	0,4	0,6	4,37	0,4	3,18	1,59	0,4	0,4	71,95
	Serock	16,87	25,5	9,81	2,13	1,92	0,43	5,76	0,43	4,26	3,62	0,21	0,43	83,00
	Sobolew	24,52	20,19	21,5	3,74	2,34	1,4	4,67	0,47	2,8	3,74	0	0,47	114,74
	Sobolew-Kolonia	17,68	20,12	7,88	0,61	0,61	0	6,67	1,82	3,64	3,64	1,21	0	129,46
	Stary Antonin	22,36	13,04	1,3	0,65	0,65	0	9,74	1,95	7,79	0	0,65	0	135,97
	Sułoszyn	14,84	23,67	7,75	2,21	1,85	0,74	5,17	0,74	3,69	5,9	0,37	0,74	104,80
	Wola Skromowska	15,73	22,63	4,69	1,28	1,07	0,21	3,84	0,64	2,77	4,26	0,21	0,64	84,81
	Wólka Mieczysławska	21,48	21,48	24,06	3,76	4,51	2,26	7,52	0	6,77	3,76	0,75	0,75	148,23
	Wólka Rozwadowska	21,43	17,14	3,38	2,03	2,03	0	10,81	2,03	8,11	6,76	0,68	0	125,99
	Zągrody Łukowieckie	17,77	21,32	6,67	2,42	1,21	2,42	1,82	0	1,82	0,61	0,53	0	132,32
	Średnia arytmetyczna	19,60	21,36	8,09	1,77	1,40	0,76	6,08	0,77	4,34	4,00	0,53	0,41	109,68
	Odchylenie standardowe	3,57	2,99	10,97	3,12	3,86	3,47	4,37	3,46	4,46	6,57	4,54	2,92	16,88

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 17 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwale lub ciężką chorobę na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Kwota uzyskana na fundusz sołectw w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023
Baran	0,25	0,57	0,78	-0,01	0,09	0,03	0,62	0,03	0,21	-0,07	-0,12	-0,14	2,81
Bykowszczyzna	-0,08	0,21	-0,74	-0,57	-0,36	-0,22	-1,04	-0,22	-0,80	-0,15	-0,12	-0,14	2,28
Czerwinka Poleśna	-1,76	2,52	1,24	0,13	-0,36	0,41	1,10	0,40	0,98	1,05	-0,12	-0,14	-6,50
Czerwinka - Gozdów	-0,51	0,04	-0,63	-0,20	-0,36	-0,05	0,06	0,11	-0,32	-0,17	0,65	0,06	0,67
Firlej	-0,25	0,22	-0,30	-0,06	0,00	-0,08	-0,25	0,04	-0,13	0,87	-0,03	0,09	-3,60
Kunów	-0,30	-0,13	-0,15	0,19	0,02	0,20	0,16	0,03	-0,12	0,73	-0,05	0,06	-1,07
Łukówiec	-0,16	0,61	-0,42	-0,25	-0,04	0,00	-0,82	-0,15	-0,64	-0,15	-0,06	-0,06	-1,14
Majdan Sobolewski	2,91	-0,76	-0,38	0,07	0,15	-0,22	-0,03	-0,22	0,14	-0,61	-0,12	-0,14	3,82
Nowy Antonin	-0,10	-0,14	-0,18	0,06	0,22	0,02	0,27	-0,22	0,41	0,03	0,01	0,34	-1,05
Pożarów	0,30	-0,90	-0,05	0,10	-0,01	-0,22	0,03	-0,02	-0,04	-0,61	0,03	0,33	1,73
Przypisówka	0,74	0,16	-0,48	-0,38	-0,26	-0,05	-0,39	-0,11	-0,26	-0,37	-0,03	-0,01	-2,23
Serock	-0,77	1,38	0,16	0,11	0,13	-0,10	-0,07	-0,10	-0,02	-0,06	-0,07	0,01	-1,58
Sobolew	1,38	-0,39	1,22	0,63	0,24	0,18	-0,32	-0,09	-0,34	-0,04	-0,12	0,02	0,30
Sobolew-Kolonia	-0,54	-0,42	-0,02	-0,37	-0,21	-0,22	0,14	0,30	-0,16	-0,05	0,15	-0,14	1,17
Stary Antonin	0,77	-2,79	-0,62	-0,36	-0,20	-0,22	0,84	0,34	0,77	-0,61	0,03	-0,14	1,56
Sułoszyn	-1,34	0,77	-0,03	0,14	0,12	-0,01	-0,21	-0,01	-0,15	0,29	-0,04	0,11	-0,29
Wola Skromowska	-1,09	0,42	-0,31	-0,16	-0,09	-0,16	-0,51	-0,04	-0,35	0,04	-0,07	0,08	-1,47
Wólka Mieczysławska	0,53	0,04	1,45	0,64	0,81	0,43	0,33	-0,22	0,55	-0,04	0,05	0,11	2,28
Wólka Rozwadowska	0,51	-1,41	-0,43	0,08	0,16	-0,22	1,08	0,36	0,85	0,42	0,03	-0,14	0,97
Żagrody Łukowieckie	-0,51	-0,01	-0,13	0,21	-0,05	0,48	-0,97	-0,22	-0,56	-0,52	0,00	-0,14	1,34

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18 Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności*	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwale lub ciężką chorobę na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców*	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023*
Baran	-0,25	0,57	0,78	-0,01	0,09	0,03	0,62	0,03	0,21	-0,07	-0,12	-0,14	-2,81
Bykowszczyzna	0,08	0,21	-0,74	-0,57	-0,36	-0,22	-1,04	-0,22	-0,80	-0,15	-0,12	-0,14	-2,28
Czerwonka Poleśna	1,76	2,52	1,24	0,13	-0,36	0,41	1,10	0,40	0,98	1,05	-0,12	-0,14	6,50
Czerwonka - Gozdów	0,51	0,04	-0,63	-0,20	-0,36	-0,05	0,06	0,11	-0,32	-0,17	0,65	0,06	-0,67
Firlej	0,25	0,22	-0,30	-0,06	0,00	-0,08	-0,25	0,04	-0,13	0,87	-0,03	0,09	3,60
Kunów	0,30	-0,13	-0,15	0,19	0,02	0,20	0,16	0,03	-0,12	0,73	-0,05	0,06	1,07
Łukówiec	0,16	0,61	-0,42	-0,25	-0,04	0,00	-0,82	-0,15	-0,64	-0,15	-0,06	-0,06	1,14
Majdan Sobolewski	-2,91	-0,76	-0,38	0,07	0,15	-0,22	-0,03	-0,22	0,14	-0,61	-0,12	-0,14	-3,82
Nowy Antonin	0,10	-0,14	-0,18	0,06	0,22	0,02	0,27	-0,22	0,41	0,03	0,01	0,34	1,05
Pożarów	-0,30	-0,90	-0,05	0,10	-0,01	-0,22	0,03	-0,02	-0,04	-0,61	0,03	0,33	-1,73
Przypisówka	-0,74	0,16	-0,48	-0,38	-0,26	-0,05	-0,39	-0,11	-0,26	-0,37	-0,03	-0,01	2,23
Serock	0,77	1,38	0,16	0,11	0,13	-0,10	-0,07	-0,10	-0,02	-0,06	-0,07	0,01	1,58
Sobolew	-1,38	-0,39	1,22	0,63	0,24	0,18	-0,32	-0,09	-0,34	-0,04	-0,12	0,02	-0,30
Sobolew-Kolonia	0,54	-0,42	-0,02	-0,37	-0,21	-0,22	0,14	0,30	-0,16	-0,05	0,15	-0,14	-1,17
Stary Antonin	-0,77	-2,79	-0,62	-0,36	-0,20	-0,22	0,84	0,34	0,77	-0,61	0,03	-0,14	-1,56
Sutoszyn	1,34	0,77	-0,03	0,14	0,12	-0,01	-0,21	-0,01	-0,15	0,29	-0,04	0,11	0,29
Wola Skromowska	1,09	0,42	-0,31	-0,16	-0,09	-0,16	-0,51	-0,04	-0,35	0,04	-0,07	0,08	1,47
Wólka Mieczysławska	-0,53	0,04	1,45	0,64	0,81	0,43	0,33	-0,22	0,55	-0,04	0,05	0,11	-2,28
Wólka Rozwadowska	-0,51	-1,41	-0,43	0,08	0,16	-0,22	1,08	0,36	0,85	0,42	0,03	-0,14	-0,97
Zagrody Łukowieckie	0,51	-0,01	-0,13	0,21	-0,05	0,48	-0,97	-0,22	-0,56	-0,52	0,00	-0,14	-1,34

*stymulanta

Źródło: Opracowanie własne

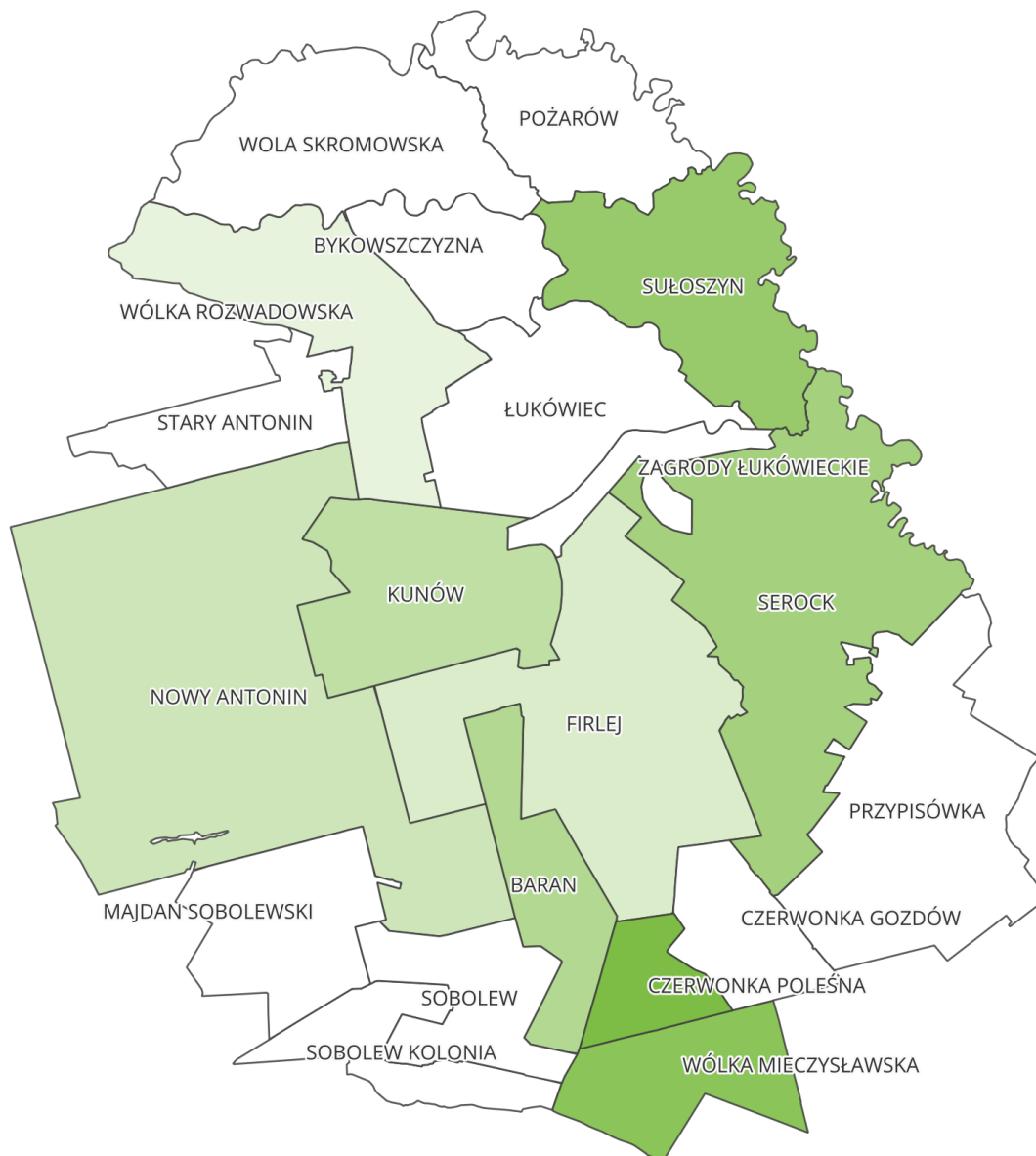
Tabela 19 Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Demografia		Pomoc społeczna				Bezrobocie			Przestępczość	Patologie	Aktywność społeczna	Liczba wskaźników kryzysowych	Wskaźnik syntetyczny
Baran	-0,25	0,57	0,78	-0,01	0,09	0,03	0,62	0,03	0,21	-0,07	-0,12	-0,14	-2,81	0,15
Bykowszczyzna	0,08	0,21	-0,74	-0,57	-0,36	-0,22	-1,04	-0,22	-0,80	-0,15	-0,12	-0,14	-2,28	-0,34
Czerwonka Poleśna	1,76	2,52	1,24	0,13	-0,36	0,41	1,10	0,40	0,98	1,05	-0,12	-0,14	6,50	0,75
Czerwonka - Gozdów	0,51	0,04	-0,63	-0,20	-0,36	-0,05	0,06	0,11	-0,32	-0,17	0,65	0,06	-0,67	-0,03
Firlej	0,25	0,22	-0,30	-0,06	0,00	-0,08	-0,25	0,04	-0,13	0,87	-0,03	0,09	3,60	0,05
Kunów	0,30	-0,13	-0,15	0,19	0,02	0,20	0,16	0,03	-0,12	0,73	-0,05	0,06	1,07	0,1
Łukówiec	0,16	0,61	-0,42	-0,25	-0,04	0,00	-0,82	-0,15	-0,64	-0,15	-0,06	-0,06	1,14	-0,15
Majdan Sobolewski	-2,91	-0,76	-0,38	0,07	0,15	-0,22	-0,03	-0,22	0,14	-0,61	-0,12	-0,14	-3,82	-0,42
Nowy Antonin	0,10	-0,14	-0,18	0,06	0,22	0,02	0,27	-0,22	0,41	0,03	0,01	0,34	1,05	0,08
Pożarów	-0,30	-0,90	-0,05	0,10	-0,01	-0,22	0,03	-0,02	-0,04	-0,61	0,03	0,33	-1,73	-0,14
Przypisówka	-0,74	0,16	-0,48	-0,38	-0,26	-0,05	-0,39	-0,11	-0,26	-0,37	-0,03	-0,01	2,23	-0,24
Serock	0,77	1,38	0,16	0,11	0,13	-0,10	-0,07	-0,10	-0,02	-0,06	-0,07	0,01	1,58	0,18
Sobolew	-1,38	-0,39	1,22	0,63	0,24	0,18	-0,32	-0,09	-0,34	-0,04	-0,12	0,02	-0,30	-0,03
Sobolew-Kolonia	0,54	-0,42	-0,02	-0,37	-0,21	-0,22	0,14	0,30	-0,16	-0,05	0,15	-0,14	-1,17	-0,04
Stary Antonin	-0,77	-2,79	-0,62	-0,36	-0,20	-0,22	0,84	0,34	0,77	-0,61	0,03	-0,14	-1,56	-0,31
Sułoszyn	1,34	0,77	-0,03	0,14	0,12	-0,01	-0,21	-0,01	-0,15	0,29	-0,04	0,11	0,29	0,19
Wola Skromowska	1,09	0,42	-0,31	-0,16	-0,09	-0,16	-0,51	-0,04	-0,35	0,04	-0,07	0,08	1,47	-0,01
Wólka Mieczysławska	-0,53	0,04	1,45	0,64	0,81	0,43	0,33	-0,22	0,55	-0,04	0,05	0,11	-2,28	0,3
Wólka Rozwadowska	-0,51	-1,41	-0,43	0,08	0,16	-0,22	1,08	0,36	0,85	0,42	0,03	-0,14	-0,97	0,02
Zagrody Łukowieckie	0,51	-0,01	-0,13	0,21	-0,05	0,48	-0,97	-0,22	-0,56	-0,52	0,00	-0,14	-1,34	-0,12

Rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, a dopiero potem – aspekt gospodarczy, środowiskowy, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny.

Delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących w Gminie Firlej przeprowadzona na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk), wykazała, że obszarem koncentracji problemów społecznych w gminie jest obszar zlokalizowany w miejscowościach: Baran, Czerwonka Poleśna, Firlej, Kunów, Nowy Antonin, Serock, Sułoszyn, Wólka Mieczysławska, Wólka Rozwadowska.

Mapa 2 Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Firlej

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wcześniej wspomniano, dla poprawnego wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji należało dodatkowo zdiagnozować występowanie, **co najmniej jednego z negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.**

Sfera gospodarcza:

Tabela 20 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	2,17
Czerwonka - Gozdów	1,16
Firlej	1,08
Kunów	0,29
Łukówiec	0
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	0,84
Pożarów	0,69
Przypisówka	0,6
Serock	0,21
Sobolew	0,93
Sobolew-Kolonia	1,82
Stary Antonin	1,95
Sułoszyn	0,37
Wola Skromowska	0,21
Wólka Mieczysławska	0,75
Wólka Rozwadowska	0,68
Zagrody Łukowieckie	0,61
Średnia	0,72

Źródło: Bank Danych Lokalnych.

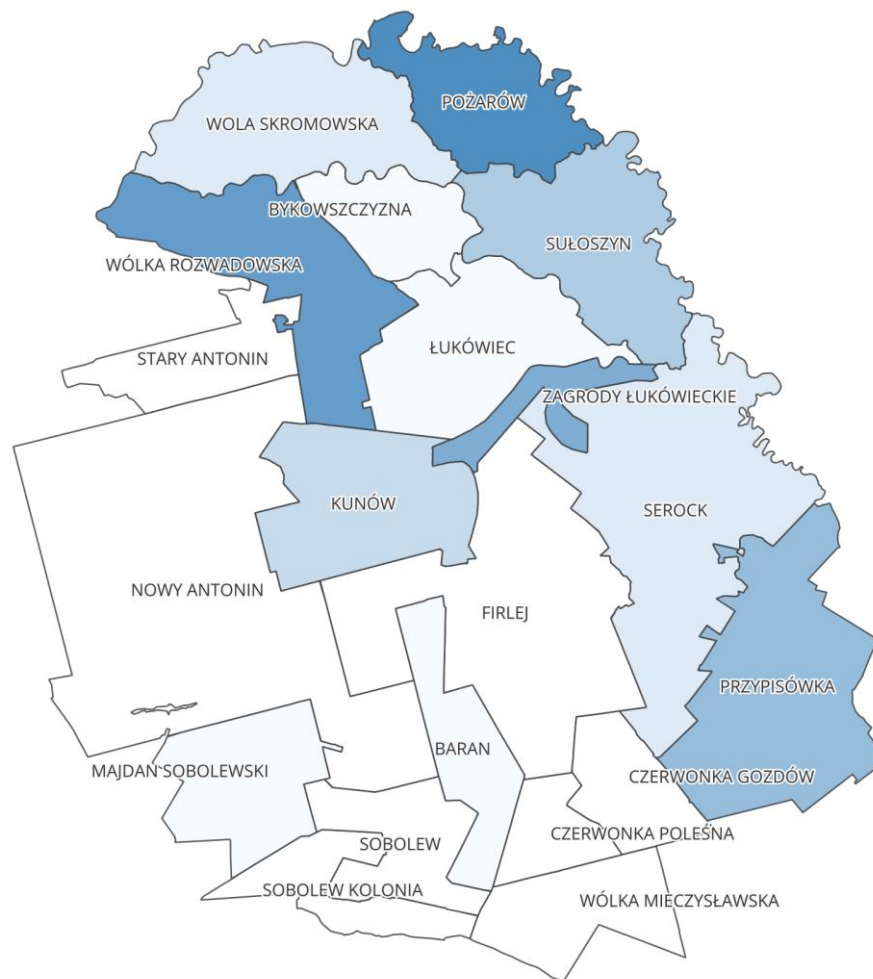
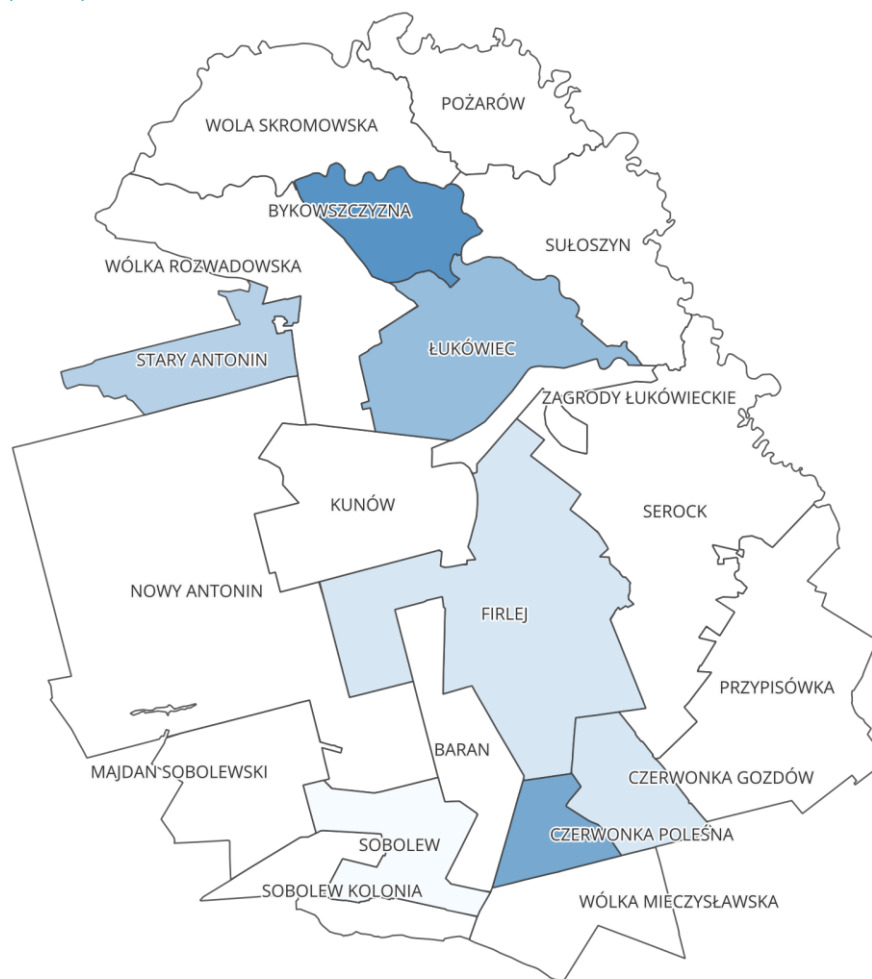

Tabela 21 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0
Bykowszczyzna	2,27
Czerwonka Poleśna	2,17
Czerwonka - Gozdów	0,58
Firlej	0,58
Kunów	0
Łukówiec	0,75
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	0,28
Pożarów	0
Przypisówka	0,4
Serock	0
Sobolew	0,47
Sobolew-Kolonia	0
Stary Antonin	0,65
Sułoszyn	0
Wola Skromowska	0
Wólka Mieczysławska	0
Wólka Rozwadowska	0
Zagrody Łukowieckie	0
Średnia	0,41

Źródło: Bank Danych Lokalnych.

Sfera środowiskowa:

Tabela 22 Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	27,19
Bykowszczyzna	31,06
Czerwonka Poleśna	15,22
Czerwonka - Gozdów	26,59
Firlej	33,44
Kunów	25,59
Łukówiec	34,91
Majdan Sobolewski	22,77
Nowy Antonin	22,97
Pożarów	22,07
Przypisówka	27,04
Serock	35,39
Sobolew	11,68
Sobolew-Kolonia	24,24
Stary Antonin	23,38
Sułoszyn	35,06
Wola Skromowska	28,36
Wólka Mieczysławska	30,83
Wólka Rozwadowska	22,3
Zagrody Łukowieckie	38,79
Średnia	26,94

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Firlej

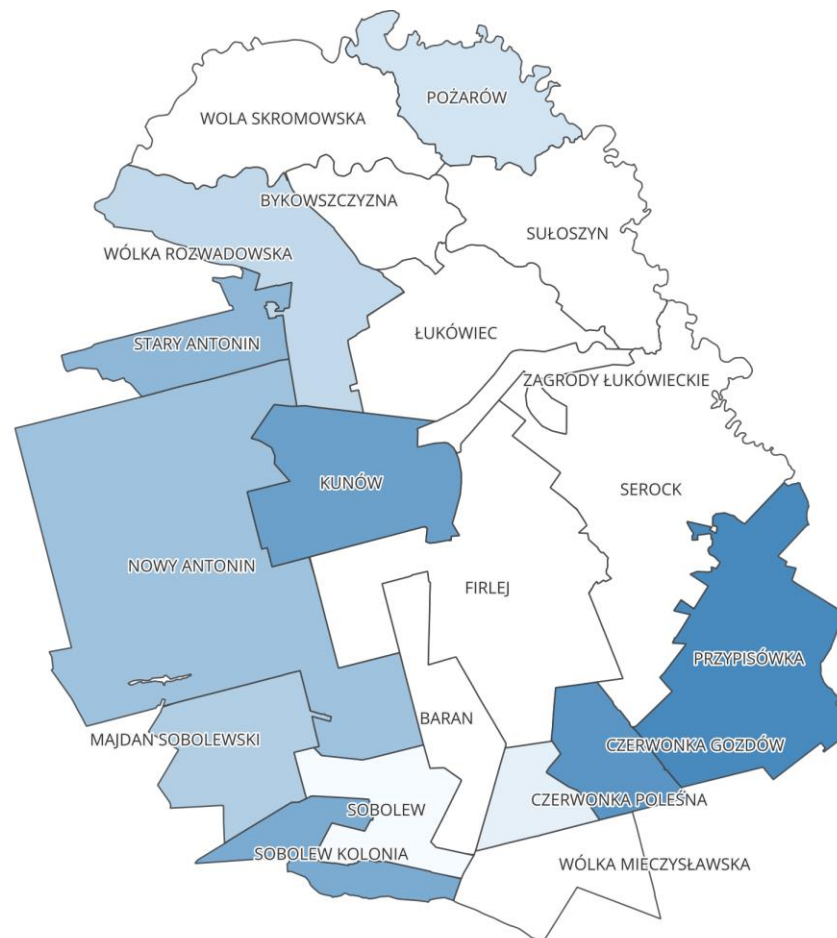

Tabela 23 Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	178 305
Bykowszczyzna	209 415
Czerwonka Poleśna	62 115
Czerwonka - Gozdów	214 935
Firlej	379 110
Kunów	383 625
Łukówiec	574 320
Majdan Sobolewski	190 455
Nowy Antonin	441 360
Pożarów	234 645
Przypisówka	647 040
Serock	665 060
Sobolew	234 614
Sobolew-Kolonia	170 715
Stary Antonin	195 810
Sułoszyn	480 180
Wola Skromowska	532 785
Wólka Mieczysławska	146 445
Wólka Rozwadowska	227 040
Zagrody Łukowieckie	218 985
Średnia	319348

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Firlej

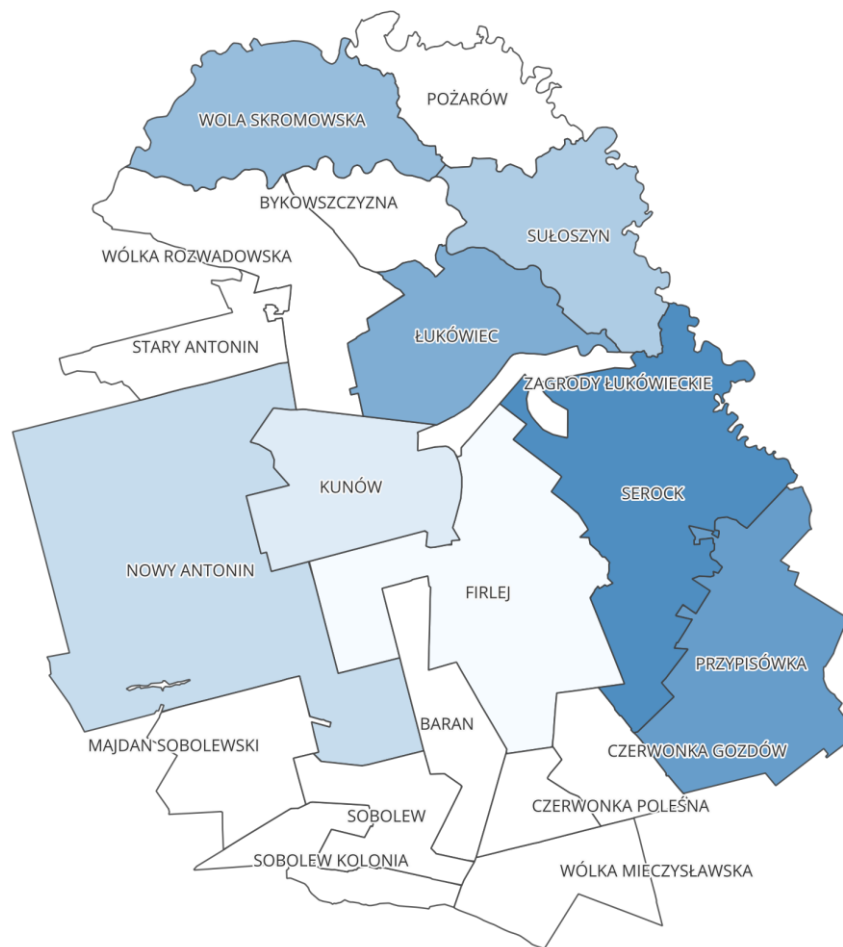
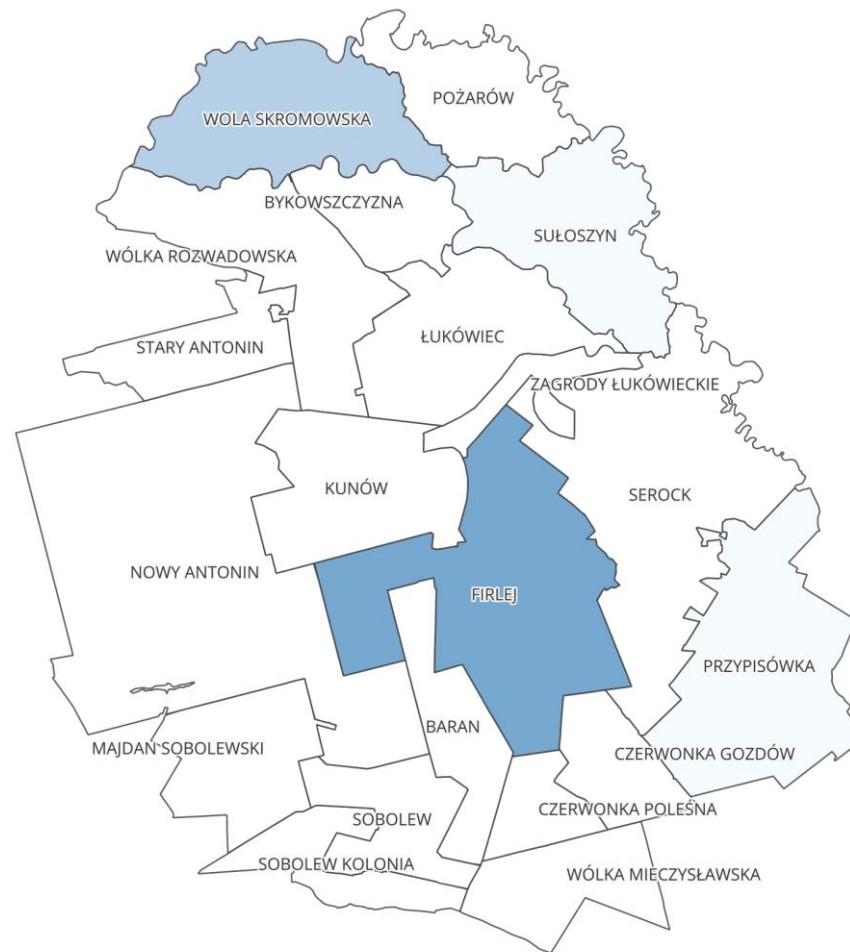

Tabela 24 Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	0
Czerwonka - Gozdów	0
Firlej	4
Kunów	0
Łukowiec	0
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	0
Pożarów	0
Przypisówka	1
Serock	0
Sobolew	0
Sobolew-Kolonia	0
Stary Antonin	0
Sułoszyn	1
Wola Skromowska	2
Wólka Mieczysławska	0
Wólka Rozwadowska	0
Zagrody Łukowieckie	0
Średnia	0,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Firlej

Sfera funkcjonalno- przestrzenna:

Tabela 25 Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	0
Czerwonka - Gozdów	1
Firlej	3
Kunów	1
Łukówiec	1
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	1
Pożarów	0
Przypisówka	0
Serock	1
Sobolew	0
Sobolew-Kolonia	1
Stary Antonin	0
Sułoszyn	1
Wola Skromowska	2
Wólka Mieczysławska	0
Wólka Rozwadowska	0
Zagrody Łukowieckie	0
Średnia	0,60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Firlej

Sfera techniczna:

Tabela 26 Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	1 (wodociąg)
Bykowszczyzna	1 (wodociąg)
Czerwonka Poleśna	1 (wodociąg)
Czerwonka - Gozdów	1 (wodociąg)
Firlej	2 (wodociąg i kanalizacja)
Kunów	1 (wodociąg)
Łukówiec	1 (wodociąg)
Majdan Sobolewski	1 (wodociąg)
Nowy Antonin	1 (wodociąg)
Pożarów	1 (wodociąg)
Przypisówka	2 (wodociąg i kanalizacja)
Serock	2 (wodociąg i kanalizacja)
Sobolew	1 (wodociąg)
Sobolew-Kolonia	1 (wodociąg)
Stary Antonin	1 (wodociąg)
Sułoszyn	1 (wodociąg)
Wola Skromowska	1 (wodociąg)
Wólka Mieczysławska	1 (wodociąg)
Wólka Rozwadowska	1 (wodociąg)
Zagrody Łukowieckie	1 (wodociąg)
Średnia	1,15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Firlej

Tabela 27 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach	Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)
Baran	0	0	27,19	178 305	0	0	1
Bykowszczyzna	0	2,27	31,06	209 415	0	0	1
Czerwonka Poleśna	2,17	2,17	15,22	62 115	0	0	1
Czerwonka - Gozdów	1,16	0,58	26,59	214 935	0	1	1
Firlej	1,08	0,58	33,44	379 110	4	3	2
Kunów	0,29	0	25,59	383 625	0	1	1
Łukówiec	0	0,75	34,91	574 320	0	1	1
Majdan Sobolewski	0	0	22,77	190 455	0	0	1
Nowy Antonin	0,84	0,28	22,97	441 360	0	1	1
Pożarów	0,69	0	22,07	234 645	0	0	1
Przypisówka	0,6	0,4	27,04	647 040	1	0	2
Serock	0,21	0	35,39	665 060	0	1	2
Sobolew	0,93	0,47	11,68	234 614	0	0	1
Sobolew-Kolonia	1,82	0	24,24	170 715	0	1	1
Stary Antonin	1,95	0,65	23,38	195 810	0	0	1
Sułoszyn	0,37	0	35,06	480 180	1	1	1
Wola Skromowska	0,21	0	28,36	532 785	2	2	1
Wólka Mieczysławska	0,75	0	30,83	146 445	0	0	1
Wólka Rozwadowska	0,68	0	22,3	227 040	0	0	1
Zagrody Łukowieckie	0,61	0	38,79	218 985	0	0	1
Średnia arytmetyczna	0,72	0,41	26,94	319348	0,4	0,6	1,15
Odchylenie standardowe	3,36	4,56	5,27	1372,65	6,83	4,55	1,48

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 28 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach	Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)
Baran	-0,21	-0,09	0,05	-102,75	-0,06	-0,13	-0,10
Bykowszczyzna	-0,21	0,41	0,78	-80,09	-0,06	-0,13	-0,10
Czerwonka Poleśna	0,43	0,39	-2,23	-187,40	-0,06	-0,13	-0,10
Czerwonka - Gozdów	0,13	0,04	-0,07	-76,07	-0,06	0,09	-0,10
Firlej	0,11	0,04	1,23	43,54	0,53	0,53	0,57
Kunów	-0,13	-0,09	-0,26	46,83	-0,06	0,09	-0,10
Łukowiec	-0,21	0,08	1,51	185,75	-0,06	0,09	-0,10
Majdan Sobolewski	-0,21	-0,09	-0,79	-93,90	-0,06	-0,13	-0,10
Nowy Antonin	0,04	-0,03	-0,75	88,89	-0,06	0,09	-0,10
Pożarów	-0,01	-0,09	-0,93	-61,71	-0,06	-0,13	-0,10
Przypisówka	-0,04	0,00	0,02	238,73	0,09	-0,13	0,57
Serock	-0,15	-0,09	1,60	251,86	-0,06	0,09	0,57
Sobolew	0,06	0,01	-2,90	-61,73	-0,06	-0,13	-0,10
Sobolew-Kolonia	0,33	-0,09	-0,51	-108,28	-0,06	0,09	-0,10
Stary Antonin	0,37	0,05	-0,68	-90,00	-0,06	-0,13	-0,10
Sułozyn	-0,10	-0,09	1,54	117,17	0,09	0,09	-0,10
Wola Skromowska	-0,15	-0,09	0,27	155,49	0,23	0,31	-0,10
Wólka Mieczysławska	0,01	-0,09	0,74	-125,96	-0,06	-0,13	-0,10
Wólka Rozwadowska	-0,01	-0,09	-0,88	-67,25	-0,06	-0,13	-0,10
Zagrody Łukowieckie	-0,03	-0,09	2,25	-73,12	-0,06	-0,13	-0,10

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 29 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)*	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców*	Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach	Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji	Dostępność do usług kultury i usług społecznych *	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)*
Baran	0,21	-0,09	-0,05	-102,75	-0,06	0,13	0,10
Bykowszczyzna	0,21	0,41	-0,78	-80,09	-0,06	0,13	0,10
Czerwonka Poleśna	-0,43	0,39	2,23	-187,40	-0,06	0,13	0,10
Czerwonka - Gozdów	-0,13	0,04	0,07	-76,07	-0,06	-0,09	0,10
Firlej	-0,11	0,04	-1,23	43,54	0,53	-0,53	-0,57
Kunów	0,13	-0,09	0,26	46,83	-0,06	-0,09	0,10
Łukowiec	0,21	0,08	-1,51	185,75	-0,06	-0,09	0,10
Majdan Sobolewski	0,21	-0,09	0,79	-93,90	-0,06	0,13	0,10
Nowy Antonin	-0,04	-0,03	0,75	88,89	-0,06	-0,09	0,10
Pożarów	0,01	-0,09	0,93	-61,71	-0,06	0,13	0,10
Przypisówka	0,04	0,00	-0,02	238,73	0,09	0,13	-0,57
Serock	0,15	-0,09	-1,60	251,86	-0,06	-0,09	-0,57
Sobolew	-0,06	0,01	2,90	-61,73	-0,06	0,13	0,10
Sobolew-Kolonia	-0,33	-0,09	0,51	-108,28	-0,06	-0,09	0,10
Stary Antonin	-0,37	0,05	0,68	-90,00	-0,06	0,13	0,10
Sułoszyn	0,10	-0,09	-1,54	117,17	0,09	-0,09	0,10
Woła Skromowska	-0,15	-0,09	-0,27	155,49	0,23	-0,31	0,10
Wólka Mieczysławska	0,01	-0,09	-0,74	-125,96	-0,06	0,13	0,10
Wólka Rozwadowska	-0,01	-0,09	0,88	-67,25	-0,06	0,13	0,10
Zagrody Łukowieckie	-0,03	-0,09	-2,25	-73,12	-0,06	0,13	0,10

*stymulanta

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 30 Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)*	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców*	Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach	Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji	Dostępność do usług kultury i usług społecznych *	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)*	Liczba wskaźników kryzysowych
Baran	0,21	-0,09	-0,05	-102,75	-0,06	0,13	0,10	3
Bykowszczyzna	0,21	0,41	-0,78	-80,09	-0,06	0,13	0,10	4
Czerwonka Poleśna	-0,43	0,39	2,23	-187,40	-0,06	0,13	0,10	4
Czerwonka - Gozdów	-0,13	0,04	0,07	-76,07	-0,06	-0,09	0,10	3
Firlej	-0,11	0,04	-1,23	43,54	0,53	-0,53	-0,57	3
Kunów	0,13	-0,09	0,26	46,83	-0,06	-0,09	0,10	4
Łukówiec	0,21	0,08	-1,51	185,75	-0,06	-0,09	0,10	4
Majdan Sobolewski	0,21	-0,09	0,79	-93,90	-0,06	0,13	0,10	4
Nowy Antonin	-0,04	-0,03	0,75	88,89	-0,06	-0,09	0,10	3
Pożarów	0,01	-0,09	0,93	-61,71	-0,06	0,13	0,10	4
Przypisówka	0,04	0,00	-0,02	238,73	0,09	0,13	-0,57	5
Serock	0,15	-0,09	-1,60	251,86	-0,06	-0,09	-0,57	2
Sobolew	-0,06	0,01	2,90	-61,73	-0,06	0,13	0,10	4
Sobolew-Kolonia	-0,33	-0,09	0,51	-108,28	-0,06	-0,09	0,10	2
Stary Antonin	-0,37	0,05	0,68	-90,00	-0,06	0,13	0,10	4
Sułoszyn	0,10	-0,09	-1,54	117,17	0,09	-0,09	0,10	4
Wola Skromowska	-0,15	-0,09	-0,27	155,49	0,23	-0,31	0,10	3
Wólka Mieczysławska	0,01	-0,09	-0,74	-125,96	-0,06	0,13	0,10	3
Wólka Rozwadowska	-0,01	-0,09	0,88	-67,25	-0,06	0,13	0,10	3
Zagrody Łukowieckie	-0,03	-0,09	-2,25	-73,12	-0,06	0,13	0,10	2

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 31 Ocena skomunikowania Gminy Firlej

Sołectwo	jakość nawierzchni asfaltowych (Z-zła, ZD - zadowolająca, D - dobra)	bezpieczeństwo- chodnik, oświetlenie (M -małe, U - umiarkowane, D - duże, brak chodników, oświetlenia)	Ścieżki rowerowe (brak, wystarczające, niewystarczające)
Baran	Z	U	brak
Bykowszczyzna	Z	U	brak
Czerwonka Poleśna	Z	U	brak
Czerwonka - Gozdów	Z	U	brak
Firlej	Z	U	brak
Kunów	Z	U	brak
Łukowiec	Z	U	brak
Majdan Sobolewski	Z	U	brak
Nowy Antonin	Z	U	brak
Pożarów	Z	U	brak
Przypisówka	Z	U	brak
Serock	Z	U	brak
Sobolew	Z	U	brak
Sobolew-Kolonia	Z	U	brak
Stary Antonin	Z	U	brak
Sułoszyn	Z	U	brak
Wola Skromowska	Z	U	brak
Wółka Mieczysławska	Z	U	brak
Wółka Rozwadowska	Z	U	brak
Zagrody Łukowieckie	Z	U	brak

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Firlej

Tabela 32 Przestrzenie publiczne oraz stan ich zagospodarowania w ocenie UG Firlej

Sołectwo	Liczba publicznych miejsc spotkań – przestrzeni publicznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)	Jakość przestrzeni publicznych (Z- zła, ZD - zadowolająca, D dobra)	Konieczność prac modernizacyjnych i rewitalizacyjnych (tak/ nie)
Baran	-	-	-
Bykowszczyzna	-	-	-
Czerwonka Poleśna	-	-	-
Czerwonka - Gozdów	-	-	-
Firlej	Boisko, plac zabaw, hala/sala sportowa, świetlica wiejska, świetlica wiejska, park, kąpieliska, pomosty rekreacyjne, promenada wokół jeziora	Z – boisko, świetlica wiejska, park ZD – pozostała	tak
Kunów	Boisko	ZD	nie

Łukówiec	-	-	-
Majdan Sobolewski	-	-	-
Nowy Antonin	Boisko, plac zabaw	ZD	nie
Pożarów	-	-	-
Przypisówka	-	-	-
Serock	-	-	-
Sobolew	-	-	-
Sobolew-Kolonia	-	-	-
Stary Antonin	-	-	-
Sułoszyn	-	-	-
Wola Skromowska	Boisko, plac zabaw, hala/sala sportowa, pumptrack, siłownia zewnętrzna	-	-
Wólka Mieczysławska	-	-	-
Wólka Rozwadowska	-	-	-
Zagrody Łukowieckie	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Firlej

Na podstawie przeprowadzonej analizy zauważa się, iż wpływ na pogłębianie się zjawisk kryzysowych na obszarze gminy, jest niski poziom dostępności do przestrzeni publicznych. Jakość i stopień zagospodarowania budynków pełniących miejsca spotkań mieszkańców, jest niezadowalający. Podobna sytuacja dotyczy również stopnia wyposażenia gminy w infrastrukturę sportu i rekreacji jest, o czym świadczą braki w tym obszarze.

Pomimo, że na obszarze Firleja identyfikowana jest stosunkowo duża liczba przestrzeni publicznych, zaś ich stan został oceniony jako zły i zadowalający, wymagają one podjęcia działań modernizacyjnych, w szczególności w zakresie zapewnienia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Sołectwo Firlej pełni funkcję centralnego węzła usług publicznych i aktywności gospodarczej gminy, z którego korzystają mieszkańcy wszystkich miejscowości oraz przyjezdni. Standard i dostępność tej infrastruktury wprost przekłada się na równość dostępu do usług, bezpieczeństwo i jakość życia całej wspólnoty. Ze względu na stan przestrzeni, kluczowe obszary i obiekty – centrum miejscowości, park, boisko, budynek świetlicy wiejskiej, budynek dawnego przedszkola, budynek GOSiR – wymagają pilnych prac modernizacyjnych i dostosowawczych. Obiekty te, wskutek długotrwałej eksploatacji, nie spełniają współczesnych wymogów funkcjonalnych i technicznych (w tym efektywności energetycznej) oraz standardów dostępności, co generuje ponadnormatywne koszty utrzymania i ogranicza pełne, bezpieczne użytkowanie przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami i ograniczeniami mobilności. Konieczna jest zatem interwencja rewitalizacyjna obejmująca usunięcie barier architektonicznych, modernizację instalacji i wyposażenia, podniesienie poziomu bezpieczeństwa oraz rewaloryzację otoczenia terenów publicznych, aby zapewnić powszechny, równy dostęp do przestrzeni i usług, zmniejszyć koszty eksploatacyjne oraz podnieść walory estetyczne i funkcjonalne centrum Firleja. Rewitalizacja tego obszaru przełoży się na trwałe, mierzalne efekty: dostępność uniwersalną przestrzeni i budynków, zwiększoną funkcjonalność usług społecznych i opiekuńczych, wyższy poziom bezpieczeństwa użytkowników, obniżenie energochłonności obiektów oraz podniesienie atrakcyjności i integracyjnej roli centrum miejscowości dla całej społeczności gminy.

2.4. Podsumowanie diagnozy

Analiza wskaźnikowa pozwoliła zidentyfikować obszary Gminy Firlej, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk, co powoduje stan kryzysowy. Wskazanie obszarów było możliwe dzięki ocenie nasilenia koncentracji negatywnych zjawisk w oparciu o ocenę sumaryczną liczby wskaźników w poszczególnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej), których wartości wypadają gorzej w porównaniu do średniej wartości dla obszaru gminy. Jak wynika z powyższej tabeli obszary kryzysowe można zdiagnozować w zasadzie w każdej miejscowości Gminy Firlej.

Tabela 33 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową

Nazwa obszaru	Dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego w sferze społecznej	Obecność wskaźników kryzysowych w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	Łączna liczba wskaźników kryzysowych	Udział Powierzchni [%]	Udział Ludności [%]
Baran	TAK	TAK	10	2,83%	2,00%
Czerwonka Poleśna	TAK	TAK	14	1,48%	0,81%
Firlej	TAK	TAK	10	9,87%	21,08%
Kunów	TAK	TAK	13	4,99%	5,96%
Nowy Antonin	TAK	TAK	13	16,91%	6,26%
Serock	TAK	TAK	9	10,17%	8,23%
Sułoszyn	TAK	TAK	11	5,52%	4,75%
Wólka Mieczysławska	TAK	TAK	12	2,97%	2,33%
Wólka Rozwadowska	TAK	TAK	10	5,72%	2,60%

Źródło: Opracowanie własne.

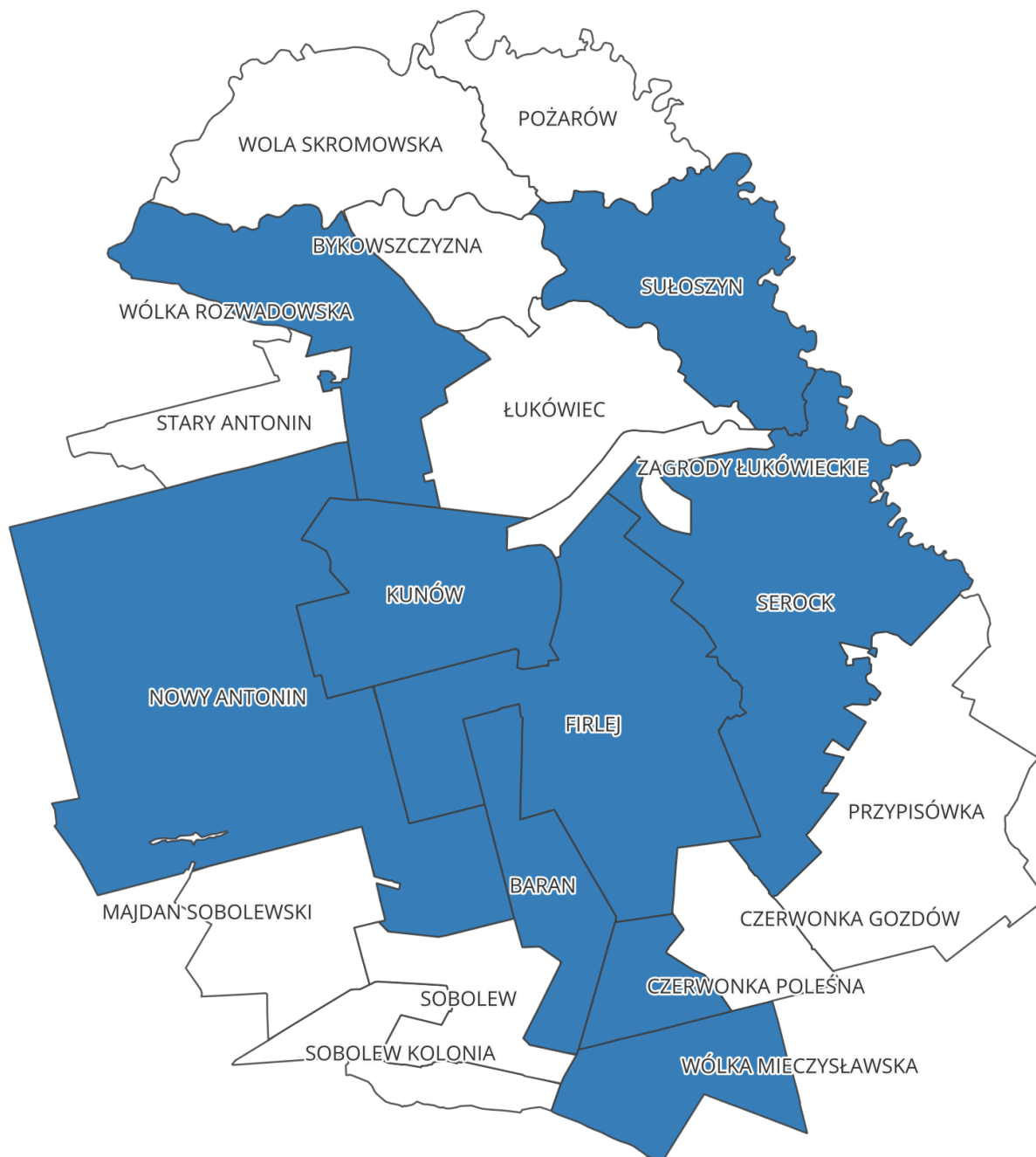
Powierzchnia wyznaczonych obszarów zdegradowanych stanowi 60,46% powierzchni gminy i są one zamieszkiwane przez 54,02% mieszkańców gminy.

Cechuje je nagromadzenie negatywnych zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w sferze społecznej i sferach współwystępujących (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej).

Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów w sferach:

- społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- gospodarczej – aktywizacja mieszkańców, ograniczenie zjawiska bezrobocia,
- środowiskowej – promocja postaw proekologicznych, rozwój odnawialnych źródeł energii,
- przestrzenno-funkcjonalnej – uporządkowanie przestrzeni publicznej, ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych,
- technicznej - poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy.

Mapa 3 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Firlej

2.5. Wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji

Konieczne było zatem przystąpienie do kolejnego etapu delimitacji, by móc wskazać na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk) na obszarach zdegradowanych, obszar rewitalizacji, który będzie się zawierał na terenie nie większym niż 20% udziału powierzchni ogółem gminy i zamieszkałym nie więcej niż 30% ogółu ludności Gminy Firlej.

W celu jednoznacznego wyznaczenia Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Firlej oraz wskazania na jakim obszarze Gminy Firlej (OZ) występuje największe natężenie negatywnych zjawisk, poszczególnym zjawiskom problemowym (negatywnym) przypisano odpowiadające im wskaźniki.

Punktem odniesienia terytorialnego było wyodrębnienie w ramach miejscowości zdegradowanych Obszaru Rewitalizacji (OR) w oparciu o czynniki kryzysowe:

1. stan przestrzeni publicznej oraz infrastruktury technicznej, która po przeprowadzeniu działań

inwestycyjnych może być wykorzystana w celu znaczącej poprawy stanu przestrzeni publicznej szczególnie w obszarze grup dysfunkcyjnych,

2. koncentracja negatywnych zjawisk społecznych na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji w związku z gęstością zaludnienia obszaru, co generuje i wzmacnia z natury negatywne postawy zachowania, szczególnie ze strony osób wykluczonych oraz pochodzących ze środowisk patologicznych.

Procedura wyznaczania OR opierała się na następujących założeniach:

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji przyjęto sołectwa jako podstawową jednostkę analizy przestrzennej. Dla każdego sołectwa pozyskano zestandaryzowane wskaźniki w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej.

Obszar rewitalizacji został wyznaczony w granicach sołectwa, dla którego dostępne są niezbędne wskaźniki. Wyznaczony obszar rewitalizacji mieści się w granicach terenów zdegradowanych, które charakteryzują się najwyższą koncentracją zjawisk negatywnych zwłaszcza w sferze społecznej i technicznej (przestrzenie wymagające inwestycji z uwagi na ich stan techniczny duży udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych dla osób ze szczególnymi potrzebami, potrzeba poprawy dostępności oraz modernizacji technicznej przestrzeni i obiektów publicznych) i technicznej, których rozwiązanie poprzez wdrożenie działań rewitalizacyjnych w wymierny sposób wpłynie na ograniczenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej (są to przede wszystkim: Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru/sołectwa w roku 2021 [%] – 18,72, przy średniej dla gminy 19,60, Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru – 22,01, przy średniej dla gminy 21,36, Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców – 1,41, przy średniej dla gminy 1,40, Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców – 0,92, przy średniej gminy 0,77, Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023 - 48,88, przy średniej dla gminy 109,68).

Z OR wyłączono rozproszone tereny rolnicze, niezamieszkałe oraz użytki rolne i siedliska o charakterze wyłącznie produkcyjnym, na których zgodnie z charakterem funkcji i rozproszoną strukturą zabudowy nie występują warunki do prowadzenia działań rewitalizacyjnych w rozumieniu ustawy (np. brak przestrzeni publicznych do odnowy, brak infrastruktury społecznej wymagającej modernizacji, ograniczony potencjał do prowadzenia zintegrowanych projektów społecznych). Wyłączenie obszarów rolniczych i niezamieszkałych służy zapewnieniu realnej wykonalności i mierzalności interwencji (zasada koncentracji i komplementarności), a także zapobiega „rozlewaniu” interwencji na tereny, na których nie można osiągnąć celów rewitalizacji (np. brak interesariuszy-użytkowników, brak funkcji centrotwórczych, brak możliwości do wykorzystania obiektów publicznych), co wpisuje się w wymogi strategii terytorialnych IIT i zasady polityki spójności 2021-2027.

Przyjęto, że przedsięwzięcia realizowane w OR będą oddziaływały szerzej, poza granice OR, tj. na całe sołectwo Firlej. Mechanizm oddziaływania obejmuje: funkcje centrotwórcze i usługowe instytucji zlokalizowanych w OR (ośrodek zdrowia, szkoła, centrum kultury, administracja), z których korzystają mieszkańcy całego sołectwa i gminy, co podnosi dostępność usług oraz jakość życia także poza OR; poprawę jakości i dostępności przestrzeni publicznych w centrum (bezpieczeństwo, estetyka, funkcjonalność), co zwiększa atrakcyjność usług i handlu, a w konsekwencji aktywność społeczną i gospodarczą w całym sołectwie; efekty demonstracyjne i replikacyjne (standardy dostępności, efektywności energetycznej) przenoszone na pozostałe części Firleja poprzez działania informacyjne, wydarzenia integracyjne i współpracę z NGO oraz przedsiębiorcami; integrację działań „twardych” i „miękkich” (EFRR/ERDF) — projekty społeczne i aktywizacyjne dostępne dla mieszkańców całego sołectwa będą prowadzone w zmodernizowanej infrastrukturze zlokalizowanej w OR, ale adresowane do szerszej populacji, co zapewnia rozlewanie się efektów na obszary sąsiednie.

W ocenie zarówno mieszkańców, jak i władz gminnych niezbędna jest modernizacja obiektów, w szczególności o znaczeniu turystycznym, edukacyjnym, usług społecznych i kulturalnym, które sprzyjają rozwojowi społeczno-gospodarczemu i poprawie sytuacji mieszkańców. Takie obiekty występują na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Firlej. Biorąc pod uwagę konieczność dostosowania obiektów do potrzeb mieszkańców niezbędne jest ukierunkowanie działań infrastrukturalnych na kompleksową modernizację tych obiektów. Przyczyni się to nie tylko do podniesienia estetyki publicznej, ale przede wszystkim podniesie dostępność do obiektów publicznych, pozwoli na szersze ich wykorzystanie i w konsekwencji wpłynie na poprawę sytuacji mieszkańców i rozwój społeczny.

Na wyznaczonym terenie rewitalizacji w ramach sołectwa Firlej znajdują się zdegradowane tereny publiczne oraz budynki wymagające pilnej rewitalizacji, które po przeprowadzeniu projektów rewitalizacyjnych zyskają nowe funkcje i zostaną przeznaczone przede wszystkim na cele społeczne.

Wyznaczenie sołectwa Firlej jako obszaru rewitalizacji znajduje zatem uzasadnienie w funkcjonalnej roli tego obszaru: skupia się tu większość instytucji publicznych, placówek edukacyjnych, kulturalnych i zdrowotnych pełniących rolę centrotwórczą dla całej gminy. Na terenie tym występuje koncentracja usług publicznych, zwłaszcza w sferze społecznej. Obszar ten pełni funkcję gminnego ośrodka obsługi mieszkańców, w obszarze którego koncentrują się usługi publiczne (administracja samorządowa, kultury, ochrony zdrowia, edukacja) oraz usługi rynkowe. Firlej jest obszarem, który wymaga wsparcia lokalnej społeczności w celu niwelowania negatywnych zjawisk społecznych w oparciu o zrewitalizowane przestrzenie i budynki. Projekty wybrane do realizacji na wskazanym terenie są ukierunkowane na rozwiązywanie istniejących problemów społecznych – dotyczą działań wspierających rozwój dzieci i młodzieży, osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Firlej.

Jednym z najważniejszych składowych rewitalizacji powinna być partycypacja społeczności lokalnej, a ogół zidentyfikowanych w ten sposób problemów społecznych w dużej mierze powinien przekładać się na rodzaj i sposób wdrażanych w danym miejscu zmian. Poddając analizie sytuację demograficzną na wybranym do rewitalizacji obszarze wynika, że dochodzi tam do ubytku naturalnego ludności. Pogłębia się problem starzenia demograficznego mieszkańców. Działania wpisane w GPR dla wybranych obszarów rewitalizacji zakładają poprawę istniejących warunków, czyli poprawę jakości terenów o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym, poprzez ich modernizację, oraz poprawę ogólnego ładu przestrzennego. Wyzwaniem rozwojowym tego miejsca jest także jego pełne zagospodarowanie pod kątem możliwości spędzania wolnego czasu.

Problemy zidentyfikowane wskaźnikowo i potwierdzone konsultacjami społecznymi oraz analizą dokumentów gminnych jednoznacznie wskazują, że interwencja rewitalizacyjna skoncentrowana na tym obszarze może przynieść najistotniejsze, najbardziej potrzebne i mierzalne efekty społeczne, gospodarcze i jakościowe.

Na podstawie pogłębionej diagnozy jakościowej obszaru rewitalizacji stwierdzono powiązanie problemów społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych. Bezrobocie i ubóstwo w przestrzeni środkowego Firleja prowadzi do marginalizacji i wykluczenia społecznego, objawiającego się narastającą biernością społeczną. Demograficzne starzenie się społeczności pogłębia izolację seniorów, co zidentyfikowano w danych jakościowych (deklaracje mieszkańców, OPS).

Zła kondycja techniczna budynków komunalnych i ograniczony dostęp do wysokiej jakości przestrzeni publicznych skutkuje obniżeniem atrakcyjności otoczenia i ograniczonym rozwojem kapitału społecznego; jest to przestrzeń, gdzie zdiagnozowano największe potrzeby modernizacyjne. Problemy te są nasilane przez niską partycypację w inicjatywach sołectkich i mniejsze zaangażowanie w wykorzystywanie funduszu sołectkiego wobec innych miejscowości. Wszystkie te zjawiska są ze sobą powiązane i prowadzą do zjawiska trwałego kryzysu społeczno-funkcjonalno-technicznego. Oznacza to, że rewitalizacja musi objąć przestrzeń o największym „nasileniu problemów” i największej funkcji integracyjnej – dlatego zaproponowano ograniczenie do centralnej części sołectwa, z pełnym wykazem objętych działek (tabela 30).

Tabela 34 Delimitacja Obszaru Rewitalizacji Gminy Firlej

Obszar Rewitalizacji	
Nazwa obszaru/sołectwa	FIRLEJ
Powierzchnia podobszaru (ha)	1248,72
Odsetek powierzchni podobszaru w ogólnej powierzchni gminy (%)	9,87%

Liczba ludności podobszaru (2023 r.)	1202
Odsetek ludności podobszaru w ludności ogółem gminy (%)	21,08%

Źródło: Opracowanie własne.

Przyjęto, że ograniczenie obszaru rewitalizacji jest wyłącznie rezultatem pełnej diagnozy „od góry” (dane wskaźnikowe dla sołectw), uzupełnionej o diagnozę jakościową i informacji adresowej, wskazującej centralną część miejscowości jako obszar o największej koncentracji problemów. Tego rodzaju podejście, gdzie ograniczenie terytorialne jest wyłącznie efektem pogłębionej diagnozy i logicznego powiązania czynników, jest zgodne z wytycznymi i ustawową.

Podsumowując wybór Obszaru Rewitalizacji był determinowany wykazaną w diagnozie koncentracją negatywnych zjawisk społecznych w centralnej części Firleja. Obszar ten skupia kluczowe usługi publiczne, co umożliwia natychmiastowe uruchomienie działań społecznych i aktywizacyjnych. Proponowane inwestycje infrastrukturalne mają charakter służebny wobec celów społecznych i są powiązane z przedsięwzięciami „miękkimi” (m.in. wsparcie seniorów, aktywizacja zawodowa, program wydarzeń), rozliczanymi wskaźnikami uczestnictwa, nowych usług i rezultatów społecznych. Zawężenie OR (9,87% pow. gminy, 21,08% mieszkańców) odpowiada wymogowi ustawowej koncentracji interwencji i jest warunkiem skuteczności procesu rewitalizacji.

Tabela 35 Zakres obszaru rewitalizacji

Miejscowość	Numer działki
Firlej	Granice obszaru rewitalizacji pokrywają się z granicami administracyjnymi sołectwa Firlej (obręb ewidencyjny Firlej).

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Firlej

W myśl ustawy o rewitalizacji (art. 10 ust. 1), obszar obejmujący całość, bądź część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako Obszar Rewitalizacji.

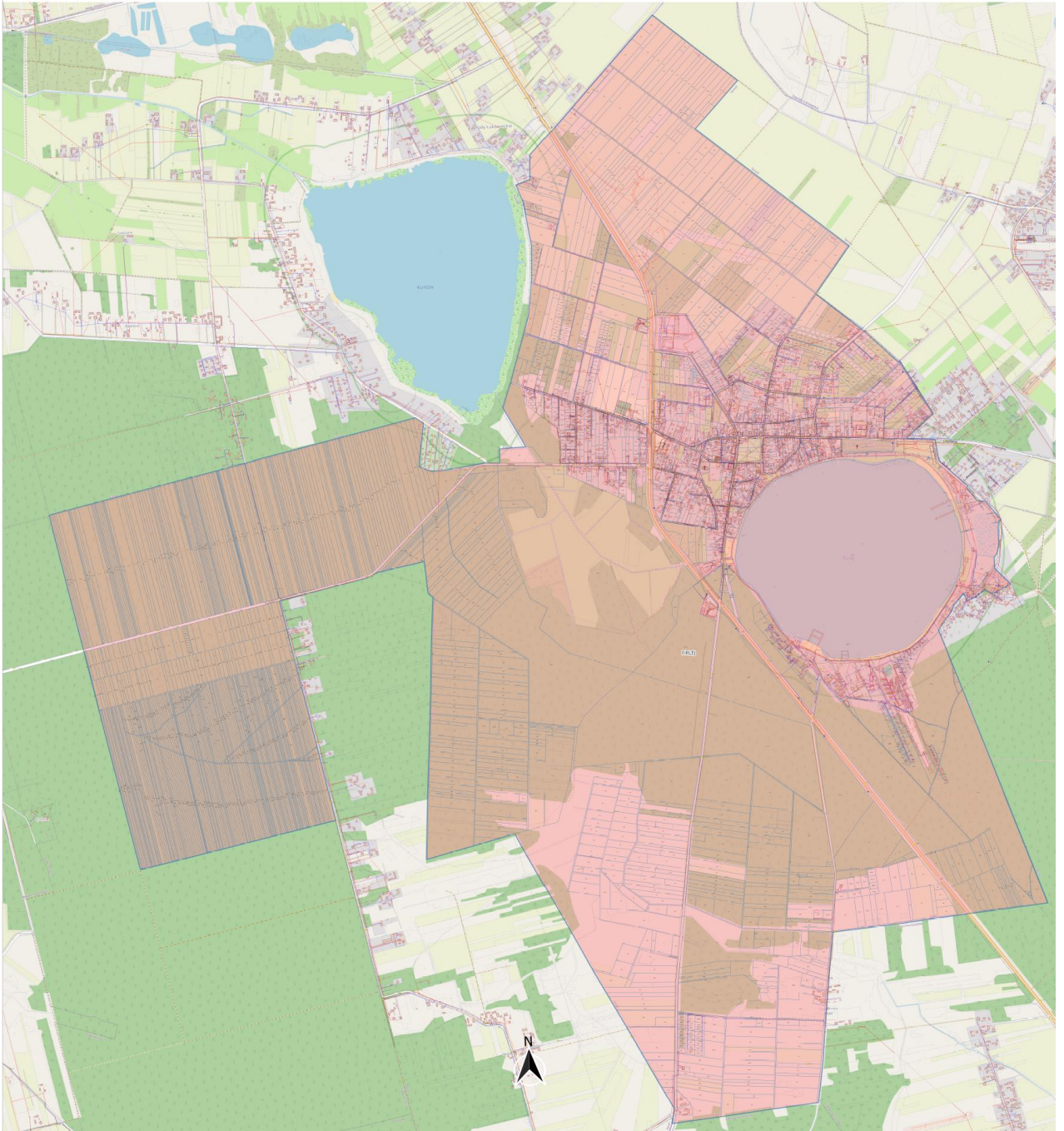
Obszar rewitalizacji ustala się, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje najgorsza sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów, przy czym, z uwagi na wymóg łączna powierzchnia wybranych sołectw nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie może stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców.

Wyznaczony obszar rewitalizacji w Gminie Firlej spełnia powyższe kryteria, ponieważ stanowi 9,87% powierzchni gminy (1248,72 ha) i jest zamieszkały przez 21,08% jej mieszkańców (1202 osoby).

Tym samym obszar rewitalizacji mieści się w limitach określonych w Ustawie (< 20% powierzchni gminy i < 30% liczby jej mieszkańców). Obszar rewitalizacji nie obejmuje terenów niezamieszkałych.

3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Obszar Rewitalizacji Firlej

Demografia:

Wyznaczony Obszar Rewitalizacji Firlej obejmuje całe sołectwo o powierzchni 1248,72 ha. Jest on zamieszkiwany przez 1202 osoby (stan na 31.12.2023 r.), co stanowi 21,08% wszystkich mieszkańców gminy. Wybór tego obszaru wynika z faktu, iż koncentruje on kluczowe wyzwania społeczne oraz posiada największy potencjał do przeprowadzenia efektywnej interwencji ze względu na skupienie instytucji życia publicznego.

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego (NSP 2021) wieś Firlej liczy 1186 mieszkańców, z czego 51,5% stanowią kobiety. Współczynnik feminizacji wynosi 106 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz kraju. Strukturę wiekową mieszkańców wsi charakteryzują następujące udziały: 18,7% w wieku przedprodukcyjnym, 59,3% w wieku produkcyjnym oraz 22,0% w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik

obciążenia demograficznego wynosi 68,7 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Niepokojącym zjawiskiem jest najwyższy w gminie ujemny przyrost naturalny, który w 2023 roku wyniósł -8.

Mieszkalnictwo i urządzenia sieciowe:

W 2024 roku na terenie wsi oddano do użytku 3 mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa nowo oddanego lokalu wyniosła 110,30 m² i jest znacznie wyższa od średniej dla województwa lubelskiego oraz całej Polski. Średnia liczba pokoi w takich mieszkaniach to 4,33. Standard wyposażenia budynków mieszkalnych w infrastrukturę techniczną sukcesywnie się poprawia: 87,7% mieszkań posiada dostęp do wodociągu, a 79,2% do ustępu spłukiwanego. Jednakże tylko 66,7% lokali jest wyposażonych w centralne ogrzewanie, a Firlej posiada największą liczbę budynków użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji (4 obiekty).

Przedsiębiorczość:

Firlej stanowi gospodarcze centrum gminy – w 2023 roku w rejestrze CEIDG zarejestrowanych było tutaj 85 podmiotów gospodarczych. Według rejestru REGON (stan na 2024 r.) we wsi działa 136 podmiotów, z czego 92 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W strukturze firm dominują mikro-przedsiębiorstwa (131 podmiotów zatrudniających 0–9 osób). Najczęstszym rodzajem działalności jest budownictwo (23,9%) oraz handel i naprawa pojazdów. Mimo największej liczby firm, w Firleju notuje się także najwyższą w gminie liczbę osób bezrobotnych (60 osób), z czego aż 45 stanowią bezrobotni długotrwale.

Edukacja:

Na obszarze rewitalizacji funkcjonuje Zespół Szkolno-Przedszkolny, w skład którego wchodzi Samorządowe Przedszkole oraz Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka. W 2023 roku do przedszkola uczęszczało 104 dzieci. W szkole podstawowej w 14 oddziałach kształciło się 263 uczniów.

Kultura i zabytki:

Obszar cechuje się bogatym dziedzictwem sakralnym. Do rejestru zabytków wpisany jest drewniany kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego wzniesiony w latach 1879–1880 (nr rej. A/920). W zespole kościelnym znajdują się również zabytkowa dzwonnica z 1907 r., murowane ogrodzenie oraz krzyż przydrożny. Na terenie sołectwa zlokalizowany jest także cmentarz parafialny, posiadający kaplicę z II połowy XIX wieku oraz cenne pomniki nagrobne.

Życie kulturalne koncentruje się wokół Gminnego Ośrodka Kultury oraz Gminnej Biblioteki Publicznej, która dysponuje księgozbiorem liczącym ponad 21 tysięcy wolumenów.

Zagospodarowanie przestrzenne:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej wyznacza kluczowe kierunki zmian, dążąc do wzrostu rangi ośrodka gminnego i wykreowania miejscowości jako centrum administracyjno-kulturalno-usługowego o znaczeniu ponadlokalnym. Zadaniem wyznaczonego obszaru jest wzmocnienie funkcji Firleja jako ośrodka edukacji, kultury oraz rozwoju przedsiębiorczości, co nawiązuje do jego bogatej historii (wspominanej m.in. w kontekście tradycji garncarskich i rolniczych).

Kształtowanie wizerunku osady jako centrum gminy opiera się na podnoszeniu ładu przestrzennego, szczególnie w obrębie przestrzeni publicznych oraz terenów eksponowanych komunikacyjnie, m.in. przy drodze krajowej nr 19, która stanowi główną oś komunikacyjną. Miejscowość Firlej jest ośrodkiem rozciętym doliną rzeki Bystrzyca (wskazywanej jako szlak kajakowy), a jej historyczna zabudowa koncentruje się wzdłuż traktów tworzących układ gwiazdasty. Północna i środkowa część miejscowości położona jest w obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”.

Wyjątkowym walorem przyrodniczym obszaru rewitalizacji są jeziora Firlej (91,3 ha) i Kunów (117,5 ha) wraz z sąsiadującymi kompleksami leśnymi, które stanowią fundament potencjału turystyczno-rekreacyjnego gminy. W układzie przestrzennym kluczowa jest rehabilitacja struktur sąsiadujących z

zalewem, w tym odnowa obiektów o znaczeniu historycznym i turystycznym, co ma na celu stworzenie spójnej oferty usługowej w harmonii z przyrodą.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się jednak szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. W sferze technicznej zidentyfikowano liczne bariery: jedynie niektóre obiekty publiczne (np. biblioteka) posiadają udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami, a stan techniczny części budynków wymaga interwencji – Firlej posiada największą w gminie liczbę budynków użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji (4 obiekty). Problemy te, wraz z niedoborami w infrastrukturze społecznej, przyczyniają się do wykluczenia części mieszkańców.

Niska aktywność zawodowa oraz niekorzystne trendy demograficzne, takie jak ujemny przyrost naturalny (-8) i spadek liczby mieszkańców, obniżają lokalny popyt oraz atrakcyjność inwestycyjną obszaru. Brak działań naprawczych w sferze przestrzennej i społecznej grozi dalszym odpływem ludzi młodych oraz osłabieniem kapitału ludzkiego niezbędnego do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Zła kondycja techniczna budynków komunalnych i ograniczony dostęp do wysokiej jakości przestrzeni publicznych skutkuje obniżeniem atrakcyjności otoczenia i ograniczonym rozwojem kapitału społecznego; jest to przestrzeń, gdzie zdiagnozowano największe potrzeby modernizacyjne. Problemy te są nasilane przez niską partycypację w inicjatywach sołeckich i mniejsze zaangażowanie w wykorzystywanie funduszu sołeckiego wobec innych miejscowości – wskaźnik ten najniższy w gminie. Wszystkie te zjawiska są ze sobą powiązane i prowadzą do zjawiska trwałego kryzysu społeczno-funkcjonalno-technicznego. Oznacza to, że rewitalizacja musi objąć przestrzeń o największym „nasileniu problemów” i największej funkcji integracyjnej.

Rewitalizacja wpisuje się w realizowaną strategię rozwojową gminy Firlej. Wizja rozwoju zakłada wykorzystanie istniejących potencjałów tych terenów, które z biegiem lat ulegają stopniowej degradacji, co przekłada się na pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Na plan pierwszy wysuwają się problemy demograficzne, z którymi nierozzerwalnie wiąże się zjawisko starzejącego się społeczeństwa. Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się niekorzystną strukturą wieku mieszkańców – udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosi 18,72% i jest niższy od średniej dla miejscowości gminy (19,60%). Jednocześnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosi 22,01%, co przewyższa średnią arytmetyczną dla sołectw wynoszącą 21,36%. Niepokojące trendy demograficzne potęguje fakt, że w Firleju odnotowano najwyższy w całej gminie ujemny przyrost naturalny (-8) przy bardzo niskiej liczbie urodzeń.

Duża liczba seniorów rodzi zróżnicowane potrzeby w zakresie szeroko rozumianej dostępności do usług ochrony zdrowia (m.in. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Firleju) oraz bliskości placówek handlowych skupionych w centrum miejscowości. Konieczne staje się dalsze dostosowywanie budynków użyteczności publicznej – choć gminna biblioteka posiada już udogodnienia dla osób poruszających się na wózkach, to Firlej posiada największą w gminie liczbę obiektów publicznych wymagających termomodernizacji i poprawy stanu technicznego (4 obiekty).

W kontekście rosnącej liczby osób starszych wyzwaniem staje się zjawisko alienacji społecznej i samotności, co przekłada się na pilne potrzeby aktywizacyjne. Odpowiedzią na te deficyty jest działalność lokalnych organizacji, takich jak Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Firleju oraz aktywność Gminnej Biblioteki Publicznej, która stanowi miejsce spotkań Klubów Seniora. Skupienie się na jakości życia osób starszych jest istotne nie tylko z perspektywy dzisiejszych potrzeb, ale i przyszłych trendów – dane wskazują na rosnący trend ludności w wieku poprodukcyjnym, co będzie wymagało systemowego wsparcia w zaspokajaniu ich podstawowych, codziennych potrzeb życiowych.

Spośród problemów społecznych najpoważniejsze wiążą się z bezrobociem, które dotyka tu 60 osób, co stanowi najwyższy wynik w całej gminie. Szczególnie niepokojący jest fakt, że aż 45 osób (75%) zmaga się z bezrobociem długotrwałym. Zjawisko to prowadzi do utraty poczucia własnej wartości, izolacji społecznej

oraz degradacji warunków bytowych rodzin, co w konsekwencji ogranicza naturalne potrzeby rozwojowe dzieci i młodzieży.

Pochodną trudnej sytuacji materialnej i braku stabilnego zatrudnienia jest podwyższony poziom przestępczości – w Firleju odnotowano największą w gminie liczbę przestępstw (32) oraz wykroczeń (85). Obserwowane zjawiska, takie jak przemoc (w 2023 r. wdrożono 2 procedury „Niebieskiej Karty” oraz przeprowadzono 3 interwencje domowe) oraz uzależnienia, świadczą o postępującej dezintegracji społeczności lokalnej. Funkcjonujące w miejscowości placówki handlowe i gastronomiczne prowadzące sprzedaż alkoholu stanowią potencjalne miejsca występowania zjawisk niepożądanych, szczególnie wobec zidentyfikowanych niedoborów w infrastrukturze zapewniającej konstruktywne zagospodarowanie czasu wolnego dla grup zagrożonych wykluczeniem.

Spójny obraz diagnozy ukazuje mechanizm kumulowania się deficytów, w którym brak pracy i niskie dochody (z pomocy społecznej z powodu ubóstwa korzysta w Firleju 19 osób) generują stres ekonomiczny i napięcia w gospodarstwach domowych. Dzieci dorastające w takim środowisku doświadczają wielokrotnej deprywacji, co obniża ich kapitał edukacyjny – w gminie notuje się systematyczny spadek współczynnika skolaryzacji brutto, który w 2023 r. wyniósł 90,40%. Prowadzi to do międzypokoleniowej reprodukcji wzorców wykluczenia i osłabia gotowość mieszkańców do udziału w inicjatywach obywatelskich.

Mimo że Firlej posiada największe w gminie zagęszczenie partnerów społecznych (8 organizacji NGO, aktywne KGW i OSP), niski kapitał społeczny części mieszkańców utrudnia skuteczne wdrażanie oddolnych form wsparcia. Taki układ zależności wymaga łączenia interwencji twardych z komponentem usług środowiskowych: wsparciem psychologicznym, profilaktyką uzależnień, tutoringiem oraz treningami umiejętności społecznych (TUS). Odbudowa lokalnej solidarności poprzez programy partycypacyjne i animację środowiskową jest kluczowa, aby zatrzymać odpływ osób młodych i wzmocnić kapitał ludzki niezbędny do rozwoju obszaru.

Problemy sfery gospodarczej na obszarze rewitalizacji są ściśle powiązane z deficytami zidentyfikowanymi w sferze społecznej. Choć baza firm wykazuje relatywną stabilność – w 2024 roku wyrejestrowano jedynie 7 podmiotów przy 12 nowych rejestracjach – to struktura gospodarcza opiera się głównie na sektorach o niskiej wartości dodanej. Dominują mikroprzedsiębiorstwa (131 na 136 wszystkich podmiotów), które operują na niskich marżach, co ogranicza ich zdolność do inwestowania w innowacje i podnoszenia wynagrodzeń.

W strukturze działalności przeważa budownictwo (23,9%) oraz handel i naprawa pojazdów, co przy braku zróżnicowanej oferty usługowej utrzuca segment miejsc pracy o niskiej produktywności. Koncentracja placówek handlowo-usługowych, w tym punktów sprzedaży alkoholu, w połączeniu z niedoborami infrastruktury czasu wolnego, sprzyja występowaniu negatywnych zachowań w przestrzeni publicznej. Przekłada się to bezpośrednio na sferę bezpieczeństwa – w Firleju odnotowano najwyższą w gminie liczbę przestępstw (32) oraz wykroczeń (85), co osłabia wizerunek miejscowości i może zniechęcać zewnętrznych inwestorów.

Sytuacja na rynku pracy jest trudna: mimo że Firlej jest centrum gospodarczym gminy (85 podmiotów w CEIDG), notuje się tu najwyższe bezrobocie (60 osób), z czego aż 75% to bezrobocie długotrwałe. Główne bariery to sezonowość prac w turystyce i rolnictwie oraz niedopasowanie kwalifikacji pracowników do współczesnych wymagań rynku. Przy systematycznym spadku współczynnika skolaryzacji brutto do poziomu 90,40%, narastają bariery w dostępie do lepiej płatnych sektorów, takich jak technologie cyfrowe czy e-commerce.

W takich warunkach dochodzi do pogłębiania się nierówności dochodowych i spowolnienia mobilności społecznej. Brak stanowisk wymagających wysokich kwalifikacji oraz luki w kapitale ludzkim (kompetencje językowe, cyfrowe) zmuszają istotną część aktywnych zawodowo mieszkańców do dojazdów do pracy do Lubartowa lub Lublina. Bez systemowego wsparcia dla przedsiębiorczości i szkoleń zawodowych, obszarowi grozi dalszy odpływ ludzi młodych oraz utrwalenie wzorców wykluczenia ekonomicznego.

W sferze środowiskowej obszaru rewitalizacji kluczowym wyzwaniem jest zabudowa wymagająca pilnej poprawy w zakresie energochłonności. Choć standardy wyposażenia mieszkań w centralne ogrzewanie poprawiły się do poziomu 66,7% w skali gminy, to wciąż istotna część lokali opiera się na indywidualnych źródłach ciepła, w tym kotłach na paliwa stałe, co negatywnie wpływa na jakość powietrza. Firlej posiada największą w całej gminie liczbę budynków użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji (4 obiekty), co wskazuje na konieczność intensyfikacji działań w zakresie zmniejszania emisyjności sektora publicznego.

Istotnym potencjałem jest wysoki na tle innych sołectw poziom inwestycji w odnawialne źródła energii – na obszarze Firleja zamontowano łącznie 402 instalacje OZE, w tym 139 instalacji solarnych oraz 263 piece na biomasę. Należy kontynuować promocję tych technologii, aby ograniczyć koszty zewnętrzne związane z zanieczyszczeniem środowiska oraz poprawić zdrowie publiczne mieszkańców. Dodatkowym obciążeniem dla środowiska pozostaje masa azbestu pozostającego do utylizacji, która w samym Firleju wynosi aż 379 110 kg.

Poprawy wymaga również wyposażenie przestrzeni publicznych w zieleni oraz zwiększenie retencyjności terenu, szczególnie w obrębie centrum miejscowości. Choć Firlej leży w bezpośrednim sąsiedztwie cennych przyrodniczo terenów Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza” oraz jezior Firlej i Kunów, samo centrum osady wymaga rewaloryzacji struktur sąsiadujących z zalewem oraz zagospodarowania terenów nieurządzonych. Pożądane jest urozmaicenie zasobów przyrodniczych poprzez: nasadzenia i zakładanie łąk kwietnych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej, tworzenie ogrodów sąsiedzkich lub społecznych, co sprzyjałoby odbudowie kapitału społecznego i integracji mieszkańców, prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Firleju oraz lokalnej społeczności, m.in. z udziałem prężnie działających organizacji NGO i biblioteki.

Takie proekologiczne podejście, łączące inwestycje techniczne z animacją środowiskową, pozwoli na rozwój obszaru w harmonii z naturą, co stanowi jeden z głównych celów strategicznych gminy.

W sferze technicznej obszaru rewitalizacji Firlej infrastruktura użyteczności publicznej, mimo swojej różnorodności i komasacji usług w centrum miejscowości, nie spełnia w pełni współczesnych norm dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Problem ten jest szczególnie istotny ze względu na niekorzystną strukturę demograficzną – 22,01% mieszkańców Firleja znajduje się w wieku poprodukcyjnym (wskaźnik wyższy od średniej gminnej), co generuje rosnące zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i społeczne wolne od barier architektonicznych.

Niezbędna jest pilna poprawa stanu technicznego kluczowych obiektów, aby zapobiec ich dalszej degradacji. Firlej posiada największą w całej gminie liczbę budynków użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji (4 obiekty), co przekłada się na wysoką energochłonność, niską efektywność cieplną oraz ponadnormatywne koszty utrzymania. Obecny stan tych placówek ogranicza ich funkcjonalność: brakuje pełnego dostosowania dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi oraz odpowiednich oznakowań dla osób niedowidzących (nawet w zmodernizowanej bibliotece odnotowano brak udogodnień dla użytkowników niewidzących).

Niedostateczna infrastruktura edukacyjna (mimo istnienia Zespołu Szkolno-Przedszkolnego oraz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego) może potęgować zjawisko odpływu rodzin z dziećmi, co pogłębia zdiagnozowany spadek liczby mieszkańców.

Występuje deficyt miejsc postojowych oraz odpowiednich dojazdów, w tym stanowisk dedykowanych osobom niepełnosprawnym, co jest szczególnie uciążliwe przy głównym ciągu komunikacyjnym, jakim jest droga krajowa nr 19.

Znacznym problemem są tereny zdegradowane w centrum Firleja, gdzie występuje wysoki poziom degradacji przestrzeni publicznej. Na obszarze tym brakuje nowoczesnych rozwiązań technicznych sprzyjających energooszczędności i ochronie środowiska (masa azbestu pozostająca do utylizacji w Firleju to aż 379 110 kg). Mieszkańcy jednoznacznie wskazują na potrzebę renowacji technicznej i funkcjonalnej

budynków, które po modernizacji mają stać się miejscem działań na rzecz rozwiązania problemów grup dysfunkcyjnych oraz odbudowy lokalnego kapitału społecznego.

Wyznaczony obszar rewitalizacji stanowi 1248,72 ha i jest zamieszkiwany przez 1202 mieszkańców (wg stanu na 2023 r.). Obszar rewitalizacji pełni kluczowe funkcje administracyjne, społeczne, edukacyjne i gospodarcze sołectwa i całej gminy. Na terenach tych występuje koncentracja usług publicznych, zwłaszcza w sferze społecznej. Teren ten jest zurbanizowany. Na obszarze rewitalizacji Firlej funkcjonuje Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka Publiczna, Gminny Dom Kultury, placówki edukacyjne, siedziba Parafii Rzymskokatolickiej.

Działalność wymienionych instytucji, wzmacnia potencjał rewitalizacji co pozwala na rozwój przestrzeni integrującej i aktywizującej mieszkańców obszaru rewitalizacji (jak także, w dalszej kolejności, potencjał obszaru jako miejsca realizacji usług różnego rzędu przez mieszkańców innych części gminy, a także turystów).

Obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego ze względu na pełnioną funkcję, ponieważ skupione są tutaj najważniejsze instytucje pełniące funkcje reprezentacyjne i centrotwórcze gminy. Kumulacja problemów społecznych i innych negatywnych zjawisk znacznie ogranicza pełnioną dotychczasową funkcję obszaru rewitalizacji i w wyniku pogłębiającego się kryzysu, nie spełnia funkcji wyznaczonych mu przez lokalną społeczność.

Wybrany obszar rewitalizacji jest z jednej strony najważniejszy z punktu widzenia przyszłego rozwoju gminy, jak i generuje największą liczbę problemów rozwojowych w sferze społecznej jak i technicznej. Pomimo ogólnie zadowalającego stanu przestrzeni, kluczowe obszary i obiekty – centrum miejscowości oraz budynki ośrodka zdrowia, szkoły podstawowej, dawnej siedziby urzędu gminy i dawnej szkoły rolniczej – wymagają pilnych prac modernizacyjnych i dostosowawczych. Obiekty te, wskutek długotrwałej eksploatacji, nie spełniają współczesnych wymogów funkcjonalnych i technicznych (w tym efektywności energetycznej) oraz standardów dostępności, co generuje ponadnormatywne koszty utrzymania i ogranicza pełne, bezpieczne użytkowanie przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami i ograniczeniami mobilności. Konieczna jest zatem interwencja rewitalizacyjna obejmująca usunięcie barier architektonicznych, modernizację instalacji i wyposażenia, podniesienie poziomu bezpieczeństwa oraz rewaloryzację otoczenia terenów publicznych, aby zapewnić powszechny, równy dostęp do przestrzeni i usług, zmniejszyć koszty eksploatacyjne oraz podnieść walory estetyczne i funkcjonalne centrum Firleja. Szczególne znaczenie modernizacji wynika z intensywnego wykorzystania wskazanych obiektów przez dzieci i młodzież – poprawa warunków edukacyjnych, opiekuńczych i czasu wolnego sprzyja wyrównywaniu szans rozwojowych i edukacyjnych, ogranicza zjawiska ryzyka społecznego i podnosi bezpieczeństwo publiczne. Rewitalizacja tego obszaru przełoży się na trwałe, mierzalne efekty: dostępność uniwersalną przestrzeni i budynków, zwiększoną funkcjonalność usług społecznych i edukacyjnych, wyższy poziom bezpieczeństwa użytkowników, obniżenie energochłonności obiektów oraz podniesienie atrakcyjności i integracyjnej roli centrum miejscowości dla całej społeczności gminy.

Wybrany Obszar Rewitalizacji Firlej jest z jednej strony najważniejszym punktem dla przyszłego rozwoju gminy, pełniącym funkcje centrotwórcze, jak i terenem generującym największą kumulację problemów w sferze społecznej oraz technicznej. Pomimo ogólnie zadowalającego stanu przestrzeni publicznej, kluczowe obiekty służące całej społeczności – boisko, świetlica wiejska, budynek po dawnym przedszkolu, park – wymagają pilnych prac modernizacyjnych. Obiekty te, wskutek długotrwałej eksploatacji, charakteryzują się wysoką energochłonnością i niską efektywnością cieplną (na poziomie 50-60%) oraz nie spełniają współczesnych standardów dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym seniorów, którzy stanowią aż 22,01% mieszkańców sołectwa.

Konieczna jest zatem interwencja rewitalizacyjna obejmująca usunięcie barier architektonicznych, kompleksową termomodernizację oraz rewaloryzację otoczenia terenów publicznych. Na obszarze tym występuje silne powiązanie problemów społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych:

- sfera społeczna: zdiagnozowano tu najwyższe w gminie bezrobocie (60 osób), w którym aż 75% stanowią osoby długotrwale bezrobotne, co prowadzi do marginalizacji i ubóstwa (z pomocy OPS z tego powodu korzysta 19 osób). Problemy te potęguje najwyższa w gminie liczba przestępstw (32) i wykroczeń (85) oraz wdrożone procedury „Niebieskiej Karty”.
- demografia: sołectwo obciążone jest najsilniejszym w gminie ujemnym przyrostem naturalnym (-8) oraz postępującym starzeniem się społeczeństwa, co pogłębia izolację seniorów i generuje potrzeby aktywizacyjne.
- gospodarka i Kapitał Społeczny: choć Firlej jest centrum gospodarczym (85 firm), deficyty kompetencji mieszkańców i ograniczony kapitał społeczny obniżają atrakcyjność inwestycyjną obszaru. Problemy te nasila najniższa w gminie kwota funduszu sołectkiego w przeliczeniu na jednego mieszkańca (48,88 zł), co świadczy o potrzebie silniejszej animacji i włączenia obywatelskiego.

Wszystkie te zjawiska prowadzą do trwałego kryzysu społeczno-funkcjonalno-technicznego. Rewitalizacja sołectwa Firlej, jako „rdzenia” gminy, pozwoli uzyskać efekt synergii i dźwigni, przekładając się na uniwersalną dostępność usług, obniżenie kosztów eksploatacji budynków publicznych oraz podniesienie roli integracyjnej centrum dla wszystkich mieszkańców

Analiza wykazała, że poza skumulowanymi problemami, obszar ten posiada największy w skali gminy potencjał do przeprowadzenia efektywnej interwencji. Wynika to z unikalnego skupienia kluczowych instytucji życia społecznego (m.in. Urzędu Gminy, Gminnej Biblioteki Publicznej, Gminnego Ośrodka Kultury), doskonałego skomunikowania poprzez drogę krajową nr 19 oraz bliskości usług takich jak apteka, bank czy przychodnia, co pozwala na szybkie wdrożenie działań naprawczych o szerokim oddziaływaniu.

Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Firlej zidentyfikowano znaczny potencjał społeczny – działa tu 8 zarejestrowanych organizacji NGO (najwyższy wskaźnik w gminie), aktywne Koło Gospodyń Wiejskich, jednostka OSP włączona do KSRG oraz struktury oświatowe skupione wokół Zespołu Szkolno-Przedszkolnego. Zasoby te mogą zostać bezpośrednio wykorzystane do aktywizacji mieszkańców i wdrożenia działań partycypacyjnych, edukacyjnych (np. tutoring, zajęcia TUS) oraz pomocowych skierowanych do grup zagrożonych wykluczeniem. Przyjęto, że wyznaczenie obszaru rewitalizacji jest rezultatem pełnej diagnozy „od góry”, opartej na analizie 20 wskaźników dla wszystkich 20 sołectw gminy, która wykazała w Firleju najwyższą koncentrację negatywnych zjawisk, takich jak: najwyższe bezrobocie (60 osób, w tym 75% długotrwale), najsilniejszy ujemny przyrost naturalny (-8), najwyższy poziom przestępczości i wykroczeń (łącznie 117 zdarzeń).

Dane te uzupełniono o diagnozę jakościową oraz analizę techniczną, wskazującą na pilną potrzebę modernizacji 3 budynków użyteczności publicznej oraz usunięcia barier dla seniorów, którzy stanowią 22,01% populacji sołectwa. Wyznaczony obszar obejmuje 1248,72 ha (9,87% powierzchni gminy) i jest zamieszkiwany przez 1202 osoby (21,08% ludności), co w pełni odpowiada wymogom ustawowym i wytycznym dotyczącym limitów terytorialnych (poniżej 20% obszaru) i ludnościowych (poniżej 30% mieszkańców). Tego rodzaju podejście gwarantuje, że interwencja skupi się na „rdzeniu” gminy, generując najsilniejszy efekt dźwigni dla całego regionu.

3.2. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wynikająca z konsultacji społecznych

W dniu 14 października 2025 r. Wójt Gminy Firlej ogłosił konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Gminy Firlej w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Firlej.

Przedmiotem konsultacji społecznych był projekt uchwały Rady Gminy Firlej w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Firlej. Konsultacje społeczne zostały ogłoszone na podstawie art. 6 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

Konsultacje społeczne miały na celu zebranie od interesariuszy rewitalizacji, w szczególności od mieszkańców Gminy Firlej, podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na terenie Gminy Firlej działalność gospodarczą lub społeczną i pozostałych zainteresowanych osób i podmiotów uwag do wyżej wymienionego projektu. Konsultacje społeczne miały na celu zapewnienie udziału mieszkańców gminy oraz interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących procesu rewitalizacji, wymianę wiedzy i informacji oraz poznanie opinii w sprawie propozycji wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Firlej.

Zasady przeprowadzenia konsultacji zostały określone w ogłoszeniu o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Firlej w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Firlej (Ogłoszenie Wójta Gminy Firlej z dnia 14 października 2025 r.).

Spotkanie otwarte z interesariuszami rewitalizacji odbyło się w dniu 6 listopada 2025 r. o godz. 15.00 w Urzędzie Gminy Firlej – sala konferencyjna (parter), ul. Rynek 1, 21-136 Firlej, podczas którego omówiony został projekt Uchwały Rady Gminy Firlej w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Firlej, mapa określająca granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, diagnoza Społeczno-Gospodarcza Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Firlej. Podczas spotkania zbierane były uwagi do projektu dokumentu. W spotkaniu wzięły udział 4 osoby (przedstawiciele Urzędu Gminy Firlej i Rady Gminy Firlej, mieszkańiec). W trakcie spotkania konsultacyjnego przedstawiono i omówiono także ogólne informacje dotyczące obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji. Uczestniczący w spotkaniu Mieszkaniec prosił o wyjaśnienie zapisów projektu uchwały w zakresie prawa pierwokupu. W spotkaniu wzięły udział 4 osoby (przedstawiciel Urzędu Gminy Firlej, przedstawiciel Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Firlej, przedstawiciel GOPS oraz mieszkaniec gminy).

Uczestnicy spotkania zgodzili się, że podjęcie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji znaczenie wpłynie na poprawę zidentyfikowanych problemów w sferze społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Pomogą one odzyskać dotychczasowe funkcje pełnione przez obszar i wykreować nowe funkcje, które wynikają z aktualnych potrzeb mieszkańców.

Wnioski z przeprowadzonych w gminie konsultacji pokrywają się w dużej mierze z wnioskami z przeprowadzonej analizy statystycznej obszarów rewitalizacji i wskazują na znaczne potrzeby rewitalizacyjne tych terenów. Wybór zatem właściwych zadań rewitalizacyjnych pozwoli na zniwelowanie dysproporcji rozwojowych tych terenów.

Podsumowując, na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano zespół kluczowych problemów, które powinny zostać rozwiązane w pierwszej kolejności. Pozwoli to na odpowiednią, skoncentrowaną tematycznie i przestrzennie interwencję zapewniającą osiągnięcie wymiernych korzyści w postaci poprawy jakości mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W celu podsumowania pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji posłużono się analizą SWOT, tj. metodą umożliwiającą kompleksową analizę strategiczną sytuacji na danym obszarze, z uwzględnieniem wszystkich istotnych aspektów. Zastosowanie tej metody pozwoliło zrozumieć zidentyfikowane zależności pomiędzy danymi i umożliwiło dostrzeżenie wynikających z nich konsekwencji¹. Proces definiowania elementów analizy SWOT, jak też identyfikacji problemów i potencjałów na obszarze rewitalizacji przeprowadziła grupa ekspercka, wykorzystując w tym celu również m.in. wyniki badań ankietowych mieszkańców oraz wnioski z dyskusji przeprowadzonej podczas spotkań służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wyniki obu analiz przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 36 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

¹ Analiza SWOT – technika analityczna pozwalająca na porządkowanie danych, dotyczących problemu w czterech kategoriach czynników strategicznych: S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia.

Mocne strony	Słabe strony
- Potencjał turystyczno-rekreacyjny: bliskość jezior Firlej (91,3 ha) i Kunów (117,5 ha) wraz z infrastrukturą GOSiR oraz prywatną bazą noclegową i gastronomiczną - Unikalne walory przyrodnicze: położenie w Obszarze Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza” (obejmującym 43,5% gminy) oraz czyste środowisko - Centralne położenie i kumulacja usług - Silny kapitał społeczny NGO - Dobre skomunikowanie: położenie przy drodze krajowej nr 19	- Wyższy poziom przestępczości - Trudna sytuacja na rynku pracy - Niekorzystna demografia: najsilniejszy w gminie ujemny przyrost naturalny (-8), postępujący spadek liczby mieszkańców oraz wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym (22,01%) - Zły stan techniczny budynków publicznych - Niska partycypacja obywatelska: najniższa w gminie kwota funduszu sołectkiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca (48,88 zł) - Bariery architektoniczne: niedostosowanie kluczowych obiektów do potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami.
Szanse	Zagrożenia
- Możliwość pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej w okresie 2021-2027 - Rozwój turystyki weekendowej: rosnąca atrakcyjność obszaru dla mieszkańców aglomeracji lubelskiej poszukujących rekreacji nad wodą. - Rozwój infrastruktury niezbędnej do spędzania czasu wolnego, sportu i rekreacji. - Rozwój i profesjonalizacja systemu usług opiekuńczych oraz społecznych. - Aktywizacja poprzez partnerstwa: wykorzystanie dużego zagęszczenia organizacji NGO do wdrażania programów wsparcia rodzin i seniorów.	- Negatywne konsekwencje dla rozwoju gospodarczego w wyniku przedłużającej się wojny w Ukrainie - Długotrwałe, negatywne skutki wywołane izolacją społeczną podczas pandemii COVID-19 (nauka i praca w trybie zdalnym) dla mieszkańców (np. rozluźnienie więzi społecznych, kryzysy psychiczne, pogorszenie stanu zdrowia i kondycji fizycznej) - Migracja edukacyjna i zarobkowa młodych ludzi poza teren gminy, bez planów powrotu - Niedobór kapitału społecznego i prywatnego na przedsięwzięcia rewitalizacyjne na terenie gminy - Alienacja seniorów: ryzyko izolacji społecznej najstarszych mieszkańców (powyżej 75 r.ż.) przy braku dziennych domów pomocy na terenie gminy. - Degradacja centrum: ryzyko „rozłania się” problemów technicznych i społecznych na całe sołectwo w przypadku braku pilnej interwencji w rdzeniu miejscowości.

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z powyższego zestawienia, na obszarze rewitalizacji liczba identyfikowanych „słabych” stron w niewielkim stopniu przeważa nad liczbą „mocnych stron”, analogicznie liczba zdefiniowanych „szans” i „zagrożeń”. Oznacza to, iż mimo obecnych deficytów, istnieje szereg możliwości wykorzystania pojawiających się szans, a także neutralizacji zdefiniowanych zagrożeń, przynajmniej w zakresie, który zależny jest od Gminy Firlej. Program zakłada dążenie do przezwyciężenia zjawisk kryzysowych przy wykorzystaniu dostępnych potencjałów. Bazując na diagnozie obszaru rewitalizacji zidentyfikowano konkretne potrzeby rewitalizacyjne, które zostały ujęte w poniższej tabeli.

Tabela 37 Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji.

Numer problemu	Opis zidentyfikowanych problemów		Opis potencjału umożliwiającego rozwiązanie zidentyfikowanych problemów
P1	Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób	⇒	Dostępność obiektów, w których można zapewnić pełną dostępność dla osób ze szczególnymi

	niepełnosprawnych/seniorów		potrzebami
P2	Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji	⇒	Duża aktywność lokalnego samorządu w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na poprawę warunków prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjno - turystycznej na obszarze rewitalizacji
P3	Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)	⇒	Organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji, które stanowią potencjał do aktywizacji społecznej mieszkańców
P4	Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości	⇒	Dziedzictwo historyczne i przyrodnicze, które mogą służyć do rozwoju turystyki, usług i handlu, dostępne zewnętrzne środki finansowe, w tym z UE, dla przedsięwzięć realizowanych przez gminę
P5	Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	⇒	Wysoki potencjał terenów atrakcyjnych krajobrazowego oraz przestrzeni publicznej umożliwiającej rozwój oferty czasu wolnego
P6	Degradacja infrastruktury publicznej	⇒	Dostępność obiektów, które można wykorzystać na potrzeby rozwoju usług społecznych
P7	Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej	⇒	Wysoki potencjał przestrzeni publicznej, która może zostać odnowiona i zagospodarowana w sposób przyjazny mieszkańcom

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 38. Zdefiniowane potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Firlej

Sfera	Potrzeby
Społeczna	Poprawa stopnia integracji społecznej mieszkańców Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P3 Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - wzmocnienie zachęt do zakładania rodzin i wychowywania dzieci na obszarze gminy - wzmocnienia roli instytucji kultury działających na obszarze rewitalizacji - organizacji imprez sąsiedzkich oraz innych wydarzeń lokalnych, sprzyjających integracji mieszkańców
	Wzrost aktywizacji społecznej mieszkańców (zwłaszcza z grup zagrożonych wykluceniem społecznym) oraz organizacji pozarządowych. Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P3, P1. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - rozwoju współpracy lokalnego samorządu z organizacjami pozarządowymi i nieformalnymi grupami mieszkańców, - przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców nie związanych z żadnymi organizacjami pozarządowymi oraz nie uczestniczących w życiu lokalnym - utworzenia miejsca aktywizacji młodzieży oraz seniorów
	Zapotrzebowanie na większą różnorodność i dostępność oferty turystyczno-rekreacyjnej i oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców i turystów. Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P2, P5 i P7. Zdefiniowano m.in. szczegółową potrzebę modernizacji parku w centrum Firleja i nadania jej nowych funkcji, modernizacji boiska, świetlicy wiejskiej, rewitalizacji Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Firleju.
	Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P4 Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - rozwój kompetencji i umiejętności mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Przestrzenno-funkcjonalna	Poprawa estetyki przestrzeni publicznej i infrastruktury komunalnej Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P6, P7. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - Uporządkowanie terenów zdegradowanych (uporządkowanie istniejącego układu komunikacyjnego, uporządkowanie terenów zielonych, uporządkowanie małej architektury), -Przebudowa budynków, modernizacja chodników w obszarze objętym rewitalizacją
Techniczna	Wprowadzenie rozwiązań służących poprawie jakości i dostępności infrastruktury usług społecznych Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P1, P6, P7. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - Realizacja projektów zgodnie z obowiązującymi zasadami uniwersalnego projektowania i zasadami powszechnej dostępności obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej. - Poprawa dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów
Środowiskowa	Rozwój turystyki i rekreacji z wykorzystaniem walorów przyrodniczo - krajobrazowych Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P2. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - Uporządkowanie terenów zielonych.

Źródło: opracowanie własne

3.3. Potencjały obszaru rewitalizacji i ich wzajemne powiązania

Narzędzia diagnozy jakościowej oraz partycypacji społecznej pozwoliły przyjrzeć się bliżej wybranym kwestiom problemowym, dały również możliwość rozpoznania potrzeb i oczekiwań poszczególnych grup społecznych: młodzieży, seniorów, rodziców małych dzieci, społeczników i aktywnych mieszkańców, przedsiębiorców - czyli mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji.

Badana problematyka dotyczyła wzajemnych powiązań kwestii społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych.

Obszar rewitalizacji, jak i cała gmina Firlej, dysponuje bogatym potencjałem środowiskowym, przestrzenno-technicznym jak i społeczno-gospodarczym.

Wskazać należy w szczególności na walory krajobrazowo - kulturowe (dużym walorem przyrodniczo - krajobrazowy w skali całej gminy jest położenie w Obszarze Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”, bliskość jezior Firlej (91,3 ha) i Kunów (117,5 ha) wraz z infrastrukturą GOSiR oraz prywatną bazą noclegową i gastronomiczną) ([sfera środowiskowa i funkcjonalno-przestrzenna](#)), które w połączeniu z możliwością pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej

w okresie 2021-2027 stanowią bardzo duży potencjał na wykorzystanie posiadanych zasobów do promocji obszaru rewitalizacji oraz rozwoju turystyki i związanych z nią infrastruktury i usług ([sfera gospodarcza](#)).

Realizacja inwestycji infrastrukturalnych będzie odzwierciedlała zapisy koncepcji działań rewitalizacyjnych ujętych w GPR gminy Firlej, tak aby dostrzegalne było pozytywne oddziaływanie projektu na zrewitalizowaną przestrzeń szczególnie w aspektach społecznych oraz gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych oraz środowiskowych zgodnie z przeprowadzoną diagnozą i opisem obszaru poddawanego przekształceniom - rewitalizacji. Celem realizacji zamierzeń GPR jest przeciwdziałanie postępującej degradacji środowiska, kultury, dziedzictwa naturalnego poprzez rewitalizację zdegradowanych obszarów o znacznej wartości kulturowej, turystycznej oraz przyrodniczej.

Planowane działania zwiększą potencjał regionu oraz wpłyną pozytywnie na pobudzenie rozwoju i zmian jakościowych w następstwie ożywienia aktywności społecznej i gospodarczej oraz poprawy stanu zamieszkiwanego środowiska.

Ponadto, obszar rewitalizacji dysponuje bogatym rezerwuarem zasobów przestrzenno-technicznych – gminnych nieruchomości i terenu, którym należy nadać nowe funkcje oraz poprawić ich kondycję i stan

zagospodarowania (sfera funkcjonalno - przestrzenna), co w połączeniu z wysokim poziomem wsparcia mieszkańców dla działań wzmacniających lokalną integrację i rozwój gminy w oparciu o zasoby kulturowe (sfera społeczna) będzie stanowił podstawę działań zmierzających do modernizacji zdegradowanych budynków służącej celom społecznym (sfera techniczna). Wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań proekologicznych (sfera społeczna) przyczyni się do propagowania zastosowania w budynkach nowoczesnych, odnawialnych źródeł energii i poprawy jakości środowiska (sfera środowiskowa).

Spotkania z mieszkańcami oraz organizacjami wskazują przede wszystkim na konieczność lepszego wykorzystania istniejących potencjałów, a w szczególności łączenia i integrowania zasobów, funkcji i środowisk, w celu podniesienia jakości życia mieszkańców i dalszego wzmacniania kondycji społeczno-gospodarczej gminy.

Takie podejście sprawia, że zaplanowana interwencja będzie też miała charakter zrównoważony, a wyprowadzenie wyznaczonego obszaru ze stanu kryzysowego lub trwałe ograniczenie negatywnych zjawisk będzie odbywać się w sposób całościowy. Powiązanie poszczególnych rodzajów potrzeb i potencjałów opiera się na ich rewitalizacyjnym charakterze, przede wszystkim na konieczności rozwiązania problemów społecznych, które są najważniejsze dla zainicjowania tej polityki rozwojowej.

W przypadku gminy Firlej obszar rewitalizacji, charakteryzuje się istotnymi problemami o charakterze społecznym, którym towarzyszą różnorodne problemy gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Zaspokojenie potrzeb społecznych będzie możliwe nie tylko dzięki podjęciu działań w tej sferze, ale także dzięki realizacji potrzeb gospodarczych i środowiskowych.

Z kolei zaspokojenie potrzeb gospodarczych i środowiskowych przełoży się na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, wzmacniając ich kapitał społeczny, poczucie przywiązania do miejsca zamieszkania, tożsamość lokalną. Potrzeby zdiagnozowane w poszczególnych sferach są zatem ze sobą powiązane i wzajemnie się warunkują. W podobny sposób są ze sobą powiązane potencjały rozwojowe zidentyfikowane na poszczególnych obszarach rewitalizacji, które wzajemnie wzmacniają wymiary społeczny, gospodarczy i środowiskowy planowanej interwencji.

Podsumowując, problemy społeczne (np. wykluczenie, bezrobocie) prowadzą do ograniczenia aktywności gospodarczej, a brak rozwoju gospodarczego nasila zjawiska demograficzne i ubóstwo. Niewystarczająca infrastruktura środowiskowa obniża jakość życia i hamuje inwestycje społeczno-gospodarcze. Wzmocnienie potencjału społecznego (organizacje, edukacja, aktywność kulturowa) sprzyja rozwojowi mikroprzedsiębiorczości, turystyki i usług – poprawiając perspektywy zatrudnienia oraz poziom integracji.

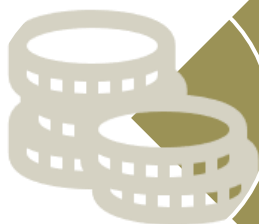
Rewitalizacja zdegradowanych terenów środowiskowych i publicznych stwarza przestrzeń do rozwoju usług społecznych, kulturalnych i gospodarczych.

Aby proces rewitalizacji był skuteczny i zintegrowany działania infrastrukturalne (modernizacja budynków, przestrzeni publicznych) będą połączone z aktywizacją społeczną i gospodarczą (centra aktywności, wsparcie dla przedsiębiorczości, kluby seniora i młodzieży). Inwestycje w infrastrukturę ekologiczną (ścieżki rowerowe, rekultywacja terenów zielonych) będą służyć zarówno ochronie środowiska, jak i poprawie jakości życia oraz atrakcyjności turystycznej. Rozwój usług społecznych i kulturalnych będzie bazował na istniejących placówkach i potencjale lokalnych liderów oraz organizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są projektowane jako działania komplementarne, tworzące efekt synergii pomiędzy poprawą infrastruktury, wsparciem dla mieszkańców i rozwojem lokalnej gospodarki.

Sfera społeczna

- Wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań wzmacniających Działalność organizacji pozarządowych
- Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne

Sfera gospodarcza

- Możliwość pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej w okresie 2021-2027
- Potencjał rozwoju postaw przedsiębiorczych, który stanowi dobrą podstawę do wprowadzenia zmian w lokalnej gospodarce

Sfera środowiskowa

- Posiadane walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz zasoby dziedzictwa kulturowego i historycznego
- Czyste środowisko

Sfera funkcjonalno-przestrzenna

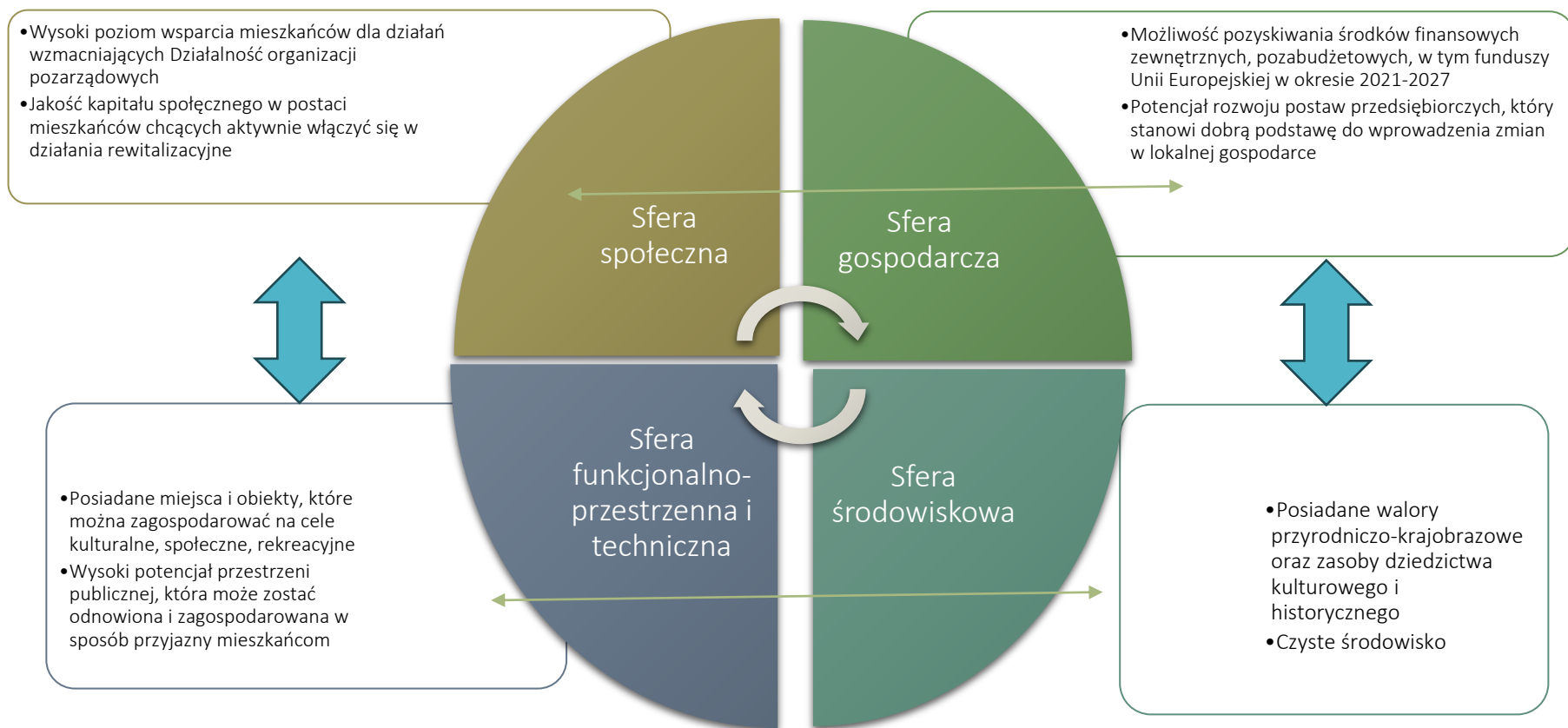
- Posiadane miejsca i obiekty, które można zagospodarować na cele kulturalne, społeczne, rekreacyjne
- Wysoki potencjał przestrzeni publicznej, która może zostać odnowiona i zagospodarowana w sposób przyjazny mieszkańcom

Sfera techniczna

- Wysoki poziom akceptacji społecznej dla działań zmierzających do stosowania rozwiązań ekologicznych/innowacyjnych oraz zasób budynków będących własnością lub współwłasnością gminy, które mogą zostać zmodernizowane

Tabela 39 Powiązania potencjałów rozwojowych w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej

3.4. Obszar rewitalizacji – tereny zalewowe

Na terenie gminy Firlej obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały zidentyfikowane dla rzeki Wieprz. Zgodnie z zapisami art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są m.in. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%. Zgodnie z art. 166 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy, obszary te uwzględnia się m.in. w gminnym programie rewitalizacji.

Ochronę przed powodzią rozpatruje się nie tylko w kontekście występującego zagrożenia czy realizowanych działań technicznych, co ma odzwierciedlenie w ustawie Prawo wodne. Art. 165 ust. 1 tej ustawy mówi, że jednym z ważniejszych aspektów wpływających na realizację ochrony przed powodzią jest kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych, a w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Mając na uwadze, że ochrona przed powodzią polega na zarządzaniu ryzykiem powodziowym należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 16 pkt 4 Prawa wodnego celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Odzwierciedleniem tego celu są ustalenia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, który mówi między innymi: Właściwym sposobem ochrony przed powodzią jest użytkowanie terenów zalewowych w sposób niewrażliwy na skutki zalania. Najskuteczniejszym i najwłaściwszym sposobem uniknięcia szkód na obszarach narażonych na zalanie wodami powodziowymi jest maksymalne ograniczenie ich zainwestowania (...).

Zgodnie z art. 166 ust. 10 ustawy Prawo wodne zagospodarowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią proponowane w gminnym programie rewitalizacji nie może:

- naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków,
- naruszać funkcjonowania infrastruktury krytycznej,
- utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym.

Zapisy ustawy Prawo wodne będą wiążące w przypadku realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na podstawie strony internetowej wody.isok.gov.pl ustalono, że obszar rewitalizacji Firlej nie jest obszarem szczególnego zagrożenia powodzią.

4. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 3 i 4 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. gminny program rewitalizacji powinien zawierać m.in. „opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk”. Wizja obszaru rewitalizacji przedstawia jego obraz stanowiący efekt działań rewitalizacyjnych, będący jednocześnie pożądanym z punktu widzenia mieszkańców i innych interesariuszy. Pokazuje, jakie pozytywne skutki przyniosły wiązki przedsięwzięć. Kształt wizji odpowiada zarówno potrzebom i oczekiwaniom lokalnych społeczności, jak i zdiagnozowanym wcześniej problemom, a co za tym idzie – określonym na ich podstawie celom projektowanych działań.

Wizja stanu obszaru zdegradowanego przewidzianego do rewitalizacji została zdefiniowana następująco:

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

*Obszar rewitalizacji miejscem zapewniającym wysoką jakość życia
mieszkańcom, generującym pozytywne zjawiska społeczne, cechującym się
funkcjonalną przestrzenią, czystym środowiskiem i dogodnymi warunkami
rozwoju gospodarczego:*

*W sferze społecznej nastąpi poprawa jakości kapitału społecznego, poprzez wzrost integracji
mieszkańców oraz wzrost poziomu uczestnictwa w życiu gminy. Przeprowadzone działania
pозwolą na pogłębienie świadomości i więzi społecznej oraz odpowiedzialności za najbliższe
otoczenie. Rewitalizacja pozwoli wygenerować impulsy do przeciwdziałania patologiom
społecznym – zaktywizuje osoby młode, najbardziej narażone na negatywne zjawiska
społeczne oraz zachęci pozostałych mieszkańców do wspólnego działania.*

*W sferze technicznej (a pośrednio również funkcjonalno – przestrzennej oraz środowiskowej)
nastąpi poprawa w zakresie ładu przestrzennego. Odnowione zostaną tereny i budynki
gminy Firlej, która posiada znaczny potencjał przyrodniczy i kulturowy.*

*Dzięki rewitalizacji zostaną stworzone infrastrukturalne warunki do integrowania
społeczności i prowadzenia działalności kulturalnej, społecznej czy gospodarczej. Poprawa
stanu przestrzeni publicznej przyniesie wymierne efekty w postaci większego zaangażowania
mieszkańców w dbanie o najbliższe otoczenie.*

*W sferze gospodarczej nastąpi aktywizacja wewnętrznego potencjału przedsiębiorczego
mieszkańców. Obszar rewitalizacji stanie się atrakcyjnym miejscem prowadzenia działalności
gospodarczej. Dzięki podjętym działaniom wzrośnie szansa na zwiększenie aktywności
młodych mieszkańców, którzy postanowią zostać w gminie a tym samym, przyczynią się do
zwiększania jej konkurencyjności.*

Rewitalizacja jest procesem, który ma na celu wyprowadzić daną jednostkę z sytuacji problemowej związanej z koncentracją przede wszystkim problemów społecznych. Przystępując do prac nad Programem Rewitalizacji Gmina Firlej w pierwszej kolejności podjęła działania zmierzające do określenia rodzaju oraz

natężania zjawisk niekorzystnych w przestrzeni gminy. Przeprowadzona na wstępie diagnoza pozwoliła określić główne grupy problemów charakteryzujących poszczególne jednostki (miejscowości wiejskie) oraz wyłonić te, których rozwiązanie przy wykorzystaniu dostępnych dla władz gminy (oraz pozostałych interesariuszy działań) narzędzi i możliwych źródeł finansowania są możliwe oraz przyniosą wymierne korzyści dla gminy w postaci poprawy jakości życia jej mieszkańców.

Zaprezentowana powyżej wizja pozwala na sformułowanie trzech dopełniających się celów, które jednocześnie odnoszą się do zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji, a także uwzględniają potrzeby jego mieszkańców.

Identyfikację wyzwań strategicznych GPR cechuje podejście zintegrowane:

- przyjęte cele i kierunki działań uspołniono z wnioskami płynącymi z diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji; identyfikowała występujące problemy i potencjały rozwojowe, na podstawie których określono główne potrzeby rewitalizacyjne; takie podejście zapewnia integrację działań, mających na celu wyprowadzanie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego przy wykorzystaniu jego potencjałów, co powinno wygenerować impuls rozwojowy;
- komplementarność problemowa oznaczała ustalenie powiązań między zaobserwowanymi negatywnymi zjawiskami na podstawie analizy sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, co pozwoliło na określenie dopełniających się celów, które oddziałują na zidentyfikowane kryzysy;
- cele i kierunki działań GPR oraz wynikające z nich przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zintegrowane – ujednolicone z zakresem programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 (FEL) – zastosowanie takiego podejścia umożliwia wykorzystanie przy opisie przedsięwzięć wskaźników produktu i rezultatu powiązanych z realizacją FEL.

5. Cele i kierunki działań w ramach procesu rewitalizacji

Zgodnie z ustawą zdefiniowany obszar rewitalizacji będzie rewitalizowany z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych. Szczególny nacisk będzie ukierunkowany na stopień nasilenia problemów społecznych na danym obszarze – głównie w zakresie marginalizacji i wykluczenia społecznego mieszkańców danego obszaru.

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Firlej wyznaczone zostały główne cele rewitalizacji:

- 1 Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, generowanie pozytywnych zjawisk społecznych
- 2 Wykorzystanie posiadanych atutów, zasobów i walorów w procesie rozwoju gospodarki
- 3 Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska

Cele są względem siebie komplementarne i stanowią odpowiedź na zdiagnozowane deficyty i problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji. Każdy z celów strategicznych rewitalizacji jest dopełniany przez kierunki działań.

Sfera	Cel główny	Kierunek działań	Zdiagnozowane problemy	Beneficjenci	Przewidywane efekty
-------	------------	------------------	------------------------	--------------	---------------------

Społeczna	1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, generowanie pozytywnych zjawisk społecznych	1.1. Wzmocnienie integracji i aktywizacji mieszkańców	– wysokie bezrobocie – wysoka przestępczość – niska integracja społeczna – wykluczenie społeczne osób ubogich i starszych	Wszyscy mieszkańcy obszarów rewitalizacji, a zwłaszcza: – osoby niepełnosprawne – osoby bezrobotne – dzieci i młodzież – organizacje pozarządowe	– aktywizacja i integracja społeczna – poprawa jakości życia mieszkańców – atrakcyjna oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży – włączenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych – wydarzenia kulturalne, integracyjne i edukacyjne – promocja lokalnych potencjałów
		1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację grup zagrożonych marginalizacją			
Gospodarcza	2. Wykorzystanie posiadanych atutów, zasobów i walorów w procesie rozwoju gospodarki	2.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców	– wysokie bezrobocie	– osoby bezrobotne – młodzież, absolwenci	- rozwój kompetencji i umiejętności przez absolwentów szkół - doradztwo zawodowe dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Funkcjonalno-przestrzenna, techniczna i środowiskowa	3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska	3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	– występowanie zdegradowanych budynków użyteczności publicznej – brak dostosowania budynków użyteczności publicznej dla osób o szczególnych potrzebach	wszyscy mieszkańcy miejscowości, a zwłaszcza: – osoby niepełnosprawne – osoby bezrobotne – dzieci i młodzież – organizacje pozarządowe	– uporządkowanie przestrzeni publicznych – zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców – poprawa dostępności do obiektów użyteczności publicznej – poprawa estetyki miejscowości – poprawa jakości środowiska
		3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym	– ograniczony dostęp do usług społecznych i publicznych – zdegradowane przestrzenie publiczne		

6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. wprost wskazuje, że gminny program rewitalizacji powinien obejmować opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym. W dokumencie można wydzielić podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne i pozostałe dopuszczalne (uzupełniające). Adekwatnie pierwszy typ powinien zawierać konkretny opis, tj.: nazwę, podmiot realizujący, zakres zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji oraz opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami.

W rozdziale zaprezentowano zestawienie planowanych oraz przygotowanych zgodnie z zapisami art. 15 ust.1 ustawy o rewitalizacji, podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Firlej na lata 2023- 2030. Przedstawiona lista projektów jest zgodna z wymogami art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji oraz art. 36 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa), co pozwala uznać niniejszy program rewitalizacji za strategię IIT.

Projekty identyfikowane były oddolnie w ramach otwartego naboru na przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

[Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych trwał od 9 marca 2026 r. do dnia 25 marca 2026 r.](#)

W trakcie naboru wpłynęło 7 fiszek, propozycje zgłosił Urząd Gminy Firlej, GOKSiR Firlej oraz GOPS w Firleju.

Przedsięwzięcia ujęte na liście podstawowej zawartej w GPR zostały zweryfikowane przez Urząd Gminy w Firleju, przede wszystkim pod kątem:

- formalnym, tj. położenia na obszarach rewitalizacji (lub właściwego uzasadnienia w przypadku położenia poza obszarem),
- opisu przedsięwzięcia, w tym problemów obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie, głównego celu projektu oraz zakresu realizowanych zadań,
- spójności z celami procesu rewitalizacji oraz skali ich wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców,
- osiągniętych prognozowanych rezultatów zgłaszanych projektów wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji,
- ich wykonalności z punktu widzenia prawa własności nieruchomości, na których przewidziano interwencję,
- pod kątem działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie,
- czasu realizacji (w latach obowiązywania GPR).

Założeniem naboru było zebranie projektów przyczyniających się do poprawy lub rozwiązania problemów obszaru rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno - funkcjonalnej i technicznej – zdiagnozowanych na etapie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji.

Projekty główne to projekty, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa, a obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z sytuacji kryzysowej. Ważne, by projekty uzupełniały się i były ze sobą spójne.

Wszystkie przedsięwzięcia, które zostały ujęte na liście projektów podstawowych, spełniają warunek poprawy dostępności w stosunku do osób, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Horyzont czasowy realizacji projektów wskazano na lata 2026-2030, co umożliwia ich realizację

w okresie obowiązywania GPR.

Opisy przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały opracowane w oparciu o aktualny, faktyczny stan ich przygotowania. W przypadku projektów niekompletnych na dzień składania formularza projektowego, które np. nie posiadały dokumentacji technicznej, ich opisy zostały ujęte w sposób ogólny z założeniem ich sprecyzowania na dalszym etapie.

Odpowiedzialność za deklaracje dotyczące sposobu realizacji projektów, zakładanych celów, szacowanej wartości oraz planowanych do wykorzystania źródeł finansowania jest każdorazowo przypisywana podmiotom zgłaszającym.

W zakresie wartości przedsięwzięć oraz typu ich finansowania zapisy GPR nie definiują ostatecznie rodzaju i źródła finansowania, ponieważ będą one precyzowane każdorazowo przez wnioskodawcę na etapie dokumentacji technicznej oraz analiz finansowych, wykonywanych na potrzeby aplikowania o zewnętrzne granty.

Zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawiono poniżej.

1.	Nazwa przedsięwzięcia: Modernizacja boiska sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Firlej
Sfera rewitalizacji	
Społeczna/ Funkcjonalno - przestrzenna, techniczna i środowiskowa	
Cel GPR	
1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, generowanie pozytywnych zjawisk społecznych 3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska	
Kierunek Działań GPR	
1.1. Wzmocnienie integracji i aktywizacji mieszkańców 1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację grup zagrożonych marginalizacją 3.1. Modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności 3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym	
Podmiot realizujący projekt	
Gmina Firlej	
Zakres realizowanych zadań	
Zakres planowanych w ramach zadania prac obejmuje modernizację zdegradowanego boiska: - wykonanie dokumentacji technicznej, - nawodnienie i odwodnienie boiska, - modernizacja murawy boiska, - trybuny dla publiczności, - zaplecze socjalne, - oświetlenie obiektu, - ogrodzenie boiska z bramami i furtkami, - wykonanie piłkochwyłów, - wykonanie monitoringu wizyjnego (dojścia dla pieszych, chodniki, dostępność dla os. niepełnosprawnych, miejsca parkingowe), - uzupełnienie terenu w niezbędne elementy małej architektury.	
Cele projektu	
Celem projektu będzie stworzenie miejsca przeznaczonego do integracji i aktywizacji mieszkańców gminy poprzez wzrost uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Inwestycja	

umożliwi zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych, podniesie atrakcyjność gminy jako „dobrego miejsca” do życia, a przez to wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców. Zrewitalizowany obiekt przyczyni się do aktywizacji sportowej dzieci, młodzieży i os. dorosłych, posłuży zwiększeniu ich aktywności fizycznej oraz umożliwi propagowanie sportu wśród społeczności lokalnej. Realizacja projektu przyczyni się do rozwoju funkcji społecznych poprzez stworzenie przyjaznej przestrzeni umożliwiającej podejmowanie i realizację różnych inicjatyw. Odpowiednia infrastruktura techniczna umożliwi organizację cyklicznych zajęć sportowych, treningów oraz spotkań sportowych, a tym samym przyczyni się do popularyzacji sportu i zdrowego trybu życia.

Miejsce realizacji projektu

Obszar rewitalizacji „Firlej”, ul. Spacerowa, działki nr: 1077/2, 587/2, 586/2 obręb Firlej

Okres realizacji projektu

2026-2029

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
5 000 000	750 000	-	4 250 000	-	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt.
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.
- Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem - 300 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Realizacja inwestycji ma na celu efektywne osiągnięcie korzyści społecznych i gospodarczych, zarówno w wymiarze regionalnym, jak i lokalnym. Efektem realizacji projektu będzie podniesienie jakości i dostępności terenów służącym celom społecznym w Gminie Firlej. Przedsięwzięcie wspiera cel 3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska poprzez poprawę jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej – powstanie wielofunkcyjnej, ogólnodostępnej strefy aktywności z czytelnym układem, miejscami wypoczynku i infrastrukturą towarzyszącą, co zwiększy realne korzystanie z przestrzeni i ożywi życie społeczne w centrum. Wartość dodana projektu przejawia się w trwałej zmianie sposobu korzystania z centrum miejscowości: przestrzeń stanie się miejscem regularnych spotkań, rekreacji na świeżym powietrzu i działań animacyjnych. Zastosowanie zielonej infrastruktury podniesie odporność terenu na okresowe niedobory wody i fale upałów, przy jednoczesnym ograniczeniu kosztów eksploatacji. Montaż urządzeń inkluzyjnych i dostępnej małej architektury zwiększy dostęp do usług rekreacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami, wzmacniając spójność społeczną. Efekty będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu wskazanych powyżej.

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P1 Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów
- ✓ P2 Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji
- ✓ P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
- ✓ P6 Degradacja infrastruktury publicznej
- ✓ P7 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych.

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego (m.in. tablica regulaminu z piktogramami i kodem QR, obniżone krawężniki, nawierzchnie umożliwiające poruszanie się osób na wózkach inwalidzkich oraz o kulach). Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

2. Nazwa przedsięwzięcia: **Przebudowa budynku byłego przedszkola w Firleju**

Sfera rewitalizacji

Społeczna/ Funkcjonalno - przestrzenna, techniczna i środowiskowa

Cel GPR

3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska

Kierunek Działań GPR

3.1. Modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności

Podmiot realizujący projekt

Gmina Firlej

Zakres realizowanych zadań

Zakres rzeczowy projektu obejmuje przebudowę oraz rozbudowę budynku byłego przedszkola w Firleju, celem nadania nowych funkcji społecznych i gospodarczych (m.in. wprowadzenie do oferty usług społecznych, opiekuńczych, edukacji zdrowotnej i prozdrowotnej).

W ramach projektu zostaną zrealizowane prace budowlane dotyczące przebudowy i zmiany sposobu użytkowania pomieszczeń przedszkola na pomieszczenia przeznaczone na cele usług opiekuńczych i społecznych oraz dostosowanie budynku do wymogów ochrony przeciwpożarowej.

Przestrzeń wewnętrzna zostanie dostosowana do nowej funkcji. Obejmie to między innymi przebudowę układu pomieszczeń, wymianę posadzek i sufitów, wykonanie iniekcji ścian fundamentowych, wykonanie sufitów podwieszanych. Zaprojektowane zostaną również instalacje wewnętrzne – wodociągowa, kanalizacji sanitarnej, grzewcza, wentylacji, elektryczna, telekomunikacyjna w nawiązaniu do istniejących instalacji.

Placówka przystosowana będzie do potrzeb oraz możliwości osób niepełnosprawnych, pozbawiona będzie barier funkcjonalnych i zapewni mieszkańcom dostęp do usług społecznych w pełnym zakresie.

Cele projektu

Celem projektu będzie zwiększenie dostępności do zintegrowanych usług społecznych i opiekuńczych dostosowanych do potrzeb mieszkańców.

Miejsce realizacji projektu

Obszar rewitalizacji „Firlej”, ul. Rynek 1A, działki nr 2019,2024 i 1948 obręb Firlej

Okres realizacji projektu

2026-2029

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
2 500 000	375 000	-	2 125 000	-	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt.
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.
- Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury - 500 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Realizacja inwestycji ma na celu efektywne osiągnięcie korzyści społecznych i gospodarczych, zarówno w wymiarze regionalnym, jak i lokalnym. Przedsięwzięcie wspiera cel 3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska. Realizacja projektu zapewni mieszkańcom łatwy, lokalny dostęp do nowoczesnej, ogólnodostępnej przestrzeni usług publicznych, co bezpośrednio poprawi jakość i funkcjonalność centralnej przestrzeni publicznej gminy. Przebudowa i rozbudowa budynku byłego przedszkola, połączona z usunięciem barier oraz pełnym dostosowaniem do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, przełoży się na wzrost realnego korzystania z usług społecznych i aktywizację, integrując funkcje społeczne, opiekuńcze i edukacyjne w jednym, dobrze zlokalizowanym miejscu. Modernizacja poprawi też komfort mikroklimatyczny użytkowników. Efekty będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu wskazanych powyżej.

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P1 Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów
- ✓ P6 Degradacja infrastruktury publicznej
- ✓ P7 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych.

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego (m.in. przedsionek z automatycznymi drzwiami, likwidacja progów, dostosowanie okładzin podłogowych). Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

3. Nazwa przedsięwzięcia: Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Firlej

Sfera rewitalizacji

Społeczna/ Funkcjonalno -przestrzenna, techniczna i środowiskowa oraz gospodarcza

Cel GPR

3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska

Kierunek Działań GPR

3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności

3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym

Podmiot realizujący projekt

Gmina Firlej

Zakres realizowanych zadań

W ramach przedsięwzięcia zaplanowano przeprowadzenie kompleksowych prac rewitalizacyjnych istniejącego budynku świetlicy wiejskiej w Firleju oraz utworzenie w nim Izby Pamięci poświęconej 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej oraz rewitalizację parku, która

obejmie:

- budowę ścieżek spacerowych, dróg dla pieszych,
- wykonanie prac pielęgnacyjnych zieleni, nasadzeń,
- renowację pomnika Józefa Piłsudskiego i krzyża,
- oświetlenie parku, monitoring,
- montaż elementów małej architektury
- budowę miejsc parkingowych.

Planowane przedsięwzięcie obejmować będzie także zakup wyposażenia niezbędnego do realizacji funkcji, jakie obiekt (budynek świetlicy wiejskiej) będzie pełnił po przeprowadzonej rewitalizacji.

Cele projektu

Celem przedsięwzięcia jest podniesienie funkcjonalności oraz dostępności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji w Firleju. Cele szczegółowe:

- poprawa estetyki przestrzeni publicznej;
- poprawa warunków i jakości życia mieszkańców oraz wizerunku miejscowości;
- wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;
- przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym;
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej.
- zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym.

Miejsce realizacji projektu

Obszar rewitalizacji „Firlej”, ul. Rynek 12,13, działki nr 1947, 1948, 2009 obręb Firlej

Okres realizacji projektu

2026-2029

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
4 000 000	600 000	-	3 400 000	-	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt.
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach -1 szt.
- Liczba zrewitalizowanych otwartych przestrzeni – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - 350 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Projekt rozwiąże problem zdegradowanego budynku i infrastruktury wraz z otoczeniem niespełniającej aktualnych warunków technicznych i nie odpowiadającej potrzebom funkcjonalno-użytkowym poprzez brak dostosowania istniejącej infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami nie zapewniającej integracji oraz dostępu i wysokiej jakości usług publicznych. Przedsięwzięcie powiązane z celem 3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska poprzez przywrócenie szkole należnego standardu technicznego, podniesie bezpieczeństwa i dostępności, a także stworzenie nowoczesnych warunków do nauki, zajęć pozalekcyjnych i działań wspólnotowych. Oszczędności eksploatacyjne wynikające z poprawy efektywności energetycznej zwiększą stabilność finansową

utrzymania obiektu. W konsekwencji przedsięwzięcie w sposób mierzalny realizuje cel rewitalizacji, łącząc poprawę jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej z rozwojem infrastruktury społecznej oraz korzyściami środowiskowymi. Efekty będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu wskazanych powyżej.

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P1 Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów
- ✓ P6 Degradacja infrastruktury publicznej
- ✓ P7 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych.

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego (m.in. likwidacja progów, dostosowanie okładzin podłogowych, stosowanie oznaczeń dla osób niedowidzących). Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

4. Nazwa przedsięwzięcia: Rewitalizacja Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Firleju

Sfera rewitalizacji

Społeczna/ Funkcjonalno -przestrzenna, techniczna i środowiskowa oraz gospodarcza

Cel GPR

3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska

Kierunek Działań GPR

3.1. Modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności

3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym

Podmiot realizujący projekt

Gmina Firlej

Zakres realizowanych zadań

Zakres prac w ramach projektu obejmował będzie:

1. Wykonanie dokumentacji technicznej.
1. Modernizacja instalacji c.o.
2. Ocieplenie stropodachu.
3. Ocieplenie ścian zewnętrznych.
5. Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej.
6. Wykonanie instalacji PV, modernizacja/wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej.
7. Wymiana instalacji elektrycznej w starej części budynku szkolnego oraz istniejących opraw oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne typu LED.
8. Zagospodarowanie terenu.

Cele projektu

Celem przedsięwzięcia jest przywrócenie obiektowi utraconych funkcji użytkowych, ze względu na obecny stan techniczny, nie spełniający wymogów stawianych przez obowiązujące przepisy prawa. W ramach projektu przeprowadzona będzie kompleksowa renowacja (głęboka termomodernizacja, remont przestrzeni wewnątrz i na zewnątrz budynku).

Miejsce realizacji projektu

Obszar rewitalizacji „Firlej”, ul. Partyzancka 23, 21-136 Firlej, działka nr 2274, obręb Firlej

Okres realizacji projektu

2026 - 2029

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
10 000 000	1 500 000	-	8 500 000	-	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1 szt.
- Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu

Liczba ludności zamieszkująca obszar rewitalizacji – 1150 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Realizacja inwestycji ma na celu efektywne osiągnięcie korzyści społecznych i gospodarczych, zarówno w wymiarze regionalnym, jak i lokalnym. Efektem realizacji projektu będzie podniesienie jakości i dostępności obiektów przeznaczonych na cele społeczne. Przedsięwzięcie powiązane z celem 3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska. Przedsięwzięcie przywraca do pełnowartościowego użytkowania obiekt publiczny, rozszerzając jego funkcje na obszary społeczne i gospodarcze. Rewitalizacja nada zdegradowanemu obiektowi trwałe funkcje społeczne, tworząc dostępne, wielofunkcyjne miejsca. Połączenie podniesienia standardu technicznego z poprawą efektywności energetycznej i ładu przestrzennego zapewni wysoką jakość usług publicznych przy niższych kosztach eksploatacyjnych. W efekcie przedsięwzięcie w sposób mierzalny realizuje cel rewitalizacji, łącząc poprawę jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej z rozwojem infrastruktury oraz korzyściami środowiskowymi w skali lokalnej. Efekty będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu wskazanych

powyżej.

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P3 Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)
- ✓ P7 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych. Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego (m.in. likwidacja progów, dostosowanie okładzin podłogowych, stosowanie oznaczeń dla osób niedowidzących). Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

5. Nazwa przedsięwzięcia: **Wsparcie seniorów z terenu Firleja**

Sfera rewitalizacji

Społeczna

Cel GPR

1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, generowanie pozytywnych zjawisk społecznych

Kierunek Działań GPR

1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację grup zagrożonych marginalizacją

Podmiot realizujący projekt

Gmina Firlej we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Ośrodkiem Zdrowia

Zakres realizowanych zadań

Projekt zakłada aktywizację seniorów oraz dorosłych osób z niepełnosprawnościami, szkolenia np. z opieki nad dzieckiem, gotowania, zarządzania domem, sprzątnięcia oraz przeprowadzenie kampanii Świadomy Senior, której tematem będą zagadnienia związane, m.in. z zagrożeniami:

czyhającymi w Internecie, podczas użytkowania kart płatniczych, komputerów, telefonów czy bankomatów. Projekt obejmował będzie m.in.: usługi opiekuńcze dziennego pobytu, warsztaty integracyjne o różnym charakterze, integracyjnej zabawy taneczne i imprezy plenerowe, zabiegi fizykoterapeutyczne i inne. Planowane oferowane formy wsparcia obejmowały będą m.in. usługi: socjalne, w tym posiłek, serwis kawowy, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie, terapie zajęciowe, zabiegi fizykoterapeutyczne.

Cele projektu

Celem projektu będzie zwiększenie dostępności zintegrowanych usług społecznych dostosowanych do specyficznych potrzeb seniorów wykluczonych bądź zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osób starszych przebywających samotnie w swoich domach, chorych i niesamodzielnich. Projekt przewidywał będzie kompleksowe wsparcie kierowane do ww. osób poprzez utworzenie Centrum Seniora i zapewnienie dostępności do wysokiej jakości usług społecznych, odpowiadających na ich specyficzne potrzeby.

Miejsce realizacji projektu

Obszar rewitalizacji „Firlej”, ul. Rynek 1A, działki nr 2019,2024 i 1948 obręb Firlej

Okres realizacji projektu

2028-2029

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
300 000	45 000	-	-	255 000	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem – 30 osób
- Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi – 30 osób
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 5 osób

Wskaźniki rezultatu

- Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej – 1 szt.
- Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług - 1 szt.

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Efektom realizacji przedsięwzięcia będzie lepsza dostępność do zintegrowanych usług społecznych dostosowanych do specyficznych potrzeb seniorów wykluczonych bądź zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osób starszych przebywających samotnie w swoich domach, chorych i niesamodzielnich. W wyniku realizacji projektu nastąpi zmniejszenie skali wykluczenia społecznego oraz poprawa jakości życia seniorów, spadek liczby osób starszych pozostających bez wsparcia/udziału w życiu społecznym, zwiększenie liczby kontaktów społecznych i aktywności seniorów (udział w zajęciach, warsztatach, spotkaniach).

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P1 Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów
- ✓ P3 Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)
- ✓ P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych.

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego. Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

6. Nazwa przedsięwzięcia: **Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Firlej**

Sfera rewitalizacji

Społeczna

Cel GPR

1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, generowanie pozytywnych zjawisk społecznych
2. Wykorzystanie posiadanych atutów, zasobów i walorów w procesie rozwoju gospodarki

Kierunek Działań GPR

- 1.1. Wzmocnienie integracji i aktywizacji mieszkańców
- 2.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców

Podmiot realizujący projekt

Gmina Firlej we współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, przedsiębiorcami

Zakres realizowanych zadań

Projekt zakłada się organizację w obszarze centrum wsi Firlej, który zostanie poddany rewitalizacji imprez kulturalno-artystycznych, połączonych z promocją i kształtowaniem postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców. W trakcie wydarzeń zorganizowane zostaną punkty informujące o możliwości pozyskania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Działania będą realizowane w celu wzmocnienia więzi społecznych, aktywności lokalnej społeczności, ukształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego. Organizacja przez lokalny samorząd uzupełniających działań np. wystawa prac plastycznych dzieci i młodzieży; pokazy rękodzieła regionalnego w wykonaniu seniorów; konkursy potraw

regionalnych; turnieje rywalizacji rodzin, grup sąsiedzkich i ulic; wspólne śniadania na trawie, festyny sąsiedzkie itp.

Cele projektu

Projekt jest odpowiedzią na zidentyfikowany problem związany z niedostatecznym zaangażowaniem mieszkańców w aktywność społeczną i kulturalną oraz częściowym brakiem identyfikacji z miejscem zamieszkania. Zidentyfikowane potrzeby: niedostateczna liczba działań integrujących społeczność obszaru rewitalizacji, niedostateczny poziom dostępu do oferty kulturalnej, niska aktywność społeczna, ograniczona oferta działań skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji a dotyczących spędzania wolnego czasu.

Miejsce realizacji projektu

Obszar rewitalizacji „Firlej”, ul. Rynek 12,13, działki nr 1947, 1948, 2009, 1077/2, 587/2, 586/2 obręb Firlej

Okres realizacji projektu

2028-2029

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
90 000	30 000	-	-	-	30 000	30 000

Wskaźniki produktu

- Liczba wspartych wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 4 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających wydarzenia integracyjne i aktywizujące społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 300 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Efektom realizacji projektu będzie wzrost aktywności lokalnej społeczności, mierzony liczbą osób regularnie uczestniczących w imprezach i działaniach (w tym udział mieszkańców z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, dzieci, seniorów, młodzieży), wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej i wzrost integracji międzypokoleniowej – odbudowa sieci sąsiedzkich, większe zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne, odnowienie tradycji wspólnotowych.

- ✓ Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt
- ✓ P2 Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji
- ✓ P3 Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)
- ✓ P4 Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości
- ✓ P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów

przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych.

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego. Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

7.	Nazwa przedsięwzięcia: Aktywizacja zawodowa mieszkańców Firleja
	Sfera rewitalizacji
	Gospodarcza
	Cel GPR
	2. Wykorzystanie posiadanych atutów, zasobów i walorów w procesie rozwoju gospodarki
	Kierunek Działań GPR
	2.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców
	Podmiot realizujący projekt
	Gmina Firlej we współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami
	Zakres realizowanych zadań
	Realizacja przedsięwzięć służących podnoszeniu kompetencji społecznych i zawodowych i nabywaniu nowych umiejętności społecznych przez mieszkańców obszarów rewitalizowanych (zwłaszcza bezrobotni i młodzież), a w konsekwencji rozwijających poziom przedsiębiorczości
	Cele projektu
	Celem projektu jest kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców związanych z bezrobociem i ich aktywizacja oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców (zwłaszcza wśród osób młodych wchodzących na rynek pracy).
	Miejsce realizacji projektu
	Obszar rewitalizacji „Firlej”, ul. Rynek 12,13, działki 1947, 1948, 2009 obręb Firlej
	Okres realizacji projektu
	2028-2029
	Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet JST	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
60 000	20 000	-	-	-	-	40 000
Wskaźniki produktu						
– Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi – 40 osób – Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów z zakresu wspierania przedsiębiorczości – 4 szt.						
Wskaźniki rezultatu						
– Liczba nowych przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 2 szt. – Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu – 30 osób						
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji						
Realizacja projektu ma na celu efektywne osiągnięcie korzyści społecznych i gospodarczych, zarówno w wymiarze regionalnym, jak i lokalnym. Efektem realizacji projektu będzie wzrost liczby osób aktywnych zawodowo i podejmujących zatrudnienie, a także spadek bezrobocia wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zwiększenie kompetencji zawodowych i przedsiębiorczych przyczyni się do podjęcia zatrudnienia lub rozpoczęcia własnej działalności. Przedsięwzięcie powiązane z celem 2. Wykorzystanie posiadanych atutów, zasobów i walorów w procesie rozwoju gospodarki. Efektem będzie wzrost liczby osób aktywnych zawodowo i podejmujących pracę, spadek bezrobocia wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz powstanie nowych mikroprzedsiębiorstw, co dywersyfikuje strukturę gospodarczą gminy. Projekt zwiększa produktywność i dochody gospodarstw domowych, wzmacnia lokalny popyt oraz stabilność rynku pracy, wprost realizując cel 2: wykorzystanie posiadanych atutów i zasobów w rozwoju gospodarki. Efekty będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu wskazanych powyżej.						
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt						
✓ P4 Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości						
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami						
Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego. Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie						

osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

Wszystkie inwestycje zawarte w przedmiotowym GPR będą wykazywały zgodność z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej zgodnie z Ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 869 z późn. zm.).

6.2. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Wyżej wymienione projekty główne uzupełnione zostaną poprzez realizację projektów komplementarnych. Planowana jest realizacja projektów:

- Inwentaryzacja placów i innych otwartych przestrzeni publicznych ulegających degradacji, ich uporządkowanie i odnowienie, nadanie im nowych funkcji (organizacja zieleni, mała architektura);
- Współpraca Gminy i gminnych jednostek z organizacjami pozarządowymi na rzecz zachowania, dokumentowania, upowszechniania i promowania miejscowego dziedzictwa,
- Zacieśnienie współpracy pomiędzy samorządem, przedsiębiorcami i organizacjami wspierania biznesu poprzez utworzenie forum współpracy na rzecz wypracowania rozwiązań sprzyjających m.in. powstaniu nowych miejsc pracy

GPR przewiduje także realizację, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą wypełniały następujące cele:

- wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją;
- poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych;
- pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne;
- zachęcenie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego;
- zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich;
- wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym;
- wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe);
- wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

Do pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zalicza się te inicjatywy, które wpisują się w cele rewitalizacji, ale na etapie uchwalania GPR nie posiadają pełnego montażu finansowego, precyzyjnie określonego realizatora lub są mniejszymi projektami oddolnymi. Obejmują one w szczególności: inwestycje w sferze infrastruktury technicznej (np. renowacje prywatnych nieruchomości mieszkaniowych prowadzonych przez wspólnoty i osoby fizyczne), miękkie działania lokalnych NGO (warsztaty, pikniki, małe granty edukacyjne) oraz działania z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury na mniejszych działkach komunalnych i prywatnych. Projekty te stanowią naturalne uzupełnienie listy podstawowej i będą podlegać systematycznemu wprowadzaniu do programu na etapie jego aktualizacji.

Do dopuszczalnych projektów o charakterze uzupełniającym (które na etapie przyjmowania programu nie posiadają w pełni zdefiniowanych realizatorów i montażu finansowego, ale wpisują się w cele GPR) zalicza się:

- Działania infrastrukturalne (np. mała retencja wody, nasadzenia zieleni w przestrzeniach publicznych i półpublicznych, drobne remonty elewacji budynków mieszkalnych realizowane przez podmioty prywatne lub wspólnoty).
- Działania społeczne realizowane w formie małych grantów przez NGO (np. lokalne warsztaty międzypokoleniowe, programy edukacyjne dla młodzieży, festyny osiedlowe).

7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz podmiotami i ich działaniami realizowanymi na obszarze rewitalizacji

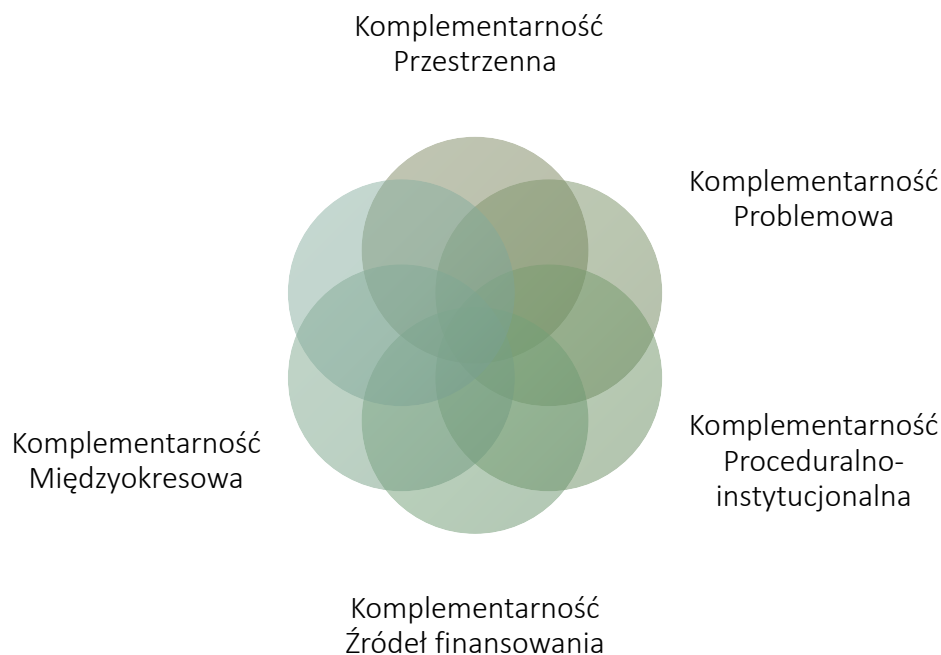
W zasadach regulujących procesy rewitalizacji podkreśla się konieczność integracji realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zapewnienia ich kompleksowości. Przepisy nakazują, aby zadania były spójne i nie powodowały "rozgraniczenia" rewitalizacji na osobne sfery społeczne, gospodarcze, itd., ale aby one wzajemnie się uzupełniały.

Opis mechanizmów służących integrowaniu działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zaprezentowany w tym rozdziale, wpisuje w wymogi ustawy o rewitalizacji (art. 15 ust. 1 pkt 6), a także uwzględnia zalecenia ujęte w „Zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027” opracowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Zawarte w tych dokumentach zalecenia tworzą ramy umożliwiające zaplanowanie i przeprowadzenie skutecznego procesu rewitalizacji, który stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji i jest spójny zarówno z wizją, jak i celami oraz podporządkowanymi im kierunkami działań.

Zastosowanie w GPR zasad z wyżej wymienionych dokumentów pozwoliło na zaplanowanie procesu o zintegrowanym charakterze, dzięki czemu można też było przygotować kompleksową interwencję, która będzie oddziaływać na zidentyfikowane problemy, będzie skoncentrowana terytorialnie i oparta na powiązanych ze sobą przedsięwzięciach, wpisujących się w uzupełniające się cele.

Takie zintegrowane, całościowe podejście powinno przełożyć się na synergię działań, a także zapobiegać przenoszeniu się zjawisk kryzysowych do innych części gminy Firlej.

Komplementarność stanowi istotny element budowy GPR. Wskazuje na wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Powiązania rozpatrywane są w 5 głównych kontekstach:

7.1. Komplementarność przestrzenna

Projekty realizowane w ramach rewitalizacji muszą oddziaływać na obszar rewitalizacji, nawet jeśli w wyjątkowych przypadkach realizowane są poza nim. Nie można doprowadzić do sytuacji, w której nastąpi rozprzestrzenienie się jakiegoś problemu poza obszar rewitalizacji.

W Programie Rewitalizacji zaproponowano szereg przedsięwzięć oraz projektów rewitalizacyjnych, które realizowane będą na wyznaczonych w efekcie pogłębionej diagnozy obszarach rewitalizacji. W żadnym wypadku działania nie będą prowadzone poza obszarem rewitalizacji.

Realizację projektów miękkich zaplanowano w budynkach i przestrzeniach publicznych zlokalizowanych w miejscowościach objętych rewitalizacją.

Przestrzeń traktowana jest jako całość, w której efekty działań rewitalizacyjnych będą oddziaływać nie punktowo, ale poprzez efekt synergii na całe otoczenie. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne skoncentrowane są na obszarze rewitalizacji, przez co charakteryzują się komplementarnością przestrzenną. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i na tej podstawie określenie obszaru rewitalizacji oparte zostało o analizę wskaźnikową oraz konsultacje społeczne. Dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozytywne skutki ich oddziaływania widoczne będą na całym obszarze rewitalizacji, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli nie tylko mieszkańcy obszaru, ale także całej gminy. Wszystkie działania będą prowadzone w taki sposób, aby niwelować zjawiska kryzysowe i przeciwdziałać rozlewaniu się ich na inne części gminy czy też przeciwdziałać niepożądanym efektom takim jak segregacja społeczna czy wykluczenie.

7.2. Komplementarność problemowa

Realizowane w ramach procesów rewitalizacyjnych projekty powinny się przenikać i wzajemnie uzupełniać. Komplementarność ta wymaga koordynacji na wyższym poziomie, przy uwzględnieniu strategicznych decyzji wynikających często z innych dokumentów, a odnoszących się również do obszaru rewitalizacji.

W ramach GPR zaplanowano przedsięwzięcia mające na celu przeciwdziałać występowaniu zdiagnozowanych sytuacji kryzysowych na obszarze rewitalizacji. Na liście przedsięwzięć zadbano o to, aby przedsięwzięcia infrastrukturalne stanowiły wsparcie i uzupełnienie do przedsięwzięć mających rozwiązywać problemy społeczne. Zadania o charakterze inwestycyjnym uzupełniają działania

o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców). Wskazane w programie zadania zostały zaprojektowane zgodnie z zasadą integrowania działań realizowanych w ramach EFRR oraz EFS +.

Działania inwestycyjne skupiają się na umożliwieniu realizacji przedsięwzięć miękkich - społecznych, jednocześnie porządkując przestrzeń publiczną, zwiększają ład przestrzenny i docelowo poprawiają jakość życia mieszkańców. Zasada komplementarności problemowej wyraża się także w tym, że poszczególne przedsięwzięcia wpisują się w kierunki działań przewidziane do rewitalizacji, a co za tym idzie również w cele główne rewitalizacji. Dopełnianie się przedsięwzięć rewitalizacyjnych jak również powiązanie ich z celami rewitalizacji zapobiega zjawisku fragmentaryzacji, zapewniając kompleksowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Planuje się, aby wskazane w diagnozie deficyty obszaru zostały zniwelowane poprzez realizowane projekty społeczne (dla których realizacji niezbędna jest realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych) – projekty edukacyjne dla dzieci i młodzieży wyposażą uczestników zajęć w dodatkowe kompetencje ułatwiające dalszą naukę i funkcjonowanie na rynku pracy.

Projekty zintegrowane wraz z uzasadnieniem:

Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
6. Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Firlej 7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców Firleja	1. Modernizacja boiska sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Firlej 3. Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Firlej 4. Rewitalizacja Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Firleju
Uzasadnienie zintegrowania	
Działania w ramach projektu będą realizowane na zrewitalizowanej infrastrukturze w celu wzmocnienia aktywności lokalnej społeczności, ukształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego. Rezultatem podjętych działań będzie zintegrowanie mieszkańców i zachęcenie ich do podejmowania inicjatyw na rzecz poprawy jakości życia na obszarach rewitalizacji. W obszarze, który zostanie poddany rewitalizacji zakłada się organizację imprez kulturalno-artystycznych oraz realizację projektów aktywizacji zawodowej. Działania te będą realizowane w celu wzmocnienia aktywności lokalnej społeczności, ukształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego. Organizacja przez lokalny samorząd uzupełniających działań np. wystawa prac plastycznych dzieci i młodzieży; pokazy rękodzieła regionalnego w wykonaniu seniorów; konkursy potraw regionalnych; turnieje rywalizacji rodzin, grup sąsiedzkich i ulic; wspólne śniadania na trawie, festyny sąsiedzkie itp.	
5. Wsparcie seniorów z terenu Firleja	2. Przebudowa budynku byłego przedszkola w Firleju
Uzasadnienie zintegrowania	
Działania w ramach projektu będą realizowane na zrewitalizowanej infrastrukturze. W obszarze, który zostanie poddany rewitalizacji zakłada się realizację działań aktywizujących seniorów oraz dorosłych osób z niepełnosprawnościami, realizację szkoleń np. z opieki nad dzieckiem, gotowania, zarządzania domem, sprzątnięcia oraz przeprowadzenie kampanii Świadomy Senior, której tematem będą zagadnienia związane, m.in. z zagrożeniami: cyberhagami w Internecie, podczas użytkowania kart płatniczych, komputerów, telefonów czy bankomatów. Projekt będzie obejmował m.in.: usługi opiekuńcze dziennego pobytu, warsztaty integracyjne o różnym charakterze, integracyjnej zabawy tanecznej i imprezy plenerowej, zabiegi fizykoterapeutyczne i inne. Planowane oferowane formy wsparcia obejmowałyby m.in. usługi: socjalne, w tym posiłek, serwis kawowy, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie, terapie zajęciowe, zabiegi fizykoterapeutyczne.	

7.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Wdrażanie i zarządzanie Programem będzie należało do koordynatora rewitalizacji. Natomiast za przygotowanie i realizację poszczególnych przedsięwzięć odpowiadać będzie gmina Firlej przy ewentualnym wsparciu podmiotów zewnętrznych.

Powołany zostanie także Komitet Rewitalizacji, który zgodnie z Ustawą stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta.

Przedsięwzięcia zostały określone w ramach procesu partycypacji i dialogu społecznego. Realizatorów odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć wskazano w podrozdziale dotyczącym przedsięwzięć rewitalizacyjnych. System zarządzania został szczegółowo opisany w części zarządczej Programu.

W celu skutecznej realizacji założeń GPR przewiduje się także współpracę z podmiotami podległymi samorządowi lokalnemu oraz instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego. Instytucje te odpowiedzialne będą nie tylko za konsultowanie, opiniowanie projektów i działań rewitalizacyjnych w ramach prac Komitetu Rewitalizacji, ale także będą uczestniczyły w realizacji poszczególnych przedsięwzięć na zasadach zlecania zadań publicznych wg procedury przewidzianej w ustawie działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawie – Prawo zamówień publicznych. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Realizacja GPR będzie systematycznie monitorowana. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących.

Nie wyklucza się – na etapie realizacji konkretnych projektów – włączenia jako ich wykonawców także organizacji pozarządowych czy lokalnych liderów. Zwłaszcza prawdopodobne jest to na terenach wiejskich, gdzie mieszkańcy w dużej mierze sami organizują życie społeczne i kulturalne. Lokalne stowarzyszenia zajmujące się pielęgnowaniem tradycji przede wszystkim realizować mogą działania z tej sfery. Niewątpliwie jednak to gmina i jednostki publiczne będą liderami realizowanych projektów i przedsięwzięć, koordynując wszystkie związane z nimi działania.

Rewitalizacja w Gminie Firlej zakłada powiązanie infrastruktury z działaniami społecznymi (tzw. zasada cross-financingu i integracji EFRR z EFS+). Oznacza to, że zmodernizowane obiekty (np. budynek byłego przedszkola) staną się fizyczną bazą do prowadzenia projektów miękkich zdefiniowanych w GPR (np. Aktywizacja zawodowa, Wsparcie seniorów). Bez infrastruktury nie byłoby miejsca na usługi społeczne, a bez projektów społecznych nowa infrastruktura pozostałaby „pustymi murami” nieodpowiadającymi na problem bezrobocia czy starzenia się społeczeństwa zdiagnozowany na obszarze rewitalizacji.

7.4. Komplementarność międzyokresowa

Odnosi się do spójności przedsięwzięć wdrażanych w poprzednim programowaniu, a tych projektowanych obecnie.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030 stanowi kontynuację polityki rozwojowej i inwestycyjnej gminy. Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach GPR są kontynuacją i niezbędnym uzupełnieniem działań prowadzonych w poprzednich latach. Podobnie jak realizowane do tej pory, nowe przedsięwzięcia założone do realizacji w GPR na lata 2025-2030 nastawione są na rozwiązywanie zdiagnozowanych w mieście problemów społecznych oraz poprawy jakości życia i funkcjonowania mieszkańców obszaru rewitalizacji. W tabeli przedstawiono zrealizowane projekty w latach 2013-2022, których ideową kontynuację stanowią projekty zaproponowane w GPR.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Wartość i źródło finansowania	Perspektywa	Opis zrealizowanego zakresu
-----	-----------------------	-------------------------------	-------------	-----------------------------

1.	Budowa oczyszczalni ścieków dla aglomeracji Firlej	dofinansowanie z UE - EFRR 4 558 141,76 zł	2014-2020	przedsięwzięcie polega na budowie nowych obiektów technologicznych, przebudowie istniejącej infrastruktury oraz rozbiórce obiektów technologicznych i towarzyszących oczyszczalni ścieków dla aglomeracji Firlej w miejscowości Serock, gm. Firlej.
2.	Budowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Czerwonka Gozdów	dofinansowanie z UE - EFRR 800 958,05 zł	2014-2020	zakres projektu obejmuje budowę stacji uzdatniania wody w miejscowości Czerwonka Gozdów gm. Firlej. Powstała infr. zapewni potrzeby wodociągu gminnego zaopatrującego nieruchomości w wodę na cele bytowo-gospodarcze i przeciwpożarowe.
3.	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Firlej	dofinansowanie z UE - EFRR 4 207 201,93 zł	2014-2020	celem głównym projektu jest upowszechnienie technologii wytwarzania czystej energii wśród mieszkańców poprzez powszechny montaż OZE na terenie gm. Firlej. Realizacja projektu posłuży również dywersyfikacji źródeł pozyskiwania energii cieplnej, a tym samym poprawie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców gminy.
4.	Szkoła kompetencji kluczowych	dofinansowanie z UE - EFS 667 766,90 zł	2014-2020	wyższa jakość oferty edukacyjnej w 1 szkole podstawowej z oddziałami gimnazjum w Gminie Firlej oraz lepszy dostęp do kształcenia dla uczniów tej szkoły do 2019 r., dzięki doposażeniu szkoły, poprawie kwalifikacji i kompetencji 23 nauczycieli, wdrożeniu zajęć przyczyniających się do rozwoju kompetencji kluczowych i kształtowaniu postaw przydatnych na rynku pracy dla 118 uczennic i 116 uczniów.
5.	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Firlej	dofinansowanie z UE - EFRR 574 293,65 zł	2014-2020	celem głównym projektu jest Poprawa jakości środowiska naturalnego na terenie gminy Firlej poprzez termomodernizację budynku użyteczności publicznej. Realizacja projektu posłuży zmniejszeniu zapotrzebowania na energię cieplną i elektryczną.
6.	Budowa i modernizacja infrastruktury szkolnej i sportowej w Gminie Firlej	dofinansowanie z UE - EFRR 13 441 896,91 zł	2007-2013	budowa i modernizacja infrastruktury szkolnej i sportowej w Gminie Firlej
7.	Jezioro Firlej ośrodkiem rekreacyjno-edukacyjnym – etap I	dofinansowanie z UE - EFRR 3 353 599,73 zł	2007-2013	Zagospodarowanie jeziora Firlej

7.5. Komplementarność źródeł finansowania

Oznacza łączenie różnych rodzajów środków do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zapewnienie komplementarności problemowej w ramach rewitalizacji w Gminie Firlej związane jest komplementarnością źródeł finansowania. Wśród przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono różną strukturę finansowania.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne finansowane będą ze środków publicznych (wkład własny Gminy), środków prywatnych środki właścicieli nieruchomości, oraz w ramach możliwego wsparcia z regionalnych, krajowych oraz unijnych programów. Zasadniczo planuje się, aby głównym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych były środki UE w ramach Funduszy Europejskich dla

Lubelskiego, w szczególności przeznaczone na „wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich”.

W przypadku nieuzyskania dofinansowania ze środków UE Gmina poprowadzi rewitalizację w trybie planu awaryjnego opartego na: (1) etapowaniu i priorytetyzacji zakresów o najwyższym wpływie społecznym (minimum funkcjonalne: dostępność, bezpieczeństwo, efektywność energetyczna), (2) montażu finansowym z wykorzystaniem środków własnych, programów krajowych i preferencyjnych pożyczek na EE/OZE, (3) zamianie źródła finansowania bez zmiany celów rzeczowych i wskaźników, (4) skalowaniu działań społecznych poprzez partnerstwa z OPS/CKiB/NGO i małe granty, (5) aktualizacji harmonogramu i osiągnięciu wskaźników etapowo.

Poza wskazanym źródłem przewiduje się także możliwość współfinansowania projektów ze źródeł sektorowych (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Fundusz Sprawiedliwości itp.) Taki montaż finansowy uwzględniający różne metody pozyskiwania środków finansowych, wskazuje wprost na komplementarność przyjętych rozwiązań.

Komplementarność źródeł finansowania obejmie również synergię pomiędzy projektami społecznymi (finansowanymi w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz infrastrukturalnymi (finansowanymi w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). Przewiduje się, że podczas wdrażania programu, dzięki prowadzeniu akcji informacyjnej, do realizacji projektów zachęcona zostanie większa liczba realizatorów, np. organizacje pozarządowe, a w związku z tym, rozszerzony zostanie wachlarz wykorzystanych źródeł finansowania.

Tabela 40 Źródła finansowania GPR

Źródło finansowania	Opis źródła finansowania
Środki własne gminy	Dochody gminy – dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa.
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	Podstawą opracowania FEoL jest Umowa Partnerstwa. Umowa ta określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, w tym także środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Pieniądze na programy regionalne w nowej perspektywie finansowej podzielono według algorytmu opartego na obiektywnych kryteriach. Brano pod uwagę między innymi liczbę ludności, wartość PKB na mieszkańca, ubytek ludności, nakłady na B+R na mieszkańca, emisję zanieczyszczeń pyłowych przez zakłady szczególnie uciążliwe, wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej (kolejowy/pasażerski), stopę bezrobocia osób w wieku 50+ (według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności) oraz funkcjonowanie organizacji według głównej dziedziny działalności (rozwój lokalny. Zapisy FEoL wynikają ponadto z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Rozwoju Województw. Wsparciem obligatoryjnym objęte zostaną Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją.
Krajowe Programy Operacyjne	Krajowe Programy Operacyjne uwzględniają cele polityki regionalnej i są ukierunkowane na: a) innowacje, inteligentny wzrost - wsparcie wszystkich etapów tworzenia innowacji; b) rynek pracy i adaptacyjność, włączenie społeczne i walkę z ubóstwem, edukację; c) dobre rządzenie; d) poprawę jakości powietrza, niską energochłonność, czystą energię, ograniczenie ekstremalnych skutków zmian klimatu, czystą wodę, ochronę przed powodzią i suszą, różnorodność biologiczną i ochronę przyrody oraz gospodarkę o obiegu zamkniętym; e) bezpieczeństwo energetyczne; dostępność transeuropejską i międzyregionalną; f) spójność terytorialną.

Fundusz Odbudowy UE

Fundusz Odbudowy jest odpowiedzią Unii Europejskiej na kryzysowe zagrożenia i wyzwania, jakie spowodowała pandemia. Składa się on z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz mniejszych funduszy i programów.

Podstawą do uzyskania pieniędzy z Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności jest Krajowy Plan Odbudowy, którego celem jest zwiększenie produktywności gospodarki oraz tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy. Główne obszary wsparcia to: odporność i konkurencyjność gospodarki; zielona energia i zmniejszenie energochłonności; transformacja cyfrowa; dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia; zielona, inteligentna mobilność.

8. Zarządzanie wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji

8.1. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz harmonogram ich wdrażania

Tabela 41 Ramy finansowe

L.p	Nazwa przedsięwzięcia	Źródło finansowania	Budżet gminy	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
				EFRR	EFSA		
1	Modernizacja boiska sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Firlej	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	750 000	4 250 000	-	-	-
2	Przebudowa budynku byłego przedszkola w Firleju	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	375 000	2 125 000	-	-	-
3	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Firlej	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	600 000	3 400 000	-	-	-
4	Rewitalizacja Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Firleju	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	1 500 000	8 500 000	-	-	-
5	Wsparcie seniorów z terenu Firleja	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	45 000	-	255 000	-	-
6	Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Firlej	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	30 000	-	-	30 000	30 000
7	Aktywizacja zawodowa mieszkańców Firleja	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	20 000	-	-	-	40 000
Razem			3 320 000	18 275 000	255 000	30 000	70 000

Źródło: opracowanie własne

Tabela 42 Harmonogram wdrażania GPR

Wdrażanie GPR	Termin realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Firlej	2026 r.
Podjęcie uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji	2026 r.
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Firlej	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji	Od 2026 do 2030 (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Projekty Rewitalizacyjne	Termin realizacji
Modernizacja boiska sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Firlej	2026-2029
Przebudowa budynku byłego przedszkola w Firleju	2026-2029
Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Firlej	2026-2029
Rewitalizacja Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Firleju	2026-2029
Wsparcie seniorów z terenu Firleja	2028-2029
Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Firlej	2028-2030
Aktywizacja zawodowa mieszkańców Firleja	2028-2030
Monitoring i ewaluacja	Termin realizacji
Monitoring	Od 2026 r. do 2030 r. (realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja okresowa	Od 2026 r. do 2030 r. (realizowana w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2025 r. do 2030 r.

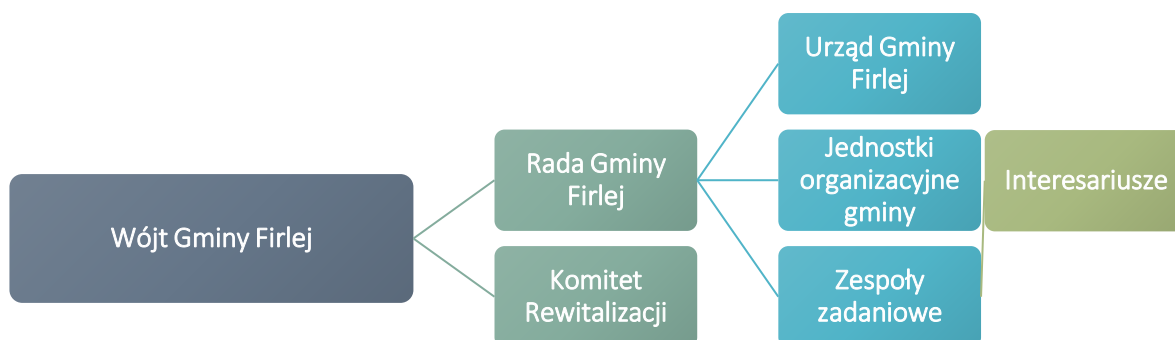
Źródło: opracowanie własne

8.2. System zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji

System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Firlej na lata 2025-2030 ulokowany zostanie w ogólnym systemie zarządzania gminą, co umożliwi efektywne współdziałanie instytucji samorządowych na szczeblu gminy, jak również wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur, z zapewnieniem nienaruszalności zasady subsydiarności.

System zarządzania programem zaprojektowany został z uwzględnieniem istniejących rozwiązań organizacyjnych, jakie działają w Urzędzie Gminy Firlej, przy czym zorientowany został na realizację zasad partycypacji, współdecydowania i partnerstwa.

Strukturalnie za tematykę rewitalizacji odpowiedzialne będą następujące organy:

Wójt Gminy Firlej:

Wójt zajmuje się koordynacją całego procesu, przygotowuje sprawozdania z realizacji, zapewnia obsługę administracyjną Komitetu Rewitalizacji oraz podejmuje decyzje bezpośrednio lub pośrednio oddziałujące na realizację Programu.

Rada Gminy Firlej:

Do zadań radnych należy uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Firlej, uchwalanie ewentualnych zmian w treści dokumentu, podejmowanie innych decyzji (w formie uchwał), które mają wpływ na realizację GPR-u oraz przyjmowanie sprawozdań z jego realizacji.

Komitet Rewitalizacji:

Komitet Rewitalizacji zostanie powołany spośród przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji i jako taki pełnił będzie funkcję opiniotwórczo-doradczą w kontekście rewitalizacji. Posiada uprawnienia do wyrażania opinii m.in. dotyczących informacji z realizacji, raportów z ewaluacji. Ponadto może artykułować propozycje rozwiązań usprawniających proces rewitalizacji. Rolą Komitetu Rewitalizacji jest doradztwo Wójtowi w zakresie dbałości o prawidłową realizację GPR, prowadzenie dialogu między interesariuszami procesu rewitalizacji a organami gminy, a także uczestnictwo procesie ewaluacji. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa Rada Gminy w drodze uchwały, zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Podjęcie uchwały w tej sprawie będzie poprzedzone konsultacjami społecznymi.

Urząd Gminy Firlej:

Na poziomie wdrożeniowym z kolei zostanie wyznaczona komórka organizacyjna Urzędu Gminy Firlej będąca niejako operatorem rewitalizacji (**Referat Inwestycji i Rozwoju, Referat Finansowy, Referat Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej, Rolnictwa i Ochrony Środowiska**).

Do jej zadań należeć będzie:

- ✓ organizacja i prowadzenie monitoringu GPR-u we współpracy z innymi komórkami urzędu, jednostkami organizacyjnymi oraz wnioskodawcami,
- ✓ prowadzenie monitoringu zewnętrznych źródeł finansowania rewitalizacji,
- ✓ opracowanie sprawozdań z realizacji,
- ✓ utrzymanie kontaktu z Komitetem Rewitalizacji oraz interesariuszami,
- ✓ koordynacja działań promujących rewitalizację oraz wdrażanie mechanizmów włączania mieszkańców i innych podmiotów w proces rewitalizacji,
- ✓ gromadzenie danych (np. analizy, badania, sprawozdania, rejestry) dotyczących rewitalizacji.

Podmioty składające projekty odpowiadają za realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych spójnych z wizją, celami rewitalizacji oraz wytyczonymi kierunkami działania. Do ich obowiązków należy też bieżąca współpraca z operatorem rewitalizacji w zakresie prowadzenia sprawozdawczości dotyczącej

poziomu zaawansowania realizowanych projektów rewitalizacyjnych.

Zespoły zadaniowe:

W przypadku skomplikowanych projektów rewitalizacyjnych (wymagających współpracy specjalistów z różnych dziedzin) wójt w drodze zarządzenia może powołać zespoły zadaniowe składające się z wyspecjalizowanych komórek Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy.

Jednostki organizacyjne gminy:

Jednostki organizacyjne gminy będą bezpośrednio zaangażowane w realizację przedsięwzięć ujętych w GPR, zgodnie z ich właściwościami.

Interesariusze rewitalizacji:

Współzarządzanie procesem rewitalizacji przez interesariuszy rewitalizacji odbywać się będzie za pośrednictwem Komitetu Rewitalizacji oraz form przewidzianych w rozdziale – uspołecznienie wdrażania GPR.

8.3. Koszty zarządzania realizacją Programu

Struktura zarządzania Programem jest osadzona w strukturze organizacyjnej Gminy Firlej. Tym samym wszelkie prace będą wykonywane w ramach kompetencji pracowników Urzędu Gminy Firlej, Wójta oraz Rady Gminy Firlej.

W przypadku Komitetu Rewitalizacji stosownie do art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostaną określone w drodze uchwały Rady Gminy Firlej, poprzedzonej konsultacjami społecznymi. W zasadach tych znajdzie się zapis ujmujący, że uczestnictwo w Komitecie ma charakter społeczny tym samym za udział w posiedzeniach i pracach Komitetu nie przysługuje wynagrodzenie.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych Gminy Firlej, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych Gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb. Szacuje się, że koszty zarządzania realizacją Programu wyniosą ok. 5 000 zł rocznie i będą pokrywane w całości ze środków bieżących budżetu Gminy Firlej w ramach utrzymania etatów pracowników (Referatu Inwestycji i Rozwoju, Referatu Finansowego). Gmina nie powołuje odrębnej komórki etatowej. Koszty operacyjne (np. materiały biurowe, promocja, przygotowanie raportów i ewaluacji) zostały w kalkulowane w ogólne koszty funkcjonowania Urzędu Gminy.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące zadania własne Gminy Firlej będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Gminy Firlej Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy Firlej oraz Referat Finansowy.

9. System monitoringu, oceny skuteczności i wprowadzania modyfikacji do Gminnego Programu Rewitalizacji

9.1. Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR

Monitoring zmierza do oceny stopnia wdrożenia założeń rewitalizacji określonych w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030*. Realizowany będzie w cyklu trzyletnim, w oparciu o wskaźniki rewitalizacji. Źródłem ich weryfikacji będą dane statystyczne oraz dane źródłowe.

Źródłem danych pozwalających weryfikować osiągnięcie celów rewitalizacji (wskaźników) będą informacje

gromadzone przez wnioskodawców i komórkę organizacyjną Urzędu Gminy Firlej odpowiedzialną za proces rewitalizacji.

Punkt odniesienia w procesie weryfikacji wskaźników stanowić będą dane z roku 2023 (wykorzystane do diagnozy) bądź też inne – w uzasadnionych przypadkach.

Tak jak na etapie diagnozy pochodzić będą z Urzędu Gminy Firlej, Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie, Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju, Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie.

W procesie monitoringu, w sytuacji braku postępów, które świadczyłyby o wdrażaniu GPR-u, identyfikowane będą bariery wdrażania.

Tabela 43 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR

Cel Główny	Kierunek działań	Wskaźniki	Wartość bazowa (2025)	Wartość docelowa (2030)	Źródło pomiaru
1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, generowanie pozytywnych zjawisk społecznych	1.1. Wzmocnienie integracji i aktywizacji mieszkańców	Wskaźnik produktu			
		Liczba wspartych wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	4	Dane Urzędu Gminy Firlej (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach integracyjnych (osoby)	0	300	Dane Urzędu Gminy Firlej (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
	1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację grup zagrożonych marginalizacją	Wskaźnik produktu			
		Liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem (osoby)	0	30	Dane Urzędu Gminy Firlej (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi (osoby)	0	30	Dane Urzędu Gminy Firlej (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby)	0	5	Dane Urzędu Gminy Firlej (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)

		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej
		Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej
2. Wykorzystanie posiadanych atutów, zasobów i walorów w procesie rozwoju gospodarki	2.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców	Wskaźnik produktu			
		Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów z zakresu wspierania przedsiębiorczości (szt.)	0	4	Dane Urzędu Gminy Firlej (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi (osoby)	0	40	Dane Urzędu Gminy Firlej
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba nowych przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach (szt.)	0	2	Rejestr CEIDG
		Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu (osoby)	0	30	Dane Urzędu Gminy Firlej
3: Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska	3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	Wskaźnik produktu			
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	4	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	3	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)

		Liczba zrewitalizowanych otwartych przestrzeni (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
		Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej (szt.)	0	2	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem (osoby)	0	11150	Dane Urzędu Gminy Firlej (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Liczba osób zamieszkujących obszar rewitalizacji odwiedzających obiekty objęte wsparciem (osoby)	0	1150	Dane Urzędu Gminy Firlej (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Poziom jakości przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej)	1 – wymaga inwestycji	0 – nie wymaga inwestycji	Dane Urzędu Gminy Firlej
	3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym	Wskaźnik produktu			
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	4	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	4	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem (osoby)	0	11150	Dane Urzędu Gminy Firlej (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Poziom jakości przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej)	1 – wymaga inwestycji	0 – nie wymaga inwestycji	Dane Urzędu Gminy Firlej

Źródło: opracowanie własne

Zmiany stanu obszaru rewitalizacji

Monitorowanie stanu realizacji poszczególnych przedsięwzięć będzie polegać na ich śledzeniu, rejestrowaniu i raportowaniu postępów, ze szczególnym uwzględnieniem zaplanowanych przez podmioty rezultatów. Odnośnie przedsięwzięć wpisanych do realizacji w Programie, istotą monitoringu jest porównywanie realizacji faktycznej z wcześniej przyjętym założeniem. W przypadku ich opóźnień będzie podejmowana decyzja o ewentualnym wykreśleniu przedsięwzięcia. Oprócz monitoringu, czy poszczególne przedsięwzięcia są realizowane lub zostały już zrealizowane będzie oceniana ich efektywność przez określone mierniki/wskaźniki wskazane w przedsięwzięciach

Tabela 44 Ocena i system monitorowania stanu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa Przedsięwzięcia	Wskaźniki	Wartość bazowa (2025)	Wartość docelowa (2030)	Źródło pomiaru
Modernizacja boiska sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Firlej	Wskaźnik produktu			
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem (osoby)	0	300	Dane Urzędu Gminy Firlej (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
Przebudowa budynku byłego przedszkola w Firleju	Wskaźnik produktu			
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte	0	500	Dane Urzędu Gminy Firlej

	wsparciem (osoby)			
Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Firlej	Wskaźnik produktu			
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
	Liczba zrewitalizowanych otwartych przestrzeni (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby)	0	350	Dane Urzędu Gminy Firlej (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
Rewitalizacja Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Firleju	Wskaźnik produktu			
	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób zamieszkujących obszar rewitalizacji odwiedzających obiekty objęte wsparciem (osoby)	0	1150	Dane Urzędu Gminy Firlej (dane szacunkowe)
Wsparcie seniorów z terenu Firleja	Wskaźnik produktu			
	Liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem (osoby)	0	30	Dane Urzędu Gminy Firlej (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi (osoby)	0	30	Dane Urzędu Gminy Firlej (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby)	0	5	Dane Urzędu Gminy Firlej (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Wskaźnik rezultatu			

	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Firlej (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Firlej	Wskaźnik produktu			
	Liczba wspartych wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	4	Dane Urzędu Gminy Firlej (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających wydarzenia integracyjne i aktywizujące społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (osoby)	0	300	Dane Urzędu Gminy Firlej (dane szacunkowe)
Aktywizacja zawodowa mieszkańców Firleja	Wskaźnik produktu			
	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi (osoby)	0	40	Dane Urzędu Gminy Firlej (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów z zakresu wspierania przedsiębiorczości (szt.)	0	4	Dane Urzędu Gminy Firlej (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu (osoby)	0	30	Dane Urzędu Gminy Firlej (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Liczba nowych przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach (szt.)	0	2	Rejestr CEIDG

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji:

1. Gminny Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
2. Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.
3. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w ust. 2.
4. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego

programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

9.2. Ewaluacja

Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Firlej polega na badaniu wpływu projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania gminy oraz występowanie i kumulację negatywnych zjawisk na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji.

Ewaluacja prowadzona jest na wszystkich etapach (od tworzenia, poprzez wdrażanie i zakończenie) Gminnego Programu Rewitalizacji:

Ewaluacja ex-ante prowadzona była na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, polegała na dokonaniu oceny zasadności poszczególnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich wpływu na społeczność lokalną i obszary strategiczne, a także logiki interwencji i przewidywanych rezultatów programu. Taka ocena dokumentu pozwoliła na poprawę jego jakości oraz przygotowanie jego ostatecznej wersji.

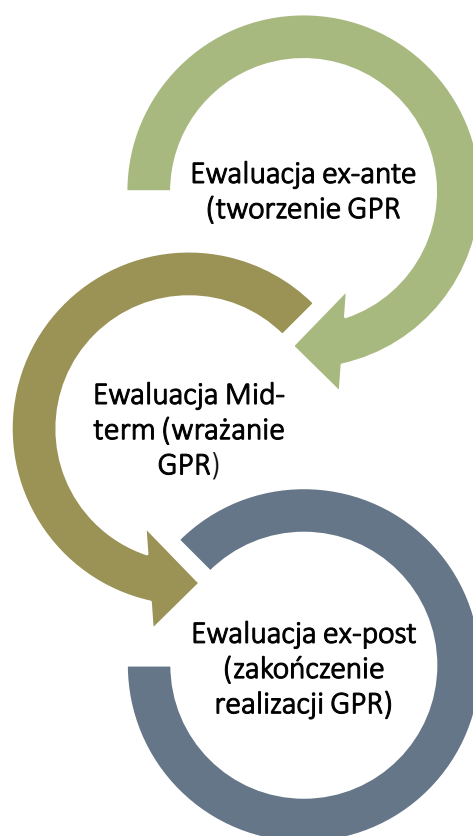
Ewaluacja mid-term zostanie dokonana w połowie okresu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, z uwagi na zakładany 5-letni okres jego realizacji. Jej celem będzie oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów oraz ocena konieczności aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w kontekście identyfikacji nowych problemów i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Ewaluacja ex-post zostanie zrealizowana na zakończenie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i będzie oceną przeprowadzonej interwencji w zakresie zaspokajania potrzeb, na które miała odpowiadać oraz badaniem wpływu i trwałości zrealizowanych przedsięwzięć na społeczność lokalną i poszczególne grupy Interesariuszy. Ewaluacja ex-post wykonana zostanie za pomocą zebrania ponownie danych, umożliwiających przeprowadzenie analizy wskaźnikowej, i porównanie ich z danymi z roku bazowego. Skuteczności i efektywności Programu zostanie oceniona na podstawie wpływu podjętych działań interwencyjnych na skalę występowania zjawisk kryzysowych.

Realizacja tego etapu nie jest możliwa bez partycypacji społecznej. Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji winna obejmować diagnozę czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i techniczno-środowiskowych obszaru rewitalizacji opartą na wskaźnikach oraz opiniach mieszkańców. Partycypacja społeczna na etapie ewaluacji procesu rewitalizacji zagwarantowana jest poprzez uczestnictwo przedstawicieli mieszkańców w pracach Komitetu Rewitalizacji oraz w szerokich konsultacjach społecznych. Wśród instrumentów i narzędzi aktywnego włączenia mieszkańców, partnerów społeczno – gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie w ocenę efektów Gminnego Programu Rewitalizacji należy wymienić:

- badania ankietowe i sondażowe na temat oceny procesów rewitalizacji z wykorzystaniem np.
- mediów społecznościowych;
- badania opinii publicznej dot. jakości życia na obszarze rewitalizacji,
- debaty publiczne na temat postrzegania zmian na obszarze rewitalizacji,
- warsztaty sektorowe;
- spacer studyjny, warsztaty z mieszkańcami.

Wyżej wymienione instrumenty powinny być dostosowane do lokalnych warunków oraz możliwości działania. Dla partycypacji społecznej w rewitalizacji ważne są przy tym umiejętności osób animujących proces oraz ich otwartość na współpracę z mieszkańcami i ich organizacjami. Bez tego bowiem instrumenty partycypacji nie będą spełniały swej roli.

9.2. Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR

Na poziomie indywidualnych projektów do najpoważniejszego ryzyka należy:

- 1) nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych produktów – do barier, które składają się na to ryzyko można zaliczyć np. niezrealizowanie robót w przewidzianym zakresie ze względu na problemy techniczne, prawne czy społeczne.
Z tego powodu prowadzony będzie monitoring wskaźników osiągniętych w wyniku realizacji projektów. W razie konieczności ich aktualizacji, Rada Gminy będzie władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian w Programie, tak aby GPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Każdorazowo wybierany będzie taki wykonawca, który swoim doświadczeniem i potencjałem technicznym gwarantować będzie terminową i zgodną z zakresem rzeczowym implementację zaplanowanych działań;
- 2) nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych rezultatów – w razie zidentyfikowania takiego problemu we wdrażaniu GPR Urząd Gminy dołoży wszelkich starań, aby wskaźniki rezultatu zostały osiągnięte w zakładanym wymiarze (odpowiednia promocja działań itd.);
- 3) niezyskanie środków finansowych na realizację projektów – dla każdego projektu wskazano jego potencjalne źródła finansowania, co minimalizuje ryzyko niezyskania dofinansowania zewnętrznego.

Głównym założeniem dla realizacji danego projektu jest uzyskanie współfinansowania (m.in. ze środków UE, budżetu Państwa). Brak dofinansowania może wpłynąć na przesunięcie w czasie kolejnych etapów projektów do momentu zapewnienia wystarczających środków w budżecie lub też gmina zapewni dodatkowe, brakujące środki finansowe. Zostaną podjęte wszelkie środki, aby dokumentacja aplikacyjna została przygotowana rzetelnie, a w trakcie

realizacji projektu nie wystąpiły nieprawidłowości, które mogłyby skutkować cofnięciem całości lub części przyznanych środków.

Na poziomie realizacji GPR jako całości można wyróżnić następujące potencjalne sytuacje problemowe:

- 1) zmiana polityczna we władzach gmin – mogłaby ona skutkować odmienną wizją rewitalizacji.
Wybrane do realizacji projekty nie zostały jednak wytypowane w oparciu o sympatie polityczne, a o niezależne badania ekspertów zewnętrznych i opinie mieszkańców.
- 2) nieosiągnięcie porozumienia z interesariuszami GPR na etapie wdrażania Programu – brak akceptacji ze strony zainteresowanych podmiotów mógłby przekreślić zasadność Programu, jednakże dla jego akceptacji społecznej odbyły się otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami i badania ankietowe, a w Programie uwzględniono zgłoszone postulaty i propozycje wysuniętych przez nich konkretnych zadań. Zagwarantowano również możliwość zgłaszania uwag już w trakcie realizacji Programu, które będą przedyskutowane wraz z osobami je zgłaszającymi w celu uzyskania porozumienia;
- 3) ryzyko opóźnień w związku z procedurami administracyjnymi – harmonogram realizacji poszczególnych zadań i projektów w ramach GPR przewiduje możliwe wystąpienie opóźnień, dlatego wskazane w nim terminy zostały określone z marginesem czasu potrzebnym do przeprowadzenia odpowiednich procedur urzędowych.

9.3. Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wyniki monitoringu przyjmowałyby formę sprawozdań z realizacji GPR-u. Za przeprowadzanie monitoringu odpowiedzialna będzie komórka organizacyjna Urzędu Gminy zajmująca się rewitalizacją. Proces monitoringu prowadzony będzie z uwzględnieniem form szerokiej partycypacji społecznej – w tym m.in. poprzez zaangażowanie Komitetu Rewitalizacji. Informacja z realizacji GPR-u przedkładana będzie Radzie Gminy.

Bieżący monitoring, polega na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i realizacji całego programu, mając na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami Programu. Monitorowanie obejmować będzie zarówno finansowe, jak i rzeczowe aspekty wdrażania dokumentu. Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków.

9.4. Aktualizacja GPR

Zakłada się, że proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegał będzie wpływowi czynników zewnętrznych, co wymusza konieczność założenia okresowej aktualizacji GPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia takich okoliczności. Gminny Program Rewitalizacji dla Firlej na lata 2025-2030, zgodnie z zapisami ewaluacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta, co najmniej raz na 3 lata.

Procedura okresowej aktualizacji GPR obejmuje następujące kroki:

- ✓ Ocena sporządzona przez Wójta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, że Gminny Program Rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę, dołączając do wniosku sporządzoną ocenę aktualności i stopnia realizacji.

- ✓ W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji GPR, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Gminy uchyla uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta.
- ✓ Zaktualizowany GPR powinien zawierać uzasadnienie przeprowadzonych korekt i opis zmian oraz ich wpływu na dalszą realizację programu. Zmiana programu następuje w trybie, w jakim był on uchwalony – jeśli wprowadzone zmiany dotyczą modyfikacji w podstawowych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych lub dotyczą ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, obowiązkowe są konsultacje, uzyskanie opinii, przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji podkreśla znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i realizacji/wdrażania programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.

Prace nad przygotowaniem programu bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

- ✓ poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- ✓ prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- ✓ inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- ✓ zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- ✓ wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji; zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.

10.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym, którego skutki wdrożenia obejmują praktycznie wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. Powoduje to konieczność zaangażowania do prac w przygotowaniu i wdrażaniu szerokiego spektrum przedstawicieli

sektora samorządowego, pozarządowego i biznesowego. W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujących sektor biznesu, samorządu i NGO proces tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji był opracowany metodą partycypacji społecznej przy dużym zaangażowaniu mieszkańców gminy, a także radnych, sołtysów, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz działaczy kultury i liderów opinii publicznej. W ramach działań informacyjnych wykonano podstronę internetową informującą o działaniach rewitalizacyjnych w gminie.

Tabela 45 Wykaz interesariuszy zaangażowanych w proces przygotowania i realizacji GPR

Lp.	Nazwa organizacji
1.	Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Woli Skromowskiej
2.	Ludowy Klub Sportowy „GROM” Firlej
3.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „KŁOS”
4.	Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Firleju
5.	Stowarzyszenie Oświatowo – Kulturalne na rzecz Rozwoju Wsi Nowy i Stary Antonin
6.	Stowarzyszenie Na Rzecz Promocji i Rozwoju Gminy Firlej
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Skromowskiej
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kunowie
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Firleju
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Pożarowie
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Serocku
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sułoszynie
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Przypisówce
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Antoninie
15.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sobolewie
16.	Ochotnicza Straż Pożarna w Łukówcu
17.	Koło Gospodyń Wiejskich w Firleju
18.	Koło Gospodyń Wiejskich „Magnolia” w Serocku
19.	Koło Gospodyń Wiejskich „Królowe życia” w Przypisówce
20.	Koło Gospodyń Wiejskich w Sułoszynie
21.	Koło Gospodyń Wiejskich Pożarów
22.	Koło Gospodyń Wiejskich „Nasza Przestrzeń” w Czerwonce–Gozdów
23.	Koło Gospodyń Wiejskich Wsi Nowy i Stary Antonin

Podmioty powyższe zostały poinformowane o procesie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji oraz o potrzebie włączenia się w proces jego tworzenia.

Bezpośrednimi interesariuszami procesu są mieszkańcy obszaru rewitalizacji, do których przede wszystkim są skierowane działania rewitalizacyjne, jak i podmioty społeczne występujące w roli wykonawców powierzonych im do realizacji zadań publicznych.

Są to:

- mieszkańcy obszaru zagrożeni wykluczeniem społecznym,
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- mieszkańcy gminy inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji.
- na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji działalność prowadzą podmioty, w tym organizacje pozarządowe, świadczące usługi publiczne na terenie rewitalizacji:
- na rzecz ochrony środowiska naturalnego,
- na rzecz lokalnej gospodarki oraz wspierające rozwój przedsiębiorczości
- dotyczące promowania włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji,
- w sferze aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluczeniem,
- skoncentrowane na pomocy osobom zagrożonych przemocą w rodzinie.

W procesie uspołeczniania przedmiotowego GPR mieli oni możliwość uczestniczenia w ankiecie i spotkaniach konsultacyjnych oraz zgłaszania pomysłów projektów rewitalizacyjnych. Sektor gospodarczy jest także bezpośrednim wykonawcą albo współrealizatorem zgłoszonych przedsięwzięć. Udział podmiotów z sektora gospodarczego – poza bezpośrednią realizacją działań- opierać się będzie również na wsparciu doradczym i eksperckim.

W szczególności są to:

- jednostki organizacyjne gminy zaangażowane w szeroki zakres działań i polityk społecznych rewitalizacji Firleja, w tym straże i służby (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Firleju, Ochotnicza Straż Pożarna w Kunowie, Ochotnicza Straż Pożarna w Firleju, Ochotnicza Straż Pożarna w Pożarowie, Ochotnicza Straż Pożarna w Serocku, Ochotnicza Straż Pożarna w Sułoszynie, Ochotnicza Straż Pożarna w Przypisówce, Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Antoninie, Ochotnicza Straż Pożarna w Sobolewie, Ochotnicza Straż Pożarna w Łukówcu, Policja),
- instytucje animujące działania na terenie obszaru rewitalizacji (kultura, sport, edukacja) – Ludowy Klub Sportowy „GROM” Firlej, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Firleju
- instytucje kultury i sztuki funkcjonujące na obszarze rewitalizacji – Gminny Ośrodek Kultury w Firleju, Gminna Biblioteka Publiczna w Firleju z filiami w Sobolewie Kolonii i Woli Skromowskiej,
- instytucje odpowiedzialne za pomoc społeczną – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Firleju,
- organy władzy publicznej oraz komórki organizacyjne Urzędu Gminy Firlej,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i in.) – np. Stowarzyszenie Przestrzeń Gier i Sportów IRACL, Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Woli Skromowskiej, Stowarzyszenie Przyjaciół Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego Wodnik Szuwarek, Stowarzyszenie Na Rzecz Promocji i Rozwoju Gminy Firlej. Organizacje te miały możliwość uczestniczenia w ankiecie i spotkaniach konsultacyjnych oraz zgłaszania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dalsza kooperacja Gminy i podmiotów społecznych będzie opierała się zwłaszcza na współdziałaniu przy realizacji działań rewitalizacyjnych, delegowaniu zadań do realizacji, współpracy merytorycznej i eksperckiej oraz powierzeniu społecznego nadzoru.

Obszar rewitalizacji, poza interwencją zaplanowaną w GPR, będzie dodatkowo skupiał aktywność wymienionych wyżej podmiotów, realizujących na jego terenie działania statutowe. Na obszarze rewitalizacji dojdzie więc do integracji wielu polityk publicznych oraz procesu odnowy wywołanego wdrażaniem programu, w efekcie czego zwiększy się dostępność usług publicznych, a w ślad za nią aktywność mieszkańców i poziom ich udziału w życiu społecznym.

Niezwykle ważnymi interesariuszami rewitalizacji gminy Firlej są, działające na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, organizacje pozarządowe, które reprezentują społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie

włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

Z punktu widzenia procesu rewitalizacji kluczowymi partnerami społeczno-gospodarczymi są organizacje pozarządowe, jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, koła gospodyń wiejskich oraz podmioty publiczne prowadzące działalność na rzecz aktywizacji społecznej, integracji mieszkańców, rozwoju lokalnego, kultury, sportu i bezpieczeństwa.

Na terenie Gminy Firlej, w tym na obszarze rewitalizacji i w jego otoczeniu funkcjonalnym, zidentyfikowano potencjalnych partnerów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie oraz realizujących działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej i rozwoju lokalnego, m.in.:

- stowarzyszenia, m.in.: Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Firleju, Stowarzyszenie Na Rzecz Promocji i Rozwoju Gminy Firlej, Stowarzyszenie To My Razem, Stowarzyszenie Agroturystyczne Ziemia Lubartowska, Stowarzyszenie Oświatowo-Kulturalne na rzecz Rozwoju Wsi Nowy i Stary Antonin oraz Stowarzyszenie Przestrzeń Gier i Sportów IRACL.
- organizacje sportowe, m.in.: Ludowy Klub Sportowy „GROM” Firlej oraz Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „KOS” Wola Skromowska.
- inne organizacje i podmioty lokalne, m.in.: Koło Gospodyń Wiejskich w Firleju, Koło Gospodyń Wiejskich „Nasza Przestrzeń” w Czerwoncu-Gozdowie oraz jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych działające na terenie gminy, w szczególności OSP w Firleju, Kunowie, Nowym Antoninie, Pożarowie, Przypisówce, Serocku, Sobolewie, Sułoszynie, Woli Skromowskiej i Łukówcu.

Dodatkowymi partnerami procesu rewitalizacji będą jednostki organizacyjne gminy oraz podmioty realizujące zadania publiczne w obszarze pomocy społecznej, edukacji, sportu, kultury i turystyki, w tym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Firleju oraz GOSiR w Firleju.

Z uwagi na potencjał turystyczny gminy, obecność organizacji działających na rzecz rozwoju lokalnego oraz znaczenie walorów przyrodniczo-krajobrazowych, istotnymi interesariuszami rewitalizacji będą również lokalni przedsiębiorcy, podmioty z branży turystycznej i agroturystycznej oraz organizacje wspierające promocję i rozwój gminy.

Ważnymi uczestnikami procesu rewitalizacji będą również organy władzy publicznej oraz jednostki organizacyjne gminy.

Do tak zidentyfikowanego kręgu interesariuszy zostały skierowane i będą kierowane działania włączeniowe, w szczególności zaproszenia do udziału w spotkaniach konsultacyjno-informacyjnych, naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych, naborze kandydatów do Komitetu Rewitalizacji oraz konsultacjach społecznych dokumentów związanych z rewitalizacją.

Podsumowując, zaangażowana w proces przygotowania niniejszego dokumentu społeczność lokalna uczestniczyła w:

- zebraniu i analizie informacji niezbędnych do opracowania Programu Rewitalizacji,
- przeprowadzeniu diagnozy problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych,
- identyfikacji potrzeb rewitalizacyjnych i wypracowaniu celów oraz kierunków działań,
- przeprowadzeniu diagnozy lokalnych potencjałów w Gminie,
- delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- ustaleniu hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych,
- opracowaniu struktury zarządzania Programem Rewitalizacji,
- wypracowaniu wskaźników monitorowania i oceny Programu Rewitalizacji.

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej w GPR interwencji będą następujące czynniki:

Integracja na poziomie celów – mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględniał będzie takie mechanizmy jak:

➤ konsultacje wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu GPR,

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji prace nad Programem rozpoczęto od wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Na podstawie art. 6 ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, o rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich będą prowadzone, powiadomiono niż w dniu rozpoczęcia konsultacji społecznych, w sposób zapewniający udział w nich możliwie szerokiego grona interesariuszy, co najmniej poprzez publikację w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914);

przez wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym dokumentem poddawanych konsultacjom oraz w siedzibie obsługującego go urzędu; przez udostępnienie informacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej, jeżeli taką posiada; w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości. Wójt Gminy Firlej powiadomił o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Firlej w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w formie ogłoszenia z dnia 14.10.2025 r.

W proces przygotowania diagnozy społeczno – gospodarczej dla Gminy Firlej zostały zaangażowane poniższe instytucje, które przygotowały dane potrzebne do sporządzenia analizy wskaźnikowej dla wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

- ✓ Ośrodek Pomocy Społecznej w Firleju (wskaźniki dotyczące pomocy społecznej, ubóstwa)
- ✓ Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie (wskaźniki dotyczące przestępczości i przemocy domowej)
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie (wskaźniki dotyczące bezrobocia)

Konsultacje społeczne były prowadzone w okresie od 20 października 2025 r. do 25 listopada 2025 r. w następujących formach:

- 1) zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej poprzez wypełnienie formularza konsultacyjnego dostępnego w Urzędzie Gminy Firlej oraz na stronie internetowej <https://firlej.pl> oraz w Biuletynie Informacji Publicznej <https://ugfirlej.bip.lubelskie.pl>. Wypełnione formularze można było złożyć osobiście w Urzędzie Gminy Firlej (ul. Rynek 1) w godzinach jego otwarcia, przesłać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Urząd Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej lub też przesłać skan wydrukowanego i wypełnionego formularza za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: sekretariat@firlej.pl.
- 2) zbieranie opinii w postaci papierowej lub elektronicznej poprzez wypełnienie ankiety dostępnej w Urzędzie Gminy Firlej oraz na stronie internetowej <https://firlej.pl> oraz w Biuletynie informacji Publicznej <https://ugfirlej.bip.lubelskie.pl>. Wypełnione ankiety można było złożyć osobiście w Urzędzie Gminy Firlej (ul. Rynek 1) w godzinach jego otwarcia, przesłać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Urząd Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej lub też przesłać skan wydrukowanej i wypełnionej ankiety za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: sekretariat@firlej.pl.
- 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu osobiście w Urzędzie Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej, pok. Nr 31 lub telefonicznie pod numerem 81 857 50 41 wewn. 10.

- 4) spotkania otwartego dla mieszkańców i interesariuszy w dniu 6 listopada 2025 r. o godz. 15.00 w Urzędzie Gminy Firlej – sala konferencyjna (parter) , ul. Rynek 1, 21-136 Firlej.

Etap I zakończył się podjęciem Uchwały nr XXIII/120/2025 Rady Gminy Firlej z dnia 30 grudnia 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Firlej.

Treść uchwały została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego https://edziennik.lublin.uw.gov.pl/WDU_L/2026/196/akt.pdf.

➤ etap tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Firlej na lata 2025-2030 rozpoczęło od podjęcia Uchwały nr XXIII/121/2025 Rady Gminy Firlej z dnia 30.12.2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Firlej na lata 2025- 2030.

Z punktu widzenia gminy jako organizatora i koordynatora procesu rewitalizacji, szczególnie ważną kwestią było właściwe zaplanowanie interwencji rewitalizacyjnych, które powinny odpowiadać na rzeczywiste problemy obszaru, a jednocześnie na potrzeby jego mieszkańców. W tym celu zaplanowano kilka działań mających na celu poznanie opinii mieszkańców i innych interesariuszy procesu na temat zjawisk problemowych i najważniejszych potrzeb rewitalizacyjnych. Do działań tych należało badanie ankietowe na temat obszaru rewitalizacji.

Pogłębioną charakterystykę obszaru rewitalizacji wykonano w oparciu o dane ilościowe i jakościowe. Zostały one zebrane na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Firlej. Zebrane informacje o przestrzeni obszaru rewitalizacji i istotnych problemach dla mieszkańców uzupełniono po uzyskaniu ankiet, które dotyczyły obszarów rewitalizacji.

Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych trwał od dnia 9 marca 2026 r. do dnia 25 marca 2026 r.

W trakcie naboru nie wpłynęła żadna fiszka projektowa zgłoszona przez interesariuszy rewitalizacji oprócz propozycji zgłoszonych przez Urząd Gminy Firlej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Firleju oraz GOSiR w Firleju.

O naborze informowano na stronie internetowej gminy. Aby wziąć aktywny udział w naborze, należało wypełnić karty projektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.

Sposób zgłaszania propozycji:

- elektronicznie poprzez przesłanie skanu oryginalnego podpisanego dokumentu (skan pliku w formacie pdf.) na adres e-mail: sekretariat@firlej.pl;
- papierowo poprzez przesłanie pocztą na adres: Urząd Gminy Firlej, ul. Rynek 1, 21-136 Firlej, w kopercie opisanej „REWITALIZACJA – PRZEDSIĘWZIĘCIA”. Papierowo poprzez złożenie w Biurze Obsługi (parter) Urzędu Gminy Firlej, w kopercie opisanej „REWITALIZACJA – PRZEDSIĘWZIĘCIA” w godzinach pracy Urzędu.

W naborze należy złożyć Formularz przedsięwzięcia rewitalizacyjnego w co najmniej dwóch formatach: edytowalnym (np. w formacie .doc lub innym równoważnym) oraz oryginał w wersji papierowej lub skan w formacie .pdf – z podpisem inicjatora. Pomysły mieszkańców przedstawione na spotkaniach zostały uwzględnione w Programie, celem stworzenia dokumentu odpowiadającego na realne potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Firlej na lata 2025-2030

.....

10.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji

Efektywność partycypacji społecznej zależy od skuteczności dwustronnego przepływu informacji, co oznacza, że nie tylko gmina, jako podmiot zarządzający procesem rewitalizacji powinien informować

stronę społeczną o planowanych działaniach i zamierzeniach, ale także strona społeczna powinna mieć szanse wyrażenia swojej opinii na temat realizowanych działań.

Integracja na poziomie partycypacji społecznej w zarządzaniu wdrażaniem GPR - mechanizm ten będzie realizowany poprzez:

- powołanie Komitetu Rewitalizacji – podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji (monitoring i ewaluacja),
- współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci (wdrażanie projektów),
- współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych (wdrażanie projektów, zwłaszcza w sferze społecznej),
- okresowe spotkania z interesariuszami (monitoring, ocena skuteczności podejmowanych działań),
- dodatkowym narzędziem integracji jest kontrola społeczna procesu realizowanego dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.

Elementem partycypacji społecznej będzie organizacja konsultacji społecznych przeprowadzonych metodami aktywizującymi, a dotyczących realizacji konkretnych przedsięwzięć. Chodzi o danie mieszkańcom możliwości wypowiedzenia się co do sposobów zagospodarowania terenów czy szczegółów projektów miękkich tak, aby wszystkie one w jak największym stopniu odpowiadały potrzebom mieszkańców. Z drugiej strony takie spotkania stanowią wyraz otwartości władz wobec mieszkańców oraz są okazją do wyjaśnienia pewnych zagadnień czy powodów, dla których dane przedsięwzięcie musi być zorganizowane w taki, a nie inny sposób.

Inny sposób angażowania społeczności lokalnej to ankietyzacja podmiotów/interesariuszy (osób, podmiotów gospodarczych, społecznych itd.) z obszarów rewitalizacji na etapie oceny efektów wdrażania Programu Rewitalizacji. Przeprowadzanie takich ankiet pozwoli na uzupełnienie danych statystycznych gromadzonych na potrzeby monitoringu o odczucia i wnioski indywidualne. Jednocześnie - przy odpowiednio skonstruowanej ankiecie - pozwoli poznać propozycje rozwiązań ewentualnych pojawiających się problemów.

Wreszcie partycypacja społeczna zostanie zagwarantowana na etapie wdrażania dokumentu poprzez włączanie mieszkańców do realizacji konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Mowa tu zarówno o pojedynczych mieszkańcach, jak i osobach zrzeszonych np. w organizacjach pozarządowych. Zaangażowanie to może przyjmować formę wolontariatu, przy czym coraz popularniejszy staje się on nie tylko wśród młodzieży szkolnej, ale również osób starszych. W tym drugim przypadku przynosi pozytywne efekty, ponieważ z jednej strony wykorzystuje wiedzę i doświadczenie życiowe, a z drugiej sprawia, że osoby starsze czują się potrzebne i są bardziej dowartościowane. Włączenie to odnosi się przede wszystkim do realizacji projektów „miękkich”. Gmina będzie zachęcać mieszkańców do zaangażowania i promować możliwości włączania się do procesu rewitalizacji.

W proces realizacji GPR będą zaangażowane następujące podmioty:

- Urząd Gminy Firlej (oraz podległe referaty i jednostki) – zaangażowany jako główny inwestor i koordynator w realizację infrastrukturalnych projektów rewitalizacyjnych: Modernizacja boiska sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Firlej, Przebudowa budynku byłego przedszkola w Firleju, Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Firlej, Rewitalizacja Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Firleju oraz projektów społecznych: Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Firlej i Aktywizacja zawodowa mieszkańców Firleja.
- Urząd Gminy Firlej, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Firleju, Koła Gospodyń Wiejskich z

terenu gminy, Stowarzyszenie Na Rzecz Promocji i Rozwoju Gminy Firlej – zaangażowanie w realizację miękkich projektów z zakresu aktywizacji społeczności lokalnej, takich jak: Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Firlej.

→ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Firleju, Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie – zaangażowanie wspierające w realizację projektów społecznych i prewencyjnych: Wsparcie seniorów z terenu Firleja oraz Aktywizacja zawodowa mieszkańców Firleja.

Zaangażowanie mieszkańców może przyjmować również formę wolontariatu, przy czym coraz popularniejszy staje się on nie tylko wśród młodzieży szkolnej, ale również osób starszych. W tym drugim przypadku przynosi pozytywne efekty, ponieważ z jednej strony wykorzystuje wiedzę i doświadczenie życiowe, a z drugiej sprawia, że osoby starsze czują się potrzebne i są bardziej dowartościowane. Włączenie to odnosi się przede wszystkim do realizacji projektów „miękkich”. Gmina będzie zachęcać mieszkańców do zaangażowania i promować możliwości włączania się do procesu rewitalizacji.

Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem – mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania GPR, realizowany poprzez: monitoring i ewaluację.

Zasady partycypacji w projekcie:

1. Dwustronny przepływ informacji.
2. Rzetelne diagnozowanie i prezentowanie informacji.
3. Angażowanie społeczności na możliwie wielu etapach działań rewitalizacyjnych.
4. Wieloetapowość konsultacji społecznych.
5. Wieloaspektowość konsultacji społecznych.

W procesie rewitalizacji wykorzystywane zostaną bierne i czynne formy konsultacji społecznych:

1. Formy bierne, a więc takie, w których prowadzona komunikacja jest jednokierunkowa to m.in. artykuły w informatorach samorządowych oraz krótkie informacje na stronach internetowych Gminy, bądź też w lokalnych mediach. Komunikacja jednokierunkowa będzie miała głównie charakter informacyjny.
2. Formy czynne tzn. komunikacja dwukierunkowa będzie miała charakter informacyjno konsultacyjny i prowadzona będzie w sposób dedykowany.

Założenia koncepcji procesu konsultacji społecznych:

1. Proces uspołecznienia realizacji programu rewitalizacji realizowany będzie wśród interesariuszy programu rewitalizacji, a więc podmiotów (osób fizycznych i prawnych), na które rezultaty będą miały wpływ.
2. W ramach procesu następować będzie komunikacja jedno- i dwukierunkowa z zespołami i osobami zarówno biorącymi bezpośredni udział w projektach rewitalizacji, jak również z zespołami i osobami, powiązanymi pośrednio z działaniami rewitalizacyjnymi.
3. Wstępnie zidentyfikowane w niniejszym opracowaniu grupy interesariuszy (przedsiębiorcy, organizacje społeczne, lokalni liderzy, mieszkańcy poszczególnych sołectw, jednostki organizacyjne gminy, parafie) będą szczegółowo zweryfikowane na etapie prac realizacyjnych.
4. Uspołecznienie będzie prowadzone w sposób bezpośredni.
5. Wszystkie działania zaplanowane w ramach procesu uspołecznienia zostaną szczegółowo zweryfikowane po zapoznaniu się z oczekiwaniami, potrzebami i możliwościami uczestników procesu.
6. Po każdym spotkaniu konsultacyjnym/warsztatowym dotyczącym programu rewitalizacji zostanie sporządzony raport. Istotnym narzędziem partycypacji społecznej jest działalność Komitetu Rewitalizacji, który zostanie powołany Zarządzeniem Wójta.

Zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa) gminny program rewitalizacji jest uznawany za Inny Instrument Terytorialny (ITT), dzięki czemu gmina po spełnieniu wymogów dotyczących IIT może ubiegać się o środki unijne dostępne w ramach m.in. programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027.

Wymogi ustawy o rewitalizacji i Zasad realizacji IIT, a także regulacje ustawy wdrożeniowej w art. 36, pokrywają się ze sobą, wyjątkiem jest nieco inaczej sformułowany katalog interesariuszy.

W ustawie o rewitalizacji katalog interesariuszy wskazany został w art. 2 ust. 2. W ustawie wdrożeniowej (art. 36 ust. 8 pkt 4) mowa jest o partnerach społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotach reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotach działających na rzecz ochrony środowiska i podmiotach odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT.

W związku z tym, przystępując do prac nad procesem rewitalizacji, gmina Firlej przy okazji identyfikacji interesariuszy rewitalizacji wzięła pod uwagę także wymogi wynikające z ustawy wdrożeniowej.

W toku analizy za partnerów społecznych realizujących działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne, uznano przede wszystkim organizacje pozarządowe.

Z uwagi na zdiagnozowane problemy w sferze środowiskowej, gospodarczej i technicznej istotnymi interesariuszami rewitalizacji są potencjalni partnerzy działający na rzecz lokalnej gospodarki i ochrony środowiska naturalnego.

W kontekście gospodarczych zjawisk problemowych ważnym partnerem w prowadzeniu procesu rewitalizacji powinny być podmioty wspierające rozwój przedsiębiorczości.

Zidentyfikowani partnerzy społeczno-gospodarczy oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie lub realizujące działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne zostaną zaproszeni do prac związanych z realizacją GPR.

Dzięki kampanii informacyjnej udało się pozyskać partnerów społeczno-gospodarczych i inne podmioty określone w ustawie wdrożeniowej.

Partnerzy ci zostali zaproszeni do procesu partycypacji na etapie przygotowania GPR, na etapie jego wdrażania będą zaś brali udział w dalszych działaniach partycypacyjnych, przede wszystkim w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Kluczowymi partnerami rewitalizacji biorącymi udział we wdrażaniu programu są podmioty, które zgłosiły swój projekt w otwartym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W celu pełnego włączenia partnerów społeczno-gospodarczych i podmiotów wskazanych w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej skład Komitetu Rewitalizacji zostanie ustalony z ich uwzględnieniem, dzięki czemu, oprócz innych interesariuszy procesu rewitalizacji, będą oni mieć także wpływ na sposób wdrażania, monitorowanie i ocenę prowadzonej interwencji.

W tym celu w zasadach dotyczących składu komitetu zostaną uwzględnieni przedstawiciele podmiotów wymienionych m.in. w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej,

Włączenie społeczne wyżej wymienionych partnerów w proces rewitalizacji gminy Firlej spełnia wymogi ustawy wdrożeniowej, sprawiając, że GPR można uznać za Inny Instrument Terytorialny zgodnie z regulacjami ustawy wdrożeniowej i Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

11. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. UE L 197 z 21.7.2001), Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2022r. poz. 1029) oraz Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2022r. poz. 916) ustawa ta dodatkowo uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000.

W celu identyfikacji potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji oraz oceny ich natężenia, a także określenia, czy w programie w należyty sposób został uwzględniony interes środowiska przyrodniczego i kulturowego rozpatruje się wpływ realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na poszczególne komponenty środowiska:

- 1) różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny,
- 2) ludzi,
- 3) wodę,
- 4) powietrze i środowisko akustyczne,
- 5) powierzchnię ziemi,
- 6) krajobraz i zabytki,
- 7) klimat, zasoby naturalne

W przypadku powierzchni ziemi, klimatu i zasobów naturalnych, stwierdzono neutralny wpływ realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, natomiast na wszystkie pozostałe komponenty środowiska realizacja projektów będzie miała wpływ pozytywny.

W przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych niekorzystne oddziaływanie może nastąpić jedynie w fazie ich wykonywania i może być związane bezpośrednio z uciążliwościami powstającymi w trakcie prowadzonego procesu budowlanego. Wówczas oddziaływania mają charakter odwracalny, chwilowy oraz występują w relatywnie krótkim czasie (krótkoterminowo).

Oddziaływanie na środowisko poszczególnych zadań ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji, może spowodować nakładanie się działań w przypadku ich równoczesnej realizacji. Dlatego też, harmonogram realizacji zadań jest tak skonstruowany, aby z jednej strony uwzględnić technologię robót, a z drugiej ograniczyć kumulację uciążliwych oddziaływań.

W przypadku zadań związanych z budową lub modernizacją uzbrojenia podziemnego o podejmowanych w tym zakresie pracach będą informowani wszyscy zarządcy sieci, tak by w jednym czasie uporządkować całość zidentyfikowanych spraw na danym terenie.

Minimalizacja oddziaływań inwestycji na środowisko, to różnego rodzaju działania, które mają wpłynąć na zmniejszenie uciążliwości przedsięwzięcia na otoczenie, zarówno w fazie realizacji jak i eksploatacji.

Są to m.in. następujące działania:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- właściwe kierowanie pracami,
- dotrzymywanie terminów wykonywania prac budowlanych,
- nadzór nad skutecznością i jakością realizacji,
- stosowanie wysokiej klasy rozwiązań technicznych,
- ograniczanie i oszczędzanie podczas budowy surowców takich jak woda, piasek i energia,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter lokalny, zatem oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie również miało zasięg lokalny. Natomiast realizacja Programu nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Mówiąc o znacząco negatywnym oddziaływaniu na środowisko trzeba zaznaczyć, że będzie miało ono charakter tymczasowy i ograniczy się do realizacji planowanych inwestycji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji. W perspektywie długoterminowej działania, które będą realizowane, korzystnie wpłyną nie tylko na znacząca poprawę warunków korzystania ze środowiska naturalnego, ale też na komfort życia mieszkańców Gminy Firlej.

Środki zapobiegawcze negatywnemu oddziaływaniu na środowisko to przede wszystkim rozwiązania, jakie zostały zaproponowane w przedmiotowym dokumencie. Są to przede wszystkim: wybór odpowiedniej lokalizacji, wybór właściwych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych.

RDOŚ

12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

12.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, na obszarze rewitalizacji Gminy Firlej nie ustanawia się Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 tejże ustawy. Gmina dysponuje obecnie wystarczającymi instrumentami prawno-finansowymi do zrealizowania podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które opierają się głównie na zasobie publicznym.

12.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

12.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025 – 2030, nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Firlej.

12.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Firlej na lata 2025 – 2030, nie przewiduje się wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Z racji przyjęcia przez rząd ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw wymagane jest uzgodnienie z planem ogólnym i modelem funkcjonalno-przestrzennym strategii rozwoju.

Reforma systemu planowania przestrzennego powoduje usunięcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jako podstawowego dokumentu określającego politykę przestrzenną gmin. Maksymalny horyzont czasowy obowiązywania studium to aktualnie koniec sierpnia 2026 roku.

Następnie zgodnie z nowymi przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym polityka przestrzenna będzie realizowana poprzez strategię rozwoju oraz plan ogólny.

Znowelizowane przepisy wskazują na konieczność uwzględnienia w planie ogólnym uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności wytyczonych obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji. Zatem opracowany w przyszłości plan ogólny powinien być zgodny z GPR w tym zakresie. Jednocześnie w przypadku aktualizacji strategii rozwoju powinna ona zawierać ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, w zakresie zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji.

Tym samym w przypadku aktualizacji lub opracowywania nowej strategii należy uwzględnić zapisy wskazane GPR, w celu zachowania wzajemnej spójności powiązanych dokumentów.

Nowe dokumenty powinny uwzględniać następujące rozstrzygnięcia przyjęte w GPR na lata 2024- 2034:

- poprawnie wskazywać granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- zapewniać spójność dokumentów z celami i kierunkami rewitalizacji wyrażonymi w GPR,
- zapewniać spójność pomiędzy wskazanymi obszarami i zapisami zawartymi w strategii rozwoju i planie ogólnym,
- zapewniać zgodność ustaleń w zakresie przeznaczenia terenu oraz parametrów i wskaźników zabudowy w stosunku do planowanych przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji.

Przyszły plan ogólny Gminy Firlej musi uwzględniać granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji oraz ustalenia niniejszego programu, w szczególności poprzez określenie dla sołectwa Firlej (w strefach wielofunkcyjnych i usługowych) wskaźników zabudowy umożliwiających realizację zaplanowanych w GPR inwestycji celu publicznego (m.in. modernizacja obiektów użyteczności publicznej, rewitalizacja przestrzeni publicznej centrum miejscowości).

12.3. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących praw lokatorów

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030 nie przewiduje realizacji przedsięwzięć wymagających czasowej lub trwałej relokacji mieszkańców z zasobu komunalnego. W związku z tym, nie zachodzi potrzeba określania niezbędnych zmian w uchwałach podjętych na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

13. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Mapa 4 Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji Firlej - załącznik nr 1

Spis tabel:

Tabela 1 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji	18
Tabela 2 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego.....	20
Tabela 3 Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w 2021 r. [%]	25
Tabela 4 Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]	26
Tabela 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	27
Tabela 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców.....	28
Tabela 7 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców	29
Tabela 8 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę na 100 mieszkańców	30
Tabela 9 Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	31
Tabela 10 Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	32

Tabela 11 Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	33
Tabela 12 Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	34
Tabela 13 Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	35
Tabela 14 „Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	36
Tabela 15 Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023.....	37
Tabela 16 Wartości wskaźników dla sfery społecznej	38
Tabela 17 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej	39
Tabela 18 Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty	40
Tabela 19 Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej	41
Tabela 20 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	43
Tabela 21 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	44
Tabela 22 Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	45
Tabela 23 Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach	46
Tabela 24 Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji.....	47
Tabela 25 Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)	48
Tabela 26 Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa).....	49
Tabela 27 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	50
Tabela 28 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	51
Tabela 29 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty.....	52
Tabela 30 Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	53
Tabela 31 Ocena skomunikowania Gminy Firlej.....	54
Tabela 32 Przestrzenie publiczne oraz stan ich zagospodarowania w ocenie UG Firlej	54
Tabela 33 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową	56
Tabela 34 Delimitacja Obszaru Rewitalizacji Gminy Firlej	60
Tabela 35 Zakres obszaru rewitalizacji	61
Tabela 36 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji	69
Tabela 37 Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji.	70
Tabela 38. Zdefiniowane potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Firlej.....	71
Tabela 39 Powiązania potencjałów rozwojowych w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej	75
Tabela 40 Źródła finansowania GPR.....	101
Tabela 41 Ramy finansowe	103
Tabela 42 Harmonogram wdrażania GPR	104
Tabela 43 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR.....	107
Tabela 44 Ocena i system monitorowania stanu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	110
Tabela 45 Wykaz interesariuszy zaangażowanych w proces przygotowania i realizacji GPR	117

Spis map:

Mapa 1 Podział gminy na obszary porównawcze.....	19
Mapa 2 Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Firlej.....	42
Mapa 3 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową	56

